

การใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงเพื่อระบุความขัดแย้งภายใน
ในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู

นายภาณุพงษ์ วิยะบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

USING A MODIFIED ACTIVITY SYSTEMS ANALYSIS TO IDENTIFY
INNER CONTRADICTION IN TEACHERS' ACADEMIC ACTIVITIES

Mr. Panuphong Viyaboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education Program in Educational Research Methodology

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงเพื่อระบุ
ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู

โดย

นายภานุพงษ์ วิยะบุญ

สาขาวิชา

วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

ภานุพงษ์ วิยะบุญ: การใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงเพื่อระบุความขัดแย้ง
ภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู (USING A MODIFIED ACTIVITY
SYSTEMS ANALYSIS TO IDENTIFY INNER CONTRADICTION IN
TEACHERS' ACADEMIC ACTIVITIES)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 180 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ
2) เพื่อวิเคราะห์ผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาแบบ
พหุเทศกรณีศึกษา โดยใช้กรณีศึกษา 3 กรณีที่มีความแตกต่างกันในลักษณะสถานศึกษา คือ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียน
มัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การ
สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูล การตีความข้อมูล ร่วมกับการวิเคราะห์
ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์มากที่สุด 6 สถานการณ์ สถานการณ์
ที่พบเป็นด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการมาแล้ว จึงรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่สนใจทำ
กิจกรรม และหนังสือและเอกสารที่ทางโรงเรียนจัดให้ไม่ตอบสนองกับความต้องการ เพราะครูอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้รอง ทำให้มี
หนังสือและเอกสารค่อนข้างน้อย ส่งผลให้ต้องซื้อหนังสือเป็นของตนเอง รองลงมาคือครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 พบ
สถานการณ์ 5 สถานการณ์ สถานการณ์ที่พบเป็นด้านงบประมาณ คือ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ พบว่าหนังสือและเอกสารที่
ทางโรงเรียนจัดให้ไม่ตอบสนองกับความต้องการ จึงไปใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น และซื้อหนังสือเป็นของตนเองเช่นกัน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่มากที่สุด 6 สถานการณ์ สถานการณ์
ที่พบเป็นด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูต้องการเนื้อหาใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ แต่ก็มีบ้างกิจกรรมไม่สามารถนำมา
ประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ และพบว่ากิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นเพียงการมอบหมายงานเท่านั้น ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนา
วิชาชีพเต็มศักยภาพ รองลงมาคือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์ 5 สถานการณ์ สถานการณ์ที่พบเป็นด้าน
ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ระยะเวลาการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ ส่งผลให้ครูต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง และเมื่อ
เข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ยังไม่ไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนครู

3. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1, 3, 4 และคนที่ 5 พบ
สถานการณ์มากที่สุด 3 สถานการณ์ ครูรู้สึกกังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ เพราะมีภาระงานที่ได้รับมอบหมายมากและไม่
ตรงกับความสามารถ ส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม และมีความรู้ความสามารถไม่เท่ากับครูท่านอื่น รวมทั้งหนังสือ
และเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทำให้ครูต้องแสวงหาแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ และครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาคนที่ 1 เข้าใจโรงเรียนเป็นสถานที่ปฏิบัติงานสอน ไม่ได้ดูแลเรื่องการจัดกิจกรรม สถานการณ์นี้ถือว่าเป็นความขัดแย้ง
เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่พัฒนาวิชาชีพและมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ครู

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อ.....

สาขาวิชา.....วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2555.....

##5383386627: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH AND METHODOLOGY

KEYWORDS: ACTIVITY SYSTEMS ANALYSIS / INNER CONTRADICTION / ACADEMIC
ACTIVITIES

PANUPHONG VIYABOON: USING A MODIFIED ACTIVITY SYSTEMS ANALYSIS TO
IDENTIFY INNER CONTRADICTION IN TEACHERS' ACADEMIC ACTIVITIES.

ADVISOR: ASSOC. PROF. DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, Ph.D., 180 pp.

The purposes of this research were 1) to analyze the situation that led to inner contradiction in academic activities 2) to analyze the results within inner contradiction and teachers' academic activities. The qualitative research method was applied using the multi-site case studies to the elementary school, the secondary school and educational opportunity expansion school. The data were collected by formal and informal interviews, non-participant observations as well as documentary analysis. The data were analyzed by the method of comparative data, inductive method with modified activity systems analysis. The research results were as follows:

In a Primary School, we have founded that the fifth teacher has had the highest no. of situations, six to be exact. Those situations were academic activities related, meaning, the teacher has already been involved in academic activities. And because of that, the teacher became bored and showed lack of interests in conduction activities. The provided books and written materials, by the school, did not answer the teacher's wants and needs. And because the teacher was categorized in a so-called "secondary learning group," less books and written materials were given to him. This led to, the teacher, having to buy his own books. The teacher with the second highest no. of situations was the second teacher, with 5 situations. Those situations were financial, media, equipments, and other learning resources related, showing that the provided books and written materials, by the school, did not answer the teacher's wants and needs. This also led to, the teacher, having to buy his own books and seeking other learning resources.

In a Secondary School, we have founded that the fourth teacher has had the highest no. of situations, six to be exact. Those situations were academic activities related, meaning, the teacher wanted new and useful information. However, some activities did not support as the learning tools toward an academic teaching. Furthermore, the teacher felt that many of the activities that the school has been conducting were only for fulfilling the job's description. This led to, the teacher, not being able to utilize his professional development to its full capacity. The teacher with the second highest no. of situations was the fifth teacher, with 5 situations. Those situations were academic activities related, meaning, there wasn't enough time to conduct an activity. This led to, the teacher, having to do more research in his own time. Even though, the teacher did not take the learned set of knowledge and skills, from the participated activities, to the proper uses, he still shared that learned set of knowledge and skills to his fellow teachers.

In an Educational Opportunity Expansion School, we have founded that the first, third, fourth, and fifth teacher have had the highest no. of situations, three to be exact. The teachers felt under pressure when conducting academic activities because of their jobs' overload and their lacks of skills and talents to do so. This led to, the teachers, having less dedication to conduct activities, resulting in unbalanced sets of skills and knowledge among the teachers within the same school. Furthermore, the provided books and written materials, by the school, did not answer the teachers' wants and needs. This also led to, the teachers, having to seek other learning resources. In addition, the first teacher strongly believed that the school was the place for teaching and learning, not conducting activities. This situation was considered a conflict, because the school was the place for professional development and, at the same time, played an important role in conducting academic activities for its teachers.

Department: Educational Research and Psychology Student's Signature.....

Field of Study: Educational Research Methodology Advisor's Signature.....

Academic Year: 2012.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะความช่วยเหลือและความเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ที่เสียสละเวลา ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคอยช่วยเหลือและผลักดันให้ลูกศิษย์คนนี้สำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ข้อแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา กรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่ช่วยชี้แนะและปรับปรุงเนื้อหาโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้มีความชัดเจนและตรงตามหลักวิธีวิทยาการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาที่คอยประสานวิชาความรู้ในศาสตร์วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษาและศาสตร์อื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน รวมทั้งให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตโดยตลอด

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ครูผู้ช่วย รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านของสถานศึกษาทั้งสามแห่งที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลวิจัยสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วินัย คำสุวรรณ อาจารย์พี่เลี้ยงที่เป็นแรงบันดาลใจทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาต่อในสาขาวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ พี่ๆ เพื่อนๆ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาที่คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และที่ขาดไม่ได้เลยคือกำลังใจจากกัลยาณมิตรทั้งเพื่อนโรงเรียน เพื่อนมหาวิทยาลัยและทุกท่าน ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ พ.อ.อ.ไมตรี และคุณแม่ฉวีวรรณ บิดามารดาที่ผู้วิจัยเคารพรักมากที่สุด คอยให้การสนับสนุนในทุกๆด้าน และให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ และให้กำลังใจให้บุตรคนนี้เสมอมา

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 การทำกิจกรรมทางวิชาการ.....	6
ตอนที่ 2 ทฤษฎีกิจกรรมและการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
การเลือกกรณีศึกษา.....	30
แหล่งข้อมูลในการศึกษา.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การสร้างความสัมพันธ์.....	34
ตารางเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บริบทกรณีศึกษา.....	40
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการ.....	49
ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ.....	62
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา.....	62
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	83
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	109
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	133
สรุปผลการวิจัย.....	133
อภิปรายผลการวิจัย.....	143
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	148
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	149
รายการอ้างอิง.....	150
ภาคผนวก.....	155
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	156
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	159
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	180

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ความขัดแย้งภายใน 4 ระดับในระบบกิจกรรม.....	13
3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียน.....	31
3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	37
4.1 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนประถมศึกษา.....	42
4.2 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	45
4.3 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	48
4.4 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา.....	68
4.5 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา....	80
4.6 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	91
4.7 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	106
4.8 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	115
4.9 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา.....	129
5.1 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา.....	134
5.2 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	137
5.3 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	139

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่หนึ่ง.....	11
2.2 โมเดลระบบกิจกรรมหรือทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่สอง.....	16
2.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบกิจกรรมในทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่ 3	17
2.4 ความสำคัญหรือความขัดแย้งระหว่างเครื่องมือกับผู้กระทำ.....	19
2.5 โมเดลที่ใช้วิเคราะห์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ.....	23
2.6 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งภายในตัวครู.....	24
2.7 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ	24
2.8 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู.....	25
2.9 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับโรงเรียนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง.....	26
2.10 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับประเภทกิจกรรมทาง วิชาการ.....	26
2.11 ผลของความขัดแย้งภายใน.....	27
2.12 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	29
4.1 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 1.....	70
4.2 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 1.....	71
4.3 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2.....	72
4.4 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2.....	74
4.5 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3.....	75
4.6 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3.....	76
4.7 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4.....	76
4.8 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4.....	77
4.9 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5.....	78
4.10 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5.....	79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูที่ได้รับการบรรจุใหม่จะเป็นบุคคลที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาหรือบุคคลที่เคยปฏิบัติงานด้านการสอนมาแล้ว แต่ครูเหล่านั้นไม่มีประสบการณ์การทำงานราชการมาก่อน ผนวกกับภาระงานและหน้าที่อื่นๆ รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และข้อกำหนดที่ว่าเมื่อมีระยะเวลาการทำงานครบ 2 ปี จะต้องมีการประเมินความพร้อมฯ ตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด เพื่อเข้ารับตำแหน่งครู ทำให้ครูไม่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานที่มีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ หนึ่งในมาตรฐานดังกล่าว คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) ทำให้ครูผ่านการประเมินเตรียมความพร้อมฯ ทั้งเพื่อการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และเพื่อการขอเลื่อนวิทยฐานะ (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2554)

งานวิจัยของธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ (2549) ซึ่งให้เห็นว่าลักษณะความขัดแย้งและความเครียดในการปฏิบัติงานของครู เป็นเหตุให้ระดับการทำกิจกรรมทางวิชาการลดลงตามไปด้วย และผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติกิจกรรมวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูมีระดับปฏิบัติงานที่ต่ำที่สุดจากมาตรฐานการปฏิบัติงาน อันเนื่องมาจากภาระงานที่มากของครูนั่นเอง การที่ครูและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเกิดความขัดแย้งจะส่งผลให้เกิดสถานการณ์ปฏิเสธการทำงานไปจนถึงขั้นการลาออก และหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติงานวิชาชีพครูอีก (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2548) งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมความขัดแย้ง การจัดการและการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดกับกับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา (ThaiLIS, 2554: ออนไลน์) ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของครู พบเพียงแต่งานวิจัยของโรจนรินทร์ โกมลหิรัญ (2551) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของครูเท่านั้น ต่างกับงานวิจัยต่างประเทศที่ผู้วิจัยศึกษา หลายๆ งานวิจัยต่างให้ความสำคัญกับการทำงานและการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในกิจกรรม

ความขัดแย้งภายใน (inner contradictions) หมายถึง สภาวะสับสนวุ่นวายภายในระบบกิจกรรมที่เกิดในกิจกรรมเดียวกัน ความสัมพันธ์ของระบบกิจกรรมนำไปสู่ความไม่สมดุลภายในกิจกรรมนั้น ส่งผลกระทบไปยังกิจกรรมดังกล่าวได้ การศึกษาความขัดแย้งภายในจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่าการใช้ทฤษฎีกิจกรรม (activity theory) ที่พัฒนาโดยโดย Leontiev A. N. และคณะ ว่าด้วยเรื่องตัวกระทำส่งผ่าน (mediated action) และมองกิจกรรมเป็นหน่วยในการวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ ทฤษฎีกิจกรรมถูกนำมาประยุกต์ใช้ในสองลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ใช้เป็นกรอบแนวคิดทางการวิจัย และใช้เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล (Yamagata-Lynch, 2007) ทฤษฎีดังกล่าวช่วยให้ทราบถึงลักษณะความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ครบทุกประเด็น โดยทำการศึกษากิจกรรมเพื่อหาความขัดแย้งและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากทฤษฎีกิจกรรมที่สามารถเป็นได้ทั้งกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีชื่อเรียกว่า การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม (activity systems analysis) (Yamagata-Lynch, 2007) การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมช่วยให้นักวิจัยเข้าถึงความขัดแย้งภายในกิจกรรม และผลที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรม มากกว่าการใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทั่วไปเพียงอย่างเดียว เช่น การตีความข้อมูล หรือการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เป็นต้น เพราะการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมนี้ช่วยจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลของนักวิจัย เป็นเครื่องมือช่วยเสริมการวิจัยเชิงคุณภาพแยกเป็นประเด็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับแต่ละองค์ประกอบภายในหรือระหว่างระบบกิจกรรม (Avis, 2009) ผลของการใช้วิธีวิเคราะห์นี้ นักวิจัยจะค้นพบความขัดแย้ง (contradictions) และผลที่เกิดจากความขัดแย้ง ซึ่งเกิดขึ้นกับความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบ (Feldman and Weiss, 2010) ความขัดแย้งที่ค้นพบมีความหมายแตกต่างจากคำว่า ปัญหา (problems) หรือความขัดแย้ง (conflicts) เพราะความขัดแย้งในที่นี้ หมายถึง ลักษณะทางความคิด ความต้องการหรือการกระทำที่ไม่สมดุลกันของแต่ละองค์ประกอบระบบกิจกรรม สะสมอยู่ในการทำกิจกรรมนั้นๆ (Engeström, 2001; อ้างถึงใน Warmington, 2009)

นักวิจัยหลายท่าน กล่าวถึงประโยชน์จากการใช้แนวคิดทฤษฎีกิจกรรมและการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม สรุปได้ว่า การศึกษาความขัดแย้งภายในกิจกรรม ที่นำไปสู่ผลจากความขัดแย้งนั้น ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นแหล่งข้อมูลในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาระบบกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การที่นักวิจัยเพิกเฉยกับความขัดแย้งดังกล่าว จะส่งผลเสียต่อกิจกรรมทั้งหมด ทำให้กิจกรรมนั้นไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ (Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2009; Feldman and Weiss, 2010; Ratnam, 2011; Anthony and others, 2011)

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยต้องการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมตามแนวคิดของ Cole และ Engeström (1993, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007) เพื่อศึกษาความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย ซึ่งได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น โดยผ่านการรับรู้และสิ่งที่ครูผู้ช่วยได้รับจากการร่วมกิจกรรม จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้ช่วยที่จะรู้ถึงสถานการณ์ความขัดแย้งภายในกิจกรรม ใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและการพัฒนาตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และยังเป็นประโยชน์กับผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม ได้นำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดนโยบายกิจกรรมทางวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับครูผู้ช่วย

คำถามวิจัย

1. สถานการณ์ใดบ้างที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย
2. เมื่อใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง ความขัดแย้งภายในมีผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย
2. เพื่อวิเคราะห์ผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ศึกษาในลักษณะพหุเทศะกรณีศึกษา (multi-site case study) โดยใช้กรณีศึกษา 3 กรณีที่มีความแตกต่างกันในลักษณะสถานศึกษา คือ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศึกษาความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย โดยผู้วิจัยศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งภายในระบบกิจกรรม โดยใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ได้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่

1.1 ครูผู้ช่วย สังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ต้องมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 2 ปี

ผู้วิจัยกำหนดให้ครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีระยะเวลาตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 2 ปี เป็นแหล่งให้ข้อมูล เพราะช่วงเวลาดังกล่าว ครูต้องปรับตัวกับความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายตามแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน และปรับตัวกับภาระหน้าที่ในการทำงานอยู่ตลอด นอกจากนั้นยังต้องพบประสบการณ์ใหม่ๆ ในอาชีพของตน จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนทางความคิดและการกระทำต่อการปฏิบัติงาน (Early and Shagoury, 2009; Thomas and Beauchamp, 2010)

1.2 ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ที่จัดกิจกรรมทางวิชาการจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบด้านกิจกรรมทางวิชาการ ที่ครูผู้ช่วยสังกัดหรือเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2. การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดของ Cole และ Engeström (1993, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007) มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในการทำกิจกรรมทางวิชาการ และผลของความขัดแย้งต่อกิจกรรมทางวิชาการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ระบบกิจกรรม หมายถึง เครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สามารถสร้างเป็นโมเดลที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในการทำงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ระบบกิจกรรมมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ผู้กระทำ (subject) เครื่องมือ (tool) กฎ (rule) ชุมชน (community) การแบ่งภาระงาน (division of labor) และจุดมุ่งหมาย (object) แต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และองค์ประกอบทั้งหมดทำให้บรรลุผลลัพธ์ของการทำงานหรือการทำกิจกรรม

การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง หมายถึง วิธีวิเคราะห์ที่ประยุกต์จากแนวคิดของ Cole และ Engeström (1993, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยระบุให้กิจกรรมของมนุษย์เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ และใช้พื้นฐานแนวคิดตัวกระทำส่งผ่านของ Vygotsky (1974, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch และ Haudenschild, 2008) รวมเป็นระบบกิจกรรม ซึ่งสามารถเขียนได้เป็นโมเดลรูปสามเหลี่ยมที่มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ผู้วิจัยระบุให้การทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยเป็นแหล่งใน

การวิเคราะห์ข้อมูล การทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยเขียนเป็นระบบกิจกรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 1.ตัวครู เป็นผู้กระทำ (subject) 2.งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ และอื่นๆ (tool) 3.ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู (rule) 4.โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (community) 5.ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ (division of labor) ซึ่งทั้งสี่องค์ประกอบเป็นตัวกระทำส่งผ่าน ส่งไปยัง 6.จุดมุ่งหมาย (object) นั่นคือการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้ช่วย โดยมีผลลัพธ์ (outcome) จากการทำกิจกรรมทางวิชาการ คือสิ่งที่ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพ

ความขัดแย้งภายใน หมายถึง สภาวะความสับสนวุ่นวายภายในระบบกิจกรรมที่มีครูเป็นผู้กระทำ และมีองค์ประกอบด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ เป็นตัวกระทำส่งผ่าน ส่งไปยังการพัฒนาวิชาชีพ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบนำไปสู่ความไม่สมดุลภายในกิจกรรมทางวิชาการ แสดงเป็นเส้นสายฟ้าระหว่างองค์ประกอบหนึ่งกับองค์ประกอบหนึ่งในโมเดลระบบกิจกรรม ส่งผลกระทบไปยังการพัฒนาวิชาชีพครู

กิจกรรมทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาในด้านการปฏิบัติงานของข้อที่ 1 ของคุรุสภา ซึ่งครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติเพื่อการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นหรือเกิดประโยชน์กับครูโดยตรง ไม่ใช่กิจกรรมที่ครูจัดให้กับนักเรียน ซึ่งได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผลจากการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติตนของครูผู้ช่วย และทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดนโยบายกิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับครูผู้ช่วย โดยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่

2. ประโยชน์ทางวิชาการ เพื่อเป็นการริเริ่มและพัฒนาการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการส่งเสริมศาสตร์ด้านวิธีวิทยาการวิจัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวกับงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมทางวิชาการ ตอนที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีกิจกรรมและการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม และตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ตอนที่ 1 เป็นการศึกษากิจกรรมทางวิชาการที่ครูต้องปฏิบัติ เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด นำเสนอเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพ และการทำกิจกรรมทางวิชาการ ดังนี้

1.1 การพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพ

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาวิชาชีพของผู้วิจัย พบว่า ทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพครู สรุปได้ว่า ครู คณาจารย์ทุกคนมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความตระหนักในวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) นอกจากการพัฒนาวิชาชีพครูตามความสำคัญของแผนฯ ทั้งสองแล้ว ยังมีการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของครูให้เกิดขึ้น นั่นก็คือการเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งช่วยให้ครูตื่นตัวและเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพมากยิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณาคุณสมบัติของครูผู้ช่วยและครูพบว่า ครูผู้ช่วยต้องได้รับการประเมินความพร้อมด้านต่างๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อเลื่อนตำแหน่งเป็นครู และผู้ดำรงตำแหน่งครูก็ต้องพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่องเช่นกัน เพื่อการประเมินเลื่อนวิทยฐานะ ดังนั้นการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้ช่วยและครูมีความสำคัญยิ่ง นอกจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดไว้แล้ว การพัฒนาวิชาชีพครูก็มีความจำเป็นเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อการประเมินจากคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2554) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความรู้ ความสามารถในวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาหน้าที่ ความรับผิดชอบ ลักษณะการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยกับครู พบว่ามีหน้าที่และความรับผิดชอบเหมือนกันทุกประการ โดยจะมุ่งเน้นการทำงานหน้าที่การจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียน การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชนและองค์กรต่างๆ และต้องพัฒนาตนและวิชาชีพอยู่ตลอด เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการทำงานวิชาชีพครู ส่วนลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติของครูจะมากกว่าครูผู้ช่วย ตามประสบการณ์และระยะเวลาในการทำงานที่มีมากกว่าครูผู้ช่วย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549)

มาตรฐานวิชาชีพมีความสำคัญกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ใช้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้ดำรงไว้ซึ่งคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาให้กับประชาชนทั่วไป มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำงานในวิชาชีพ ให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการทำงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นคือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุกๆ 5 ปี (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2548)

1.2 การทำกิจกรรมทางวิชาการ

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ผู้วิจัยสนใจศึกษามาตรฐานการปฏิบัติงานของครู เพราะครูต้องปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในวิชาชีพ สอดคล้องกับมาตรฐานที่ 1 เรื่องการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2548) มาตรฐานดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพของครู สอดคล้องกับสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาวิชาชีพของครู

การทำกิจกรรมทางวิชาการ หมายถึง การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากการทำงานตามความรับผิดชอบที่มีอยู่ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงการเข้าประชุม สัมมนา อบรม และเป็นผู้นำทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ได้นำประสบการณ์ที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน

ความหมายและความสำคัญของการทำกิจกรรมทางวิชาการ ตามมาตรฐานที่ 1 ที่ระบุว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาครูอยู่เสมอ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง หมายถึง การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การทำงาน ตลอดจนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพในด้านต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือและเอกสารทางวิชาการ การศึกษาดูงานจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้ที่ทันต่อสังคมโลก ซึ่งมีความสำคัญต่อครูเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในตน เพื่อความก้าวหน้าในการทำงานและทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งถือว่าการพัฒนาตนเองเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กัญญารัตน์ ขอบคุณ, 2545 ; เสาวลักษณ์ กรโกวิท, 2546 ; สุวรรณี หาญกล้า, 2550)

ตามแนวคิดของนักวิจัยและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538) สามารถสรุปแนวทางการปฏิบัติเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ได้ดังนี้ (1) การศึกษาหาความรู้จากหนังสือ ตำรา หรือเอกสารทางวิชาการ (2) การแสวงหาความรู้จากสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (3) การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นกับผู้อื่น (4) การติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบัน และความเคลื่อนไหวในวงการการศึกษา (5) การศึกษาดูงาน หรือการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และ (6) การศึกษาต่อในระดับสูง

งานวิจัยของ Chorzempa (2011) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพด้วยตนเองของครูใหม่ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยไว้ว่า ต้องพัฒนาพื้นฐานความรู้ของครูให้แน่น ต้องร่วมมือกับสถานศึกษาให้การพัฒนาตนเอง สามารถใช้เทคโนโลยีเหมาะสม และเตรียมพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชริกา บันลั่น (2552) ที่ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาของประเทศไทย โดยเทคนิค อี ดี เอฟ อาร์ พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2555-2558 มีแนวโน้มการพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา โดยเฉพาะครูจะมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง จะได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

เช่น การรวมตัวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายมากขึ้น และจะเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาตนเอง

2. การนำเสนอผลงานวิชาการ หมายถึง การนำเสนอเอกสารหรือหลักฐานที่จัดทำขึ้นจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของผู้จัดทำ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในหน้าที่จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการจัดการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มีด้วยกัน 3 ประเภท ได้แก่ (1) ผลงาน งานแต่งเรียบเรียง งานแปล หนังสือหรือเขียนบทความทางวิชาการ (2) ผลงานวิจัย และ (3) ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นๆ เช่น สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา เอกสารประกอบการปฏิบัติงานสอน เป็นต้น การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของครู จะเป็นการนำเสนอในระดับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด หรือหน่วยงานระดับอื่น (เจริญ บางเสน, 2549) และรวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครูในด้านกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรม เช่น เป็นคณะกรรมการ เป็นวิทยากรในการประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติการ หรือเป็นผู้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เป็นต้น (เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล, 2543 ; วิลาบ ดีเสมอ, 2548)

การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสำหรับครูผู้ช่วยและครู ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี อาจยังไม่ค่อยมีมากเท่าไรนัก มีบทบาทเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมวิชาการบ้าง

3. การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ หมายถึง การประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ ที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ นอกเหนือจากการพัฒนาตนเองหรือการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เพราะครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้และความสามารถ ตลอดจนร่วมกันสะท้อนปัญหาต่างๆ ในการทำงานสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งต้องปรับปรุงและพัฒนาตนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ ซึ่งวิธีการนี้ครูจะเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือมากกว่าวิธีการอื่น (ณัฐวุฒิ พิมพา, 2546 ; เสาวลักษณ์ กรโกวิท, 2546)

ผู้วิจัยแบ่งแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ตามแนวคิดของนักวิจัยและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ได้ดังนี้ (1) การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู (2) การเป็นสมาชิกขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง (3) การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู

(4) การเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือที่ทางราชการจัดตั้ง (5) การเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และ (6) การเป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา

จากการพิจารณาเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า ครูผู้ช่วยและครู ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานตั้งแต่ 3 เดือน - 2 ปี อาจไม่สามารถปฏิบัติตนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดได้ครบทุกประเภท ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้ช่วยและครูที่เป็นแหล่งให้ข้อมูลด้วย

งานวิจัยของสุวรรณีย์ หาญกล้า (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ส่วนด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งสอดคล้องงานวิจัยของกัญญารัตน์ ขอบคุณ (2545) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานและการใช้เวลาปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูที่ได้รับรางวัลในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการพัฒนาตนเอง พบว่าครูใช้เวลาพัฒนาตนเองเฉลี่ย 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาในการพัฒนาตนเองเป็นช่วงเสาร์และอาทิตย์ มีแนวทางการปฏิบัติเพื่อการพัฒนา คือ เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ ศึกษาดูงาน เข้ารับการอบรม ศึกษาค้นคว้าและทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ ปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินการพัฒนาตนเอง คือ การมีเวลาที่เอื้ออำนวยเพียงพอ และการมีแหล่งวิทยากรสำหรับการค้นคว้า

ตอนที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีกิจกรรมและการวิเคราะห์

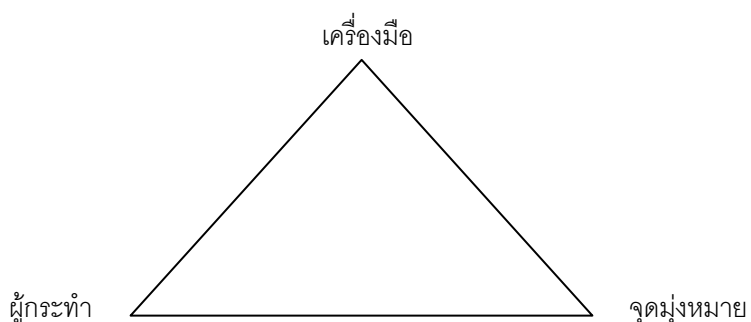
ระบบกิจกรรม

2.1 ความเป็นมาของการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม

ความสนใจในทฤษฎีกิจกรรมเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (cultural-historical activity theory หรือ CHAT) ที่พัฒนาโดย Vygotsky ในช่วงปลาย ค.ศ. 1920 มีเพิ่มมากขึ้นตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 1986-2009) โดยนำเอาหลักการของทฤษฎีนี้มาปรับใช้กับงานวิจัย และในปี 2009 มีงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีนี้ประมาณ 40-50 เรื่อง โดยส่วนใหญ่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งมองการเรียนการสอนในฐานะของกิจกรรมที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย (Roth and Lee, 2009) นอกจากนี้วารสารต่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการศึกษาและวิจัยการศึกษา อาทิเช่น American Psychologist, Educational

Psychologist, Educational Researcher และ Review of Educational Research ก็ให้ความสนใจใน CHAT โดยมองว่าเป็นทฤษฎีปฏิฐานนิยม ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม หรือทฤษฎีกิจกรรม (Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008)

CHAT ยังถูกพัฒนาเป็นทฤษฎีกิจกรรม (Activity theory หรือ AT) โดย Leontiev และคณะ ซึ่งว่าด้วยเรื่องตัวกระทำส่งผ่าน (mediated action) ของ Vygotsky ซึ่งตัวกระทำส่งผ่านใช้อธิบายกิจกรรมของมนุษย์ผ่านทางกระบวนการ semiotic กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ และบริบทสภาพแวดล้อมทางสังคม นำมาซึ่งข้อค้นพบใหม่เกี่ยวกับสังคม ซึ่งอธิบายได้ในภาพ 1 ทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่หนึ่ง โดย Leontiev และคณะ นำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างเป็นกรอบความคิดและพัฒนาต่อจนได้ทฤษฎีกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมตามความหมายของ Leontiev คือ หน่วยการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์และกระบวนการทางจิต โดยทั่วไปกิจกรรมจะประกอบไปด้วยปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำหรือจุดมุ่งหมาย เพื่อการเคลื่อนไหวและการกระทำในการบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมร่วมกับบริบททางสังคม เกิดเป็นผลลัพธ์ในกิจกรรม (Leontiev, 1987 อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007)

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่หนึ่ง

ที่มา: Leontiev และคณะ (1987; อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007)

ทฤษฎีกิจกรรมยังถูกนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับการวิจัยในสองลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ใช้เป็นกรอบแนวคิดทางการวิจัย (Karasavdis, 2009) และใช้เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล ในเวลาต่อมา Cole และ Engeström (1993, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007) ให้ชื่อเทคนิคนี้ว่า การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม (activity systems analysis) การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม (activity systems analysis) เป็นวิธีที่พัฒนาโดย Engeström (1987, 1993) และพัฒนาอีกครั้งโดย Cole และ Engeström (1993) ซึ่ง Engeström ยังคงศึกษาเรื่องนี้จนถึงปัจจุบัน การวิเคราะห์

ระบบกิจกรรม ใช้สำหรับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยระบุให้กิจกรรมของมนุษย์เป็นหนึ่งหน่วยของการวิเคราะห์ วิธีวิเคราะห์ระบบกิจกรรมใช้พื้นฐานแนวคิดตัวกระทำส่งผ่านของ Vygotsky (1920) มารวมกับกิจกรรมของมนุษย์ ภายในโมเดลสามเหลี่ยม ซึ่งประกอบไปด้วยผู้กระทำ เครื่องมือ จุดมุ่งหมาย กฎ ชุมชน และการแบ่งภาระงาน (Yamagata-Lynch, 2010)

การใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม เพื่อเน้นการอธิบายธรรมชาติของทฤษฎีกิจกรรม และใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม เป็นเครื่องมือช่วยเสริมในงานวิจัย เพื่อศึกษาความคิด ความขัดแย้ง และประสบการณ์ของมนุษย์ โดยผ่านทางกิจกรรมที่จัดขึ้น พบว่าการใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม ควบคู่กับวิธีการวิจัยอื่นๆ เช่น การประยุกต์ทฤษฎีสถานะราก (modified grounded theory) วิธีการเปรียบเทียบข้อมูล (comparative method) จะทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ มีความชัดเจน สามารถอธิบายประสบการณ์ ความคิดและความขัดแย้งภายในกิจกรรม โดยผ่านทางกิจกรรมที่จัดขึ้น

นอกจากการใช้ทฤษฎีเข้ามาเป็นพื้นฐานและกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้ว เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลก็มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาประสบการณ์เช่นกัน ในการศึกษาประสบการณ์ การทำของครูต้องอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาต่างๆ ในการตรวจสอบประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งพื้นฐานทางทฤษฎีทางวัฒนธรรมทางสังคมของ Vygotsky (1920) ก็เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อใช้พิจารณาวิธีการที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ คุณค่า การกระทำ และกิจกรรม ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคม (Early and Shagoury, 2009)

ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีกิจกรรม และการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม ได้แก่ งานวิจัยของ Beauchamp, Jazvac-Martek และ MaAlpine (2009) ได้ศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปริญญาเอก ในขอบเขตของกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และความตึงเครียดที่เกิดขึ้น ภายใต้ความหลากหลายของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีกิจกรรม (activity theory) ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากบันทึกรายสัปดาห์จากนักศึกษาระดับปริญญาเอก แต่ผลการวิเคราะห์ที่ได้ยังไม่ชัดเจน เพราะไม่ครอบคลุมประสบการณ์ทั้งหมดของนักศึกษา ยังคงไม่สามารถค้นพบประเด็นที่ซับซ้อนได้จากบันทึกรายสัปดาห์เท่านั้น นักวิจัยและคณะจึงเสนอแนวทางการทำวิจัยไว้ว่า ควรจะใช้ทฤษฎีกิจกรรม (activity theory) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลประสบการณ์และความตึงเครียดที่ครอบคลุมทั้งหมด

งานวิจัยของ Feldman และ Weiss (2010) ที่ศึกษาความเข้าใจวิธีการที่เปลี่ยนไปของครู ผ่านทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ คณะผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูลแบบผสม ได้แก่ วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และวิธีเชิงชาติพันธุ์วรรณา วิธีการนี้เพื่อศึกษาพื้นฐานความคิดของครูผ่านทางกิจกรรม ซึ่งคณะผู้วิจัยมองว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ เป็นหนึ่งหน่วยของกิจกรรม และใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลหลัก เมื่อสรุปผลการวิจัย พบว่า สามารถค้นพบความแตกต่างของวิธีการรับรู้ของครู และความขัดแย้งที่นำไปสู่ความตึงเครียดของระบบกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้เข้าใจถึงระบบการรับรู้ของผู้ร่วมกิจกรรมที่มีต่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือมากยิ่งขึ้น

2.2 ความขัดแย้งภายในระบบกิจกรรมตามแนวคิดของ Engeström

แนวคิดสำคัญของ Engeström (1987, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008) สำหรับการพัฒนาโมเดลระบบกิจกรรมนี้ขึ้นมา เพื่อให้นักวิจัยสามารถระบุความตึงเครียดหรือผลที่เกิดจากความขัดแย้งภายในระบบกิจกรรม และช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเปลี่ยนแปลงแนวทางของกิจกรรม เพื่อเอาชนะความตึงเครียดที่เกิดขึ้นได้ Engeström ต้องการวิเคราะห์แหล่งความตึงเครียดจากหลายแหล่ง จึงได้ระบุระดับความขัดแย้งภายในไว้ 4 ระดับ สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ความขัดแย้งภายใน 4 ระดับในระบบกิจกรรม

ระดับความขัดแย้ง	นิยามตามแนวคิดของ Engeström
ความขัดแย้งขั้นที่หนึ่ง (primary contradiction)	เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งประสบกับอีกกิจกรรมที่มีคุณค่ากว่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมนั้น จึงนำไปสู่ความขัดแย้ง
ความขัดแย้งขั้นที่สอง (secondary contradiction)	เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมประสบกับสิ่งใหม่ๆ ในกิจกรรม และกระบวนการปฏิบัติสิ่งเดิมที่คล้ายกันกับสิ่งใหม่ภายในกิจกรรม นำไปสู่ความขัดแย้ง
ความขัดแย้งขั้นที่สาม (tertiary contradiction)	เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมเผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งจากการปรับกิจกรรม ซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีการขั้นสูงที่นำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมาย
ความขัดแย้งขั้นที่สี่ (quaternary contradiction)	เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมประสบกับการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรม ซึ่งเป็นผลให้เกิดความขัดแย้งกับกิจกรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน

ที่มา: Engeström (1987, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch และ Haudenschild, 2008)

ความขัดแย้งขั้นที่หนึ่ง เกิดจากการที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเผชิญหน้ากับอีกกิจกรรมที่มีคุณค่ากว่า ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมนั้น จึงนำไปสู่ความขัดแย้ง ตัวอย่างงานวิจัยของ Supoitz และ Turner (2000, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch & Haudenschild, 2008) ได้ศึกษาการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเข้มข้น โดยทางเขตพื้นที่การศึกษาและมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ยิ่งในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าในการปฏิรูปโรงเรียน และขณะเดียวกันมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน ในลักษณะที่เป็นการช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งครูส่วนใหญ่จะเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมหรือการอบรมภายในหนึ่งวัน มากกว่าการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเข้มข้น จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงนำไปสู่ความยากลำบากของเขตพื้นที่การศึกษาและมหาวิทยาลัย จะต้องแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากตัวครูที่เลือกจะเข้ารับการอบรมภายในหนึ่งวัน แทนที่จะเลือกการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและเข้มข้น ซึ่งการอบรมอย่างต่อเนื่องและเข้มข้นนี้มีประโยชน์ต่อครูมากกว่า

ความขัดแย้งขั้นที่สอง เกิดจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมประสบกับสิ่งใหม่ๆ ในกิจกรรม และกระบวนการปฏิบัติสิ่งเดิมที่คล้ายกันกับสิ่งใหม่ภายในกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติประจำ ก็นำไปสู่ความขัดแย้งได้ ใช้ตัวอย่างในข้อที่หนึ่ง พบว่าเมื่อครูอาสาสมัครเข้าไปเกี่ยวข้องกับพัฒนาวิชาชีพแล้ว ข้อปฏิบัติและข้อกำหนดในการทำงานก็เปลี่ยนไป ครูส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบข้อปฏิบัติและข้อกำหนดจากการพัฒนาวิชาชีพ ในเวลาเดียวกันก็รับภาระงานของโรงเรียน ที่เต็มไปด้วยข้อกำหนดเช่นกัน ครูอาสาสมัครจึงเกิดความขัดแย้งในการทำงานทั้งสองส่วนขึ้น ทั้งจะต้องรับผิดชอบภาระงานเดิมและการพัฒนาวิชาชีพครูที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นกิจวัตรประจำวัน

ความขัดแย้งขั้นที่สาม เกิดจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งจากการปรับกิจกรรม ซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีการขั้นสูงที่นำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมาย ตัวอย่างเช่น เมื่อเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าผลคะแนนการสอบวัดความรู้มาตรฐานของนักเรียนในทุกโรงเรียน มีปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เขตพื้นที่การศึกษาจึงประเมินวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และตัดสินใจจัดโปรแกรมการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ใหม่ทั้งหมดทั้งในส่วนของเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูต้องเข้ารับการอบรมโปรแกรมคณิตศาสตร์แนวใหม่ ซึ่งโปรแกรมนั้นอาจจะใช้ไม่ได้กับครูในแต่ละโรงเรียน และครูบางคนไม่สามารถเชื่อมโยงโปรแกรมดังกล่าวได้ จึงเกิดความขัดแย้งที่นำไปสู่ความตึงเครียดในการจัดการเรียนรู้ และส่งผลกระทบต่อการทำงานของครู

ความขัดแย้งขั้นที่สี่ เกิดจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมประสบกับการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรม ซึ่งเป็นผลให้เกิดความขัดแย้งกับกิจกรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน ในตัวอย่างที่สาม ที่กล่าวว่าครูผู้สอน อาจพบความยากลำบากในการปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนตามโปรแกรมคณิตศาสตร์แนวใหม่นั้น เพราะครูส่วนใหญ่จะต้องปรับการเรียนการสอนใหม่ทั้งหมด ครูบางส่วนเคยใช้การบูรณาการความรู้ของคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน แต่ด้วยโปรแกรมคณิตศาสตร์แนวใหม่ที่ครูจะต้องสอนเนื้อหาให้จบภายในเวลาที่กำหนด ทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์เนื้อหาให้เข้ากับวิชาวิทยาศาสตร์ ครูจึงต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และกลยุทธ์ใหม่ๆ ในการสอนวิทยาศาสตร์ นำไปสู่ภาระงานต้องเพิ่มมากขึ้น

2.3 วิธีใช้และขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม

องค์ประกอบของระบบกิจกรรม

การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมใช้แนวคิดตัวกระทำส่งผ่าน (mediated action) ของ Vygotsky (1920) วิธีการวิเคราะห์นี้กลายเป็นที่รู้จักของนักวิจัย หลังจาก Engeström ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎีกิจกรรม จนเป็นที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับในช่วง ค.ศ. 1993 เป็นต้นไป

Cole และ Engeström (1993) ได้นำแนวคิดตัวกระทำส่งผ่านในองค์ประกอบของกิจกรรมที่พัฒนาโดย Vygotsky (1974) มาประยุกต์ใช้ จากที่มีตัวกระทำส่งผ่านไปยังจุดมุ่งหมาย เพียง 3 องค์ประกอบภายในโมเดลรูปสามเหลี่ยม ได้แก่ ผู้กระทำ เครื่องมือและจุดมุ่งหมาย ประยุกต์มาเป็นทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่ 2 ประกอบด้วย ผู้กระทำ เครื่องมือ จุดมุ่งหมาย กฎ ชุมชน การแบ่งงาน และผลลัพธ์ เพิ่มขึ้นเป็นอีกสามองค์ประกอบ Cole และ Engeström เชื่อว่าองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้นมา ได้แก่ กฎ ชุมชน การแบ่งงาน ช่วยให้ผู้กระทำบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างสมบูรณ์ (Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008) ในแต่ละองค์ประกอบมีความหมาย ดังนี้

ผู้กระทำ (subject) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อต้องการบรรลุจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

จุดมุ่งหมาย (object) หมายถึง เป้าหมายกิจกรรม จุดประสงค์หรือเหตุผลที่ผู้กระทำต้องเข้าร่วมกิจกรรม เกิดจากการทำกิจกรรมของผู้กระทำ

เครื่องมือ (tool) หมายถึง แหล่งของข้อมูล อุปกรณ์ และ/หรือ ความเข้าใจในสังคมร่วมกัน ที่ผู้กระทำใช้เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย

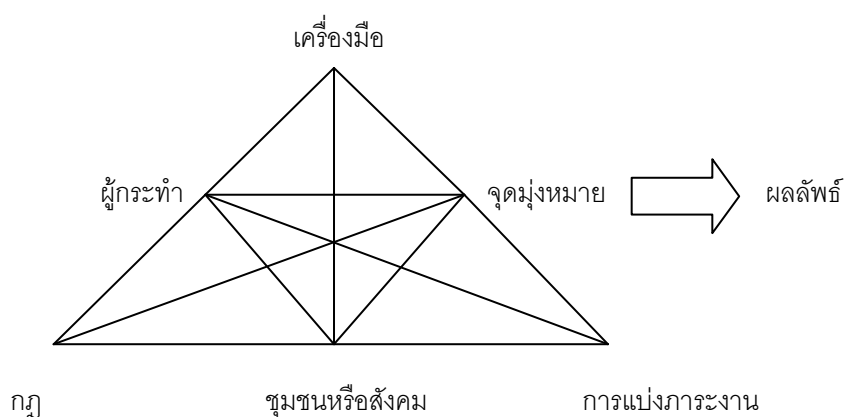
กฎ (rule) หมายถึง ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่ผู้กระทำต้องปฏิบัติตามชุมชนหรือสังคม (community) หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำ

การแบ่งภาระงาน (division of labor) หมายถึง ความรับผิดชอบที่มีส่วนร่วมกันในกิจกรรมนั้น โดยมีชุมชนหรือสังคมเป็นตัวกำหนด

ผลลัพธ์ (outcome) หมายถึง ผลที่เกิดจากผู้กระทำ ทั้งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะเกิดขึ้นเป็นกิจกรรมใหม่อีกหนึ่งกิจกรรมก็ได้

สรุปได้ว่า ระบบกิจกรรมมีองค์ประกอบของผู้กระทำที่สัมพันธ์กับตัวกระทำส่งผ่านไปยังจุดมุ่งหมาย และผู้กระทำ เครื่องมือ รวมทั้งจุดมุ่งหมายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางสังคม ซึ่งมีความหลากหลายของบทบาท กฎต่างๆ และการแบ่งภาระงาน (Feldman and Weiss : 2009)

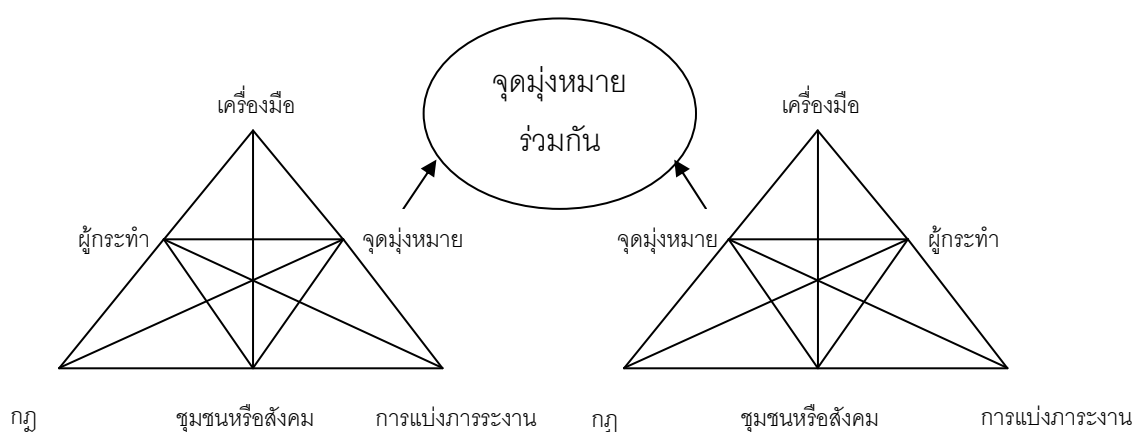
Engeström (1996, 2001 อ้างถึงใน Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008) อธิบายวิธีการที่แตกต่างกันในทฤษฎีกิจกรรมทั้ง 3 รุ่น ในทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่หนึ่ง ดังภาพ 3 ทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่หนึ่ง Engeström ให้นักวิจัยศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ในฐานะกิจกรรม ผสมผสานเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวกิจกรรมกับบริบทต่างๆ ตามสภาพแวดล้อมที่มนุษย์อยู่ (Center for activity theory and developmental work research, 2010) ในงานวิจัยของ Leotiev และคณะ อ้างถึงตัวกระทำส่งผ่านไปยังองค์ประกอบระบบกิจกรรมของ Vygotsky (1974, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008) ซึ่งเน้นการอธิบายธรรมชาติโดยรวมของกิจกรรมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และ Engeström ใช้ตัวกระทำส่งผ่านไปยังองค์ประกอบระบบกิจกรรมของ Vygotsky นำมาพัฒนาเป็นแนวคิดดังกล่าวมาสร้างเป็นทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่สอง ดังภาพ 2.2

ภาพที่ 2.2 โมเดลระบบกิจกรรมหรือทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่สอง

ที่มา: Engeström (1987, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008)

หลังจากนั้น Cole และ Engeström ยังได้พัฒนาเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม และ Engeström ได้พัฒนาทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่สองมาเป็นทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่สาม ให้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า การวิจัยเพื่อการพัฒนางาน (developmental work research) หรือ DWR เป็นวิธีการสำรวจโดยใช้ทฤษฎีกิจกรรม เพื่อระบุความขัดแย้งที่เป็นระบบ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวนำไปสู่ความตึงเครียดผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเป็นเครื่องมือช่วยในการเปลี่ยนแปลงองค์กร (Yamagata-Lynch L. C., 2010) ในทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่สามนี้เป็นการวิเคราะห์ที่กิจกรรมร่วม (joint activity) กล่าวคือ นักวิจัยต้องการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบกิจกรรมหนึ่งกับอีกระบบกิจกรรมหนึ่งซึ่งมีจุดมุ่งหมาย (object) ที่คล้ายคลึงกัน ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบกิจกรรมในทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่ 3

ที่มา: Engeström (1996, Yamagata-Lynch L. C., 2010)

ในภาพที่ 2.3 แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ของสองกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันในผู้กระทำ ทั้งสองกิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (share object) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสองกิจกรรมนี้สามารถแสดงปฏิกิริยาของตัวกระทำส่งผ่านองค์ประกอบในแต่ละกิจกรรมได้ด้วย ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมร่วมนั้นนำไปสู่ความขัดแย้งของแต่ละกิจกรรม (individual activity) หรือกิจกรรมร่วมก็ได้

ข้อคำนึงถึงในการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม

Yamagata-Lynch (2007) ได้ศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม Yamagata-Lynch กล่าวถึงข้อคำนึงถึงในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์นี้ ได้แก่ (1) ต้องใช้ข้อมูลที่หลากหลายและปริมาณมากพอที่จะสามารถนิยามความหมายและองค์ประกอบของกิจกรรมนั้น

ได้ (2) การพัฒนากิจกรรมของมนุษย์ให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบกิจกรรมต้องให้มีความถูกต้อง และ (3) ความขัดแย้งที่ค้นพบ ผู้วิจัยต้องระบุในไว้บนเส้นที่แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ พร้อมทั้งอธิบายผล

นักวิจัยหลายๆท่าน ได้ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ ในงานวิจัยของพวกเขาใช้การวิเคราะห์นี้เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงองค์กร (2) ระบุความขัดแย้งและความตึงเครียด เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษา และ (3) แสดงให้เห็นถึงประวัติการพัฒนาในองค์กร ซึ่งงานวิจัยเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมต่างๆ ทั้งเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบริบททางสังคมอย่างไร กิจกรรมทั้งเดี่ยวหรือกลุ่มและบริบททางสังคมมีรูปแบบที่สอดคล้องกันอย่างไร (Yamagata-Lynch, 2007)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม

จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิจัยที่ศึกษาการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม Yamagata-Lynch และ Haudenschild (2007, 2009), Feldman และ Weiss (2010) Oliveros และคณะ (2010) Engeström และ Sannino (2011).สามารถสรุปเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมได้ดังนี้

1. เลือกประเด็นที่สนใจจะศึกษา จะต้องเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก และศึกษาความสัมพันธ์ของบริบทต่างๆ ตามธรรมชาติในทุกด้านที่เกิดกับมนุษย์ เช่น บริบททางสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับบุคคลอื่น เป็นต้น เพื่อนำมาสร้างโมเดลระบบกิจกรรม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อที่ 1 มากำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในโมเดลระบบกิจกรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ผู้กระทำ (subject) จุดมุ่งหมาย (object) เครื่องมือ (tool) กฎ (rule) ชุมชนหรือสังคม (community) และการแบ่งภาระงาน (division of labor) สิ่งที่ได้รับจากการกระทำหรือการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรียกว่า ผลลัพธ์ (outcome) ดังตัวอย่างภาพที่ 2.2 ซึ่งทั้งหกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งสี่องค์ประกอบ ได้แก่ เครื่องมือ กฎ ชุมชน หรือสังคม และการแบ่งภาระงานเป็นตัวกระทำส่งผ่าน (mediator action) ไปยังจุดมุ่งหมาย ในขั้นตอนที่ 2 นี้ต้องมีข้อมูลปริมาณมากพอที่จะนิยามความหมายของแต่ละองค์ประกอบได้

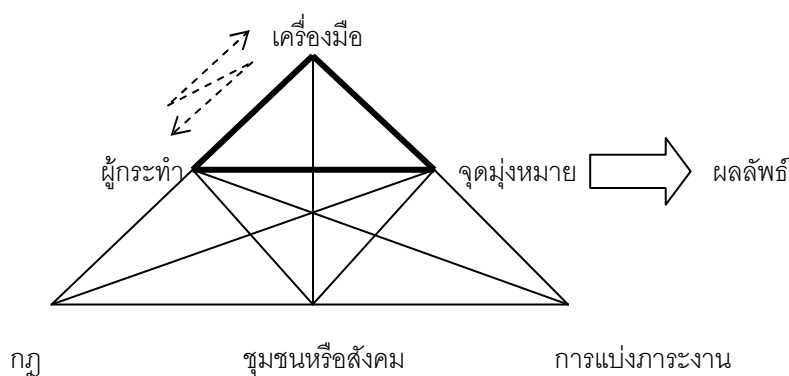
3. พิจารณาหน่วยการวิเคราะห์ย่อยจากโมเดลการวิเคราะห์ พิจารณาเส้นความสัมพันธ์ที่มีตัวกระทำส่งผ่านไปยังจุดมุ่งหมาย เช่น ผู้กระทำไปยังจุดมุ่งหมาย มีเครื่องมือเป็นตัวกระทำส่งผ่าน หรือชุมชนไปยังจุดมุ่งหมาย มีกฎระเบียบเป็นตัวกระทำส่งผ่าน เป็นต้น หน่วยการวิเคราะห์

ย่อยนี้ขึ้นอยู่กับนักวิจัยต้องการพิจารณาองค์ประกอบด้านใดบ้าง แต่สิ่งที่ต้องมีในทุกหน่วยการวิเคราะห์ คือ จุดมุ่งหมาย และตัวกระทำส่งผ่าน

4. ใช้หน่วยการวิเคราะห์ย่อยเป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูล โดยพิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบ จากตัวอย่างภาพที่ 2.4 และศึกษาความสำคัญของตัวกระทำส่งผ่าน นั่นคือเครื่องมือที่ช่วยตัวครูสามารถบรรลุการพัฒนาวิชาชีพของครูได้ โดยการใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น นอกจากนี้นักวิจัยยังสามารถศึกษาความขัดแย้งและผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง ซึ่งได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. หลังจากศึกษาหน่วยการวิเคราะห์ย่อยครบทุกส่วนแล้ว ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมที่ละหน่วยการวิเคราะห์ย่อย ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ เช่น การจำแนกประเภทข้อมูล การสร้างข้อสรุปอุปนัย การตีความข้อมูล เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นความสำคัญ ความขัดแย้งและผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง โดยอธิบายเป็นข้อความเชิงบรรยายและใช้การอภิปรายผลประกอบ

6. พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละหน่วยการวิเคราะห์ย่อย หากหน่วยการวิเคราะห์ย่อยใดมีความสำคัญหรือมีความขัดแย้ง ให้ใส่เส้นสายฟ้าแสดงความสำคัญหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างองค์ประกอบที่ศึกษากับตัวกระทำส่งผ่าน ดังตัวอย่างภาพที่ 2.4 จากภาพที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความสำคัญหรือความขัดแย้งกับตัวผู้กระทำ ซึ่งส่งผลต่อจุดมุ่งหมาย

ภาพที่ 2.4 ความสำคัญหรือความขัดแย้งระหว่างเครื่องมือกับผู้กระทำ

ข้อดีของการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม

การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมช่วยให้นักวิจัยเข้าถึงความขัดแย้งภายในของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรม มากกว่าการใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ทั่วไป เช่น การตีความข้อมูล หรือการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เป็นต้น เพราะการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมนี้ ช่วยจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูล แยกเป็นประเด็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องทั้งหกองค์ประกอบ ศึกษาปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับแต่ละองค์ประกอบภายในระบบกิจกรรม (Avis, 2009)

นักวิจัยหลายคน กล่าวได้ถึงประโยชน์จากการใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม สรุปได้ว่าการศึกษาความขัดแย้งภายในของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ที่นำไปสู่ผลจากความขัดแย้งนั้น ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นแหล่งข้อมูลในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาระบบกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพที่ยั่งยืน การที่นักวิจัยเพิกเฉยกับความขัดแย้งดังกล่าว จะส่งผลเสียต่อกิจกรรมทั้งหมด ทำให้กิจกรรมนั้นไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ (Yamagata-Lynch and Haudenschild, 2008 ; Feldman and Weiss, 2010 ; Ratnam, 2011 ; Anthony et al., 2011)

2.4 ตัวอย่างการใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม

จากการสังเคราะห์งานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิจัยหลายๆ ท่านใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรม ดังนี้

Engeström (2000, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007) ทำการศึกษาเชิงคุณภาพที่เพื่อติดตามกิจกรรมที่หลากหลายขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดูแลเด็กในประเทศฟินแลนด์ Engeström ได้อธิบายกิจกรรมที่หลากหลายที่เกิดขึ้นระหว่างแพทย์และนักกายภาพบำบัด ขณะที่พวกเขาต้องวินิจฉัยอาการเจ็บป่วยและพิจารณาโปรแกรมการรักษาให้ถูกวิธี Engeström ใช้ข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม เพื่อชี้ให้เห็นถึงความตึงเครียดจากการดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นผลให้เกิดการขาดความร่วมมือระหว่างแพทย์ด้วยกันและผลลัพธ์ในการรักษาที่สิ้นเปลือง Engeström ได้แสดงรายงานการปรับรูปแบบกิจกรรมที่ให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล มีส่วนร่วมในการลดความตึงเครียดในการดูแลคนไข้ของแพทย์และนักกายภาพบำบัด

Roth และ Tobin (2002, อ้างถึงใน Yamagata-Lynch, 2007) ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมระบุงลยุทธ์เพื่อปรับรูปแบบโปรแกรมการศึกษาของครูที่สอนในเมือง ผ่านการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม Roth และ Tobin ตรวจสอบประสบการณ์ร่วมเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาของครูในระหว่างปีแรกๆ ของการสอนโรงเรียนในเมืองใหญ่ โดยใช้การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา นักวิจัยพบว่าครูใหม่ที่ทำงานในเมือง จะประสบความสำเร็จในการสอนและมีประสบการณ์

มากกว่าครูที่สอนนอกเมือง เพราะสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนของครูในเมืองมีมากกว่าครูที่สอนนอกเมือง ทำให้สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้หลากหลายกว่า ซึ่ง Roth และ Tobin พบว่า ครูที่สอนนอกเมืองมีความยากลำบากในการสอนและการหาวิธีการสอนใหม่ๆ โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรกของการสอน Roth และ Tobin ใช้ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมระบุกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาของครูในสถาบันและในห้องเรียนให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อลดลักษณะตั้งเครียดของครูใหม่

Yamagata-Lynch (2003) ได้ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมรวมกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมที่หลากหลายที่ครูเลือกในเขตพื้นที่การศึกษาและโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยี Yamagata-Lynch ใช้เวลาศึกษา 2 ปี และได้วิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ ในโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพ ศึกษาครูที่มีส่วนร่วมและที่ไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการปฏิบัติด้านเทคโนโลยีในระดับห้องเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา Yamagata-Lynch เสนอเป็นแผนภาพที่ชุดระบบกิจกรรม 4 ภาพที่ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกิจกรรมที่หลากหลายของครูที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีร่วมกับการจัดการเรียนรู้

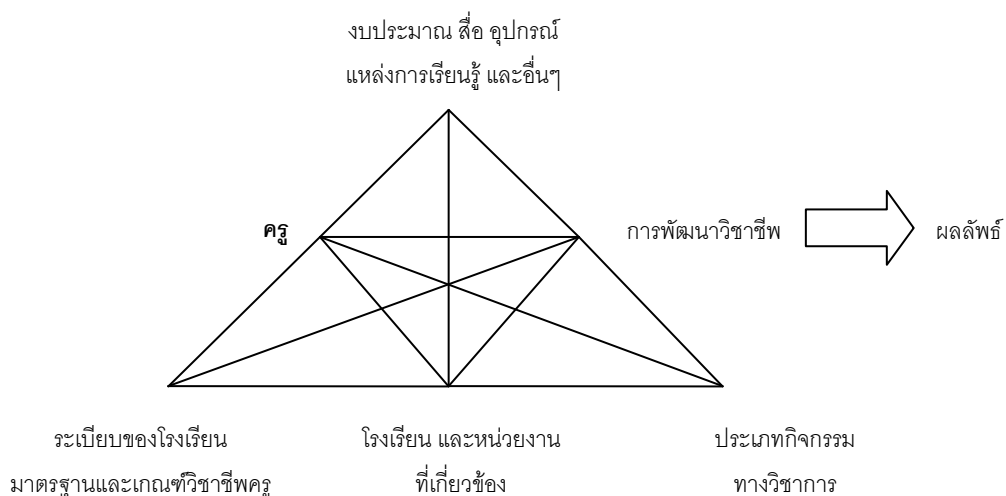
ตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง

จากการศึกษาพบเพียงงานวิจัยเชิงสำรวจระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาในมาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ งานวิจัยของสุวรรณีย์ หาญกล้า (2550) เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ทำให้ทราบว่าการปฏิบัติมาตรฐานที่ 1 มีระดับปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐานอื่นๆ โดยผลการวิจัยพบว่า เวลาและภาระงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ นอกจากนั้นเลือกศึกษาเฉพาะครูผู้ช่วย เพราะผลการวิจัยยังระบุไว้ว่าครูที่มีอายุและประสบการณ์น้อยๆ จะมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ต่ำกว่าครูผู้ที่มีอายุและประสบการณ์มาก ลักษณะดังกล่าวจึงตรงกับครูผู้ช่วยที่เพิ่งเข้ารับราชการ ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่แวดล้อมและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย จากการสอบถามครูผู้ช่วยที่เป็นเพื่อนกับผู้วิจัย ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจว่าไม่ใช่เพียงแต่ภาระงานและเวลาเท่านั้นที่ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยอยู่ในระดับต่ำ ยังมีสาเหตุอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการ จึงใช้การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น การที่จะได้ข้อมูลเชิงลึกถึงสาเหตุที่มีระดับปฏิบัติกิจกรรมที่ต่ำ ต้องศึกษาค้นคว้าแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพแนวใหม่โดยอาศัยเอกสารและงานวิจัยจากต่างประเทศ ทำให้ค้นพบทฤษฎีระบบกิจกรรมที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่ปฏิสัมพันธ์ต่อบริบทรอบๆ ตัวหรือสภาพที่แวดล้อมทางสังคม เมื่อศึกษาลึก

ลงไปอีกพบว่า ทฤษฎีกิจกรรมดังกล่าวถูกประยุกต์ให้เป็นการวิเคราะห์ระบบกิจกรรม ซึ่งพัฒนาโดย Cole และ Engeström วิธีการวิเคราะห์นี้ช่วยให้เข้าถึงบริบทหรือสภาพที่แวดล้อมที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามากกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพที่ทั่วไป กล่าวคือ การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพที่ส่งเสริมสนับสนุน หรือขัดแย้งต่อกิจกรรมของมนุษย์ เพราะกิจกรรมของมนุษย์จะประกอบด้วยตัวผู้กระทำและบริบทอื่น ๆ ทั้งเครื่องมือ (tool) กฎระเบียบ (rule) ชุมชนและหน่วยงาน (community) ภาระหน้าที่ต่างๆ (division of labor) ส่งไปยังจุดมุ่งหมายของกิจกรรม (object) และเกิดเป็นผลลัพธ์ของกิจกรรม (outcome) ซึ่งเรียกองค์ประกอบทั้งหมดนี้ว่า ระบบกิจกรรม และข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระบบกิจกรรม ก็คือ ความขัดแย้งภายในระบบกิจกรรม ความขัดแย้งทำให้เกิดอุปสรรคต่อกิจกรรมและส่งผลต่อผลลัพธ์ในกิจกรรมนั้นๆ

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแนวคิด Cole และ Engeström ว่าด้วยทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่ 2 โดยให้ชื่อว่า การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง ใช้ศึกษาความขัดแย้งในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ให้กิจกรรมทางวิชาการเป็นระบบกิจกรรม สามารถสร้างเป็นโมเดลระบบกิจกรรม มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ตัวครูเป็นผู้กระทำ (subject) หมายถึง ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาวิชาชีพเป็นจุดมุ่งหมาย (object) หมายถึง เป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมทางวิชาการ งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ เป็นเครื่องมือ (tool) หมายถึง แหล่งของข้อมูล อุปกรณ์และทรัพยากร ที่ทำให้ครูผู้ช่วยบรรลุถึงการพัฒนาวิชาชีพ ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู เป็นกฎ (rule) หมายถึง ข้อบังคับเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการ ที่ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติตาม โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นชุมชน (community) หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมของครูผู้ช่วย ภาระหน้าที่หรือประเภทกิจกรรมทางวิชาการ เป็นการแบ่งภาระงาน (division of labor) หมายถึง ความรับผิดชอบหรือแนวทางปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย โดยมีโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนดแนวทางดังกล่าว และผลลัพธ์ (outcome) เป็นสิ่งที่ครูได้รับจากการทำกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งทั้งสี่องค์ประกอบ คือ งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ, ระเบียบของโรงเรียนมาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู, โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, และประเภทกิจกรรมทางวิชาการ เป็นตัวกระทำส่งผ่าน (mediator action) ที่มีตัวครูเป็นผู้กระทำ ส่งไปยังจุดมุ่งหมาย นั่นก็คือการพัฒนาวิชาชีพ ความขัดแย้งภายในจะเกิดกับองค์ประกอบต่างๆ และแต่ละองค์ประกอบอาจจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดจากตัวครูส่งไปการพัฒนาวิชาชีพ ดังภาพที่ 2.5

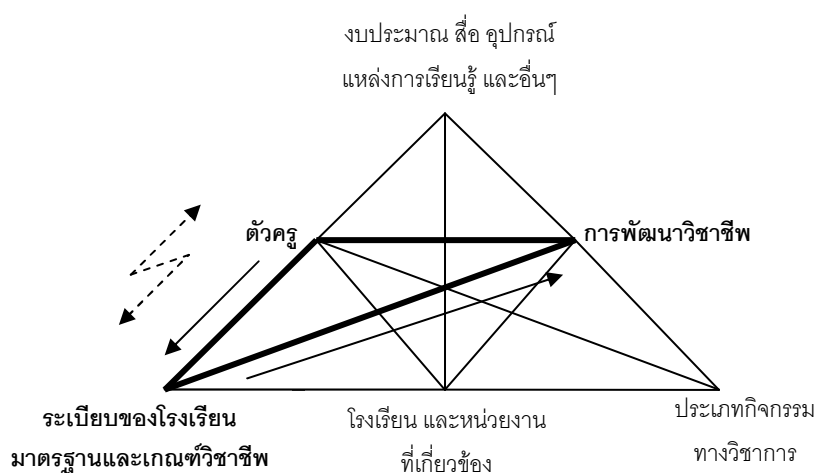
ภาพที่ 2.5 โมเดลที่ใช้วิเคราะห์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ผู้วิจัยจะศึกษาความขัดแย้งภายในตัวครูและความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับองค์ประกอบอื่นๆ ที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการทำกิจกรรม เพราะความขัดแย้งทั้งสองไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จากโมเดลระบบกิจกรรมในภาพที่ 2.5 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ MWANZA ได้ หน่วยการวิเคราะห์ย่อยของความขัดแย้งภายในตัวครูและความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับองค์ประกอบอื่น ทั้งสิ้น 5 หน่วยการวิเคราะห์ย่อย ได้แก่ 1. ตัวครู 2. ครูเป็นผู้กระทำ มีงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ เป็นตัวกระทำส่งผ่านไปยังการพัฒนาวินิจฉัย 3. ครูเป็นผู้กระทำ มีระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครูเป็นตัวกระทำส่งผ่านไปยังการพัฒนาวินิจฉัย 4. ครูเป็นผู้กระทำ มีโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นตัวกระทำส่งผ่านไปยังการพัฒนาวินิจฉัย 5. ครูเป็นผู้กระทำ มีประเภทกิจกรรมทางวิชาการเป็นตัวกระทำส่งผ่านไปยังการพัฒนาวินิจฉัย เพื่อการอธิบายและให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้ทำสัญลักษณ์และคำอธิบายโมเดลระบบกิจกรรมในหน่วยการวิเคราะห์ย่อยไว้ ดังนี้

1. **ด้านตัวครู** หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในความคิดหรือความต้องการของครู ผู้ช่วย ส่งไปยังการพัฒนาวินิจฉัย ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกตและการวิเคราะห์เอกสาร นำมาตีความและวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในตัวครู ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าครูมีความขัดแย้งภายในตัวเองก็จะใส่เส้นวงกลมลูกศรเส้นความขัดแย้งภายในตัวครู ดังภาพที่ 2.6

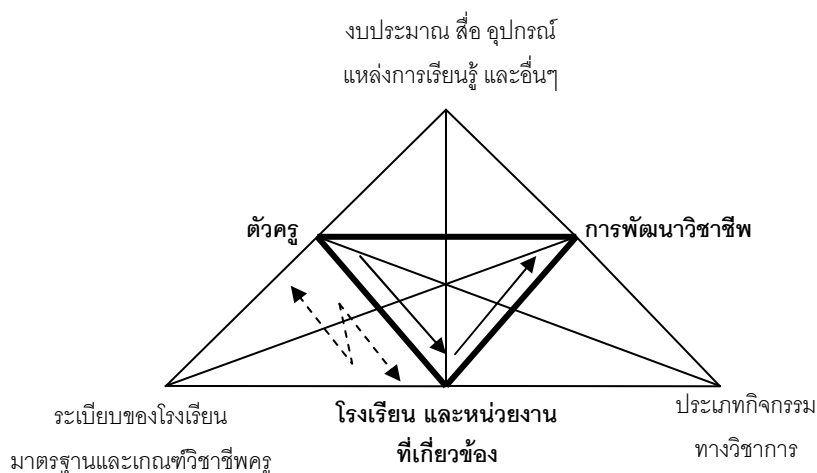

3. **ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู** หมายถึง ครูเป็นผู้กระทำมีระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครูเป็นตัวกระทำส่งผ่าน ไปยังการพัฒนาวิชาชีพ ดังแสดงเส้นลูกศร 2 เส้น และเขียนในรูปแบบของ “ตัวครู – ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู – การพัฒนาวิชาชีพ” ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกตและการวิเคราะห์เอกสารมาตีความและวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าครูมีความขัดแย้งในด้านนี้ก็จะใส่เส้นสายฟ้าตรงเส้นความขัดแย้งขององค์ประกอบด้านตัวครูกับระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ดังภาพที่ 2.8

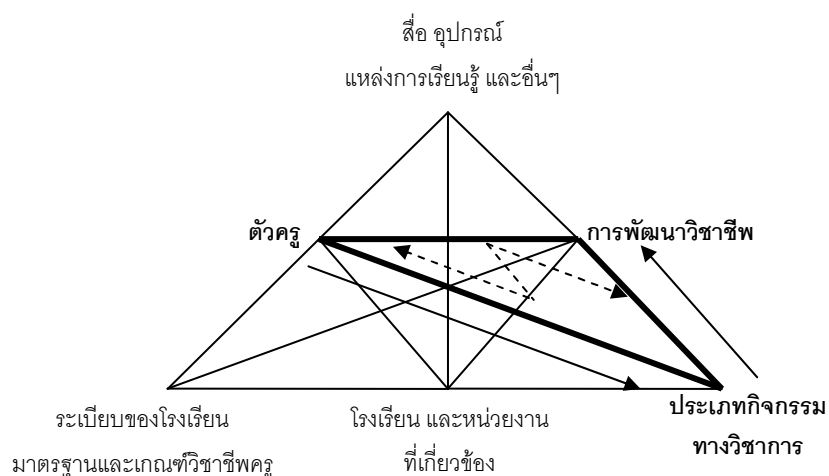
ภาพที่ 2.8 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู

4. **ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** หมายถึง ครูเป็นผู้กระทำ มีโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นตัวกระทำส่งผ่าน ส่งไปยังการพัฒนาวิชาชีพ ดังแสดงลูกศร 2 เส้น ซึ่งเป็นการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม และเขียนในรูปแบบของ “ตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ” ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต การวิเคราะห์เอกสารมาตีความและวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าครูมีความขัดแย้งในด้านนี้ก็จะใส่เส้นสายฟ้าตรงเส้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านตัวครูกับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 2.9

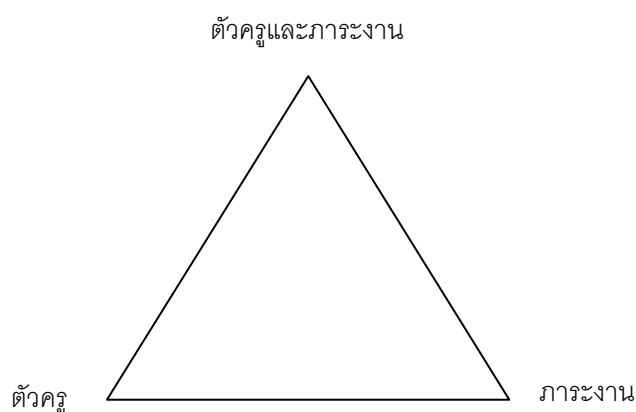
ภาพที่ 2.9 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ หมายถึง ครูเป็นผู้กระทำ มีประเภทกิจกรรมทางวิชาการเป็นตัวกระทำส่งผ่าน ไปยังการพัฒนาวิชาชีพ ดังแสดงเส้นลูกศร 2 เส้น และเขียนในรูปแบบของ “ตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ” ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต การวิเคราะห์เอกสารมาตีความและวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าครูมีความขัดแย้งในด้านนี้ก็จะใส่เส้นสายฟ้าตรงเส้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านตัวครูกับด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ดังภาพที่ 2.10

ภาพที่ 2.10 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวครูกับประเภทกิจกรรมทางวิชาการ

นอกจากการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง ทำให้ทราบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการแล้ว การวิเคราะห์ยังแสดงถึงผลของความขัดแย้งภายในที่กระทบจุดมุ่งหมายของกิจกรรม นั่นคือการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งผลของความขัดแย้งจะส่งผลในสามลักษณะ ได้แก่ 1. ตัวครู ทำให้ครูผู้ช่วยเกิดความคิด ความต้องการและการกระทำต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการทั้งแง่บวกและแง่ลบ 2. คุณภาพงาน ผลที่เกิดขึ้นทำให้ภาระงาน การปฏิบัติตนและการประกอบวิชาชีพครูเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งแง่บวกและแง่ลบ และ 3. ตัวครูและคุณภาพงาน สถานการณ์ความขัดแย้งภายในส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกระทำ ภาระงานและอื่นๆทั้งแง่บวกและแง่ลบ สามารถเขียนเป็นโมเดลผลความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ดังภาพที่ 2.11

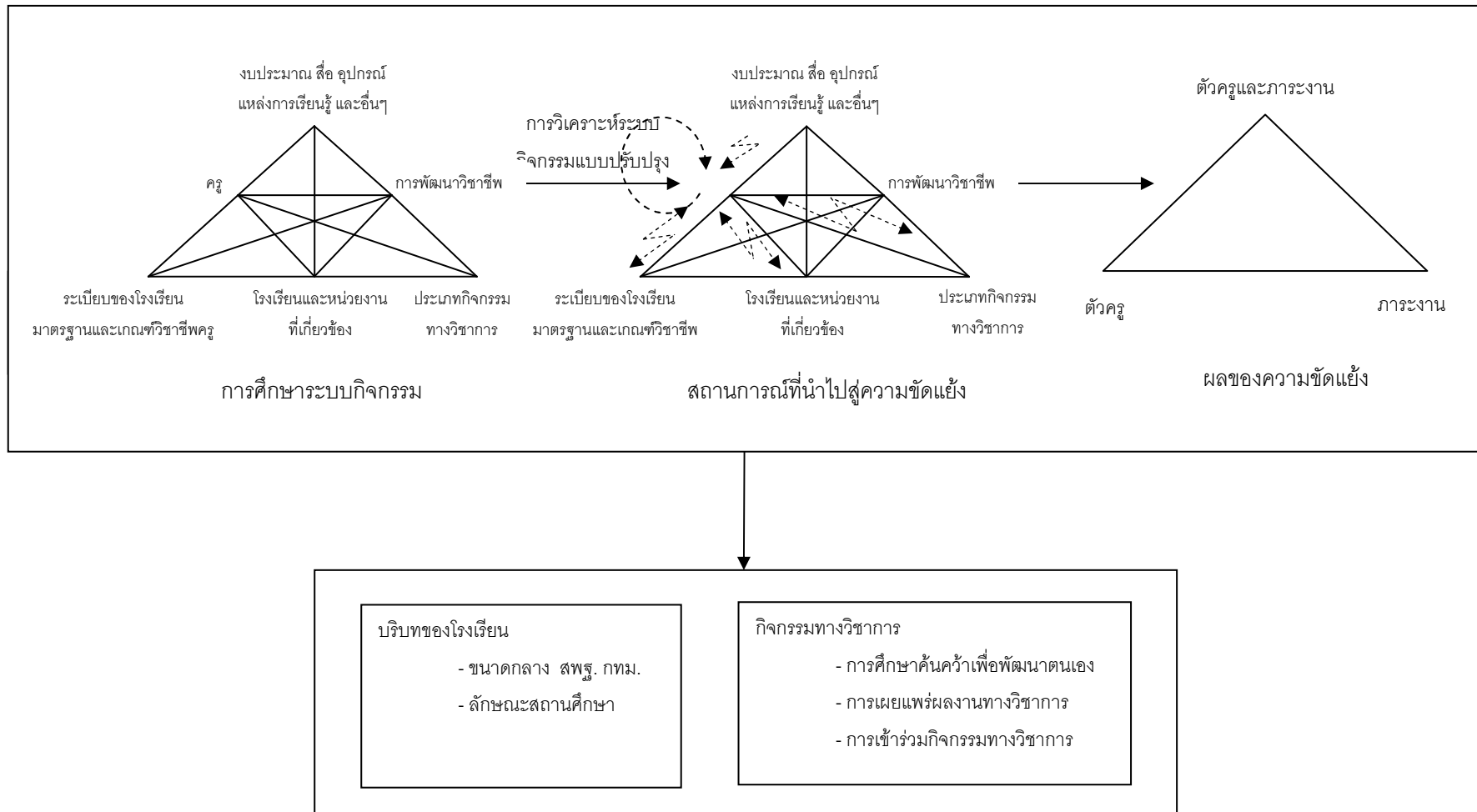

ภาพที่ 2.11 ผลของความขัดแย้งภายใน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้กิจกรรมทางวิชาการเป็นแหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์ความขัดแย้งกิจกรรมทางวิชาการประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยมีบริบทโรงเรียนเป็นเกณฑ์คัดเลือกตามลักษณะสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนทั้งสามแห่งมีบริบทเหมือนกันในเรื่องเป็นสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสร้างโมเดลระบบกิจกรรมที่มีองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ครู งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ, โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ, และการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนำไปสู่ผลลัพธ์ของการทำกิจกรรม ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งภายใน

ตัวครูและระหว่างองค์ประกอบที่มีครูเป็นผู้กระทำ จากการวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งภายในทำให้ทราบถึงผลของความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการที่ส่งผลโดยตรงต่อครู ต่อภาระงาน รวมทั้งครูและภาระงานด้วย สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2.12 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.12 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งภายในกับระบบกิจกรรม รวมทั้งผลความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่ทำการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาละ 1 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้ช่วย ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ โดยการสัมภาษณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูล การตีความข้อมูล ร่วมกับการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง ผู้วิจัยใช้การลงภาคสนาม เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 ใช้เวลาเก็บข้อมูลโรงเรียนละประมาณ 4 สัปดาห์

การเลือกกรณีศึกษา

ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนเป็นกรณีศึกษาจำนวน 3 โรงเรียนโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดกลางขึ้นไป ที่เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาละ 1 แห่ง
3. เป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนครูผู้ช่วยได้รับการบรรจุในช่วงปีการศึกษา 2552-2555 จำนวน 5 คนขึ้นไป
4. เป็นสถานศึกษาที่สะดวกต่อการเดินทางและยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย

เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาทั้ง 4 ข้อข้างต้น สามารถคัดเลือกกรณีศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 3 โรงเรียน โดยผู้วิจัยขอสงวนชื่อโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง และผู้วิจัยใช้ชื่อโรงเรียนทั้งสามแห่ง เป็นโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์และสังเกตครูผู้ช่วย และใช้การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ในโรงเรียนทั้งสามแห่ง สรุปจำนวนผู้ให้ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียน			รวม (คน)
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ขยายโอกาสทางการศึกษา	
ครูผู้ช่วย	5	5	5	15
ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคล	1	1	1	3
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ	-	1	1	2
รวม (คน)	6	7	7	20

จากตารางที่ 3.1 ผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนประกอบด้วยครูผู้ช่วย 17 คน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคล โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการจากโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนละ 1 คน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะทางผู้อำนวยการโรงเรียนมอบหมายให้รองฯฝ่ายบริหารบุคคล เป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมทางวิชาการ จึงทำให้ในโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการเป็นผู้ให้ข้อมูล ครูผู้ช่วยที่เป็นผู้ให้ข้อมูลใช้การเฉลี่ยจำนวนเท่าๆกัน โดยคัดเลือกครูผู้ช่วยให้มีความหลากหลายในระดับชั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้และเพศ ทำให้ได้ครูผู้ช่วยในแต่ละโรงเรียนจำนวน 5 คน

สำหรับผู้ให้ข้อมูลภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมทางวิชาการ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน และจากสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน

นอกจากนี้ใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ แผนการบริหารจัดการ แผนงบประมาณ เอกสารการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานทางวิชาการหรือรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมผลงาน เอกสารการประชุม อบรมหรือการสัมมนา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างและกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยข้อคำถามที่สำคัญสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์ และส่วนที่สองเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย โดยเน้นเรื่องสิ่งที่ครูผู้ช่วยรับรู้จากกิจกรรมทางวิชาการ สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ และผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ตัวอย่างคำถาม

- ระหว่างที่ทำกิจกรรมทางวิชาการ พบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง
- จงยกตัวอย่างประกอบ
- มีวิธีแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางวิชาการอย่างไร
- คิดว่าแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ประกอบด้วยข้อคำถามที่สำคัญสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์ และส่วนที่สองเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรมทางวิชาการ โดยเน้นเรื่องแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างคำถาม

- แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูผู้ช่วยอย่างไร
- แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น ให้กับครูผู้ช่วยอย่างไร
- จากการดำเนินการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูและครูผู้ช่วย พบปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และท่านมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ประกอบด้วยข้อคำถามที่สำคัญสองส่วน

ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์ และส่วนที่สองเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ โดยเน้นเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรม การติดตามและประเมินผลการทำงาน กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางแก้ไข

ตัวอย่างคำถาม

- ดำเนินการและวางแผนกิจกรรมทางวิชาการของคุณและครูผู้ช่วยอย่างไร
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวครูและครูผู้ช่วยในการทำกิจกรรมทางวิชาการ มีอะไรบ้าง และแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นด้วยวิธีการใด ยกตัวอย่างประกอบ
- ได้แก้ไขและปรับปรุงกิจกรรมทางวิชาการที่ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างไร

1.4 แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ประกอบด้วยข้อคำถามที่สำคัญสองส่วน ได้แก่ หนึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์ และส่วนที่สองเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ โดยเน้นเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรม การติดตามและประเมินผลการทำงาน กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ลักษณะข้อคำถามเหมือนกับแบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

2. การสังเกต ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือใช้การวิจัยประกอบด้วย

2.1 แบบสังเกตสภาพที่โรงเรียน สังเกตสภาพที่แวดล้อมทางกายภาพที่ เช่น สภาพที่ทั่วไป แหล่งการเรียนรู้ของครูผู้ช่วย สื่อและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง เป็นต้น

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมครูผู้ช่วย พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ สังเกตครูผู้ช่วยตั้งแต่ก่อน ระหว่างและหลังปฏิบัติกิจกรรม

3. **การวิเคราะห์เอกสาร** เอกสารการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานทางวิชาการหรือรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมผลงาน เอกสารการประชุม อบรมหรือการสัมมนา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและครู ตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลประกอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ในแบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการเชิงคุณภาพ เริ่มจากขออนุญาตเก็บข้อมูลกับทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทางโรงเรียนตอบรับให้เข้าเก็บข้อมูลภายในโรงเรียน ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทต่างๆ ของโรงเรียนก่อนที่จะลงภาคสนาม เมื่อลงภาคสนามใช้การเปิดเผยสถานภาพที่เป็นนิสิตปริญญาโท ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ สังเกตพฤติกรรมการทำงานกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย และใช้การวิเคราะห์เอกสาร ศึกษาเอกสารการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องจากโรงเรียน ผลงานวิชาการ เอกสาร สื่อการเรียนการสอนที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยแต่ละโรงเรียนใช้เวลาประมาณ 4 สัปดาห์ และในช่วงระยะเวลานั้นทำการติดต่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่จัดกิจกรรมทางวิชาการของทั้งสองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

การสร้างความสัมพันธ์

ผู้วิจัยติดต่อเข้าพบรองผู้อำนวยการฝ่ายบุคลากรแต่ละโรงเรียนก่อน เมื่อทางโรงเรียนตอบรับให้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยได้ โดยใช้การเปิดเผยสถานภาพที่ของตนเองว่าเป็นนิสิตปริญญาโท กับครูและบุคลากรภายในโรงเรียน ให้ทราบว่กำลังเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย โดยรายละเอียดการสร้างความสัมพันธ์จะแตกต่างกันตามแต่ละโรงเรียนดังนี้

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอเก็บข้อมูลวิจัยที่สถานศึกษานี้เป็นแห่งแรก เมื่อทางสถานศึกษาตอบรับให้เข้าเก็บข้อมูลแล้วจึงได้เข้าพบรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคล โดยชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งท่านรองฯ ได้มอบรายชื่อพร้อมแนะนำครูผู้ช่วยแต่ละท่าน และได้ช่วยกันคัดเลือกครูผู้ช่วยที่จะเหมาะสมจะเป็นแหล่งให้ข้อมูล จากนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารบุคคลพาผู้วิจัยไปพบกับครูผู้ช่วยแต่ละท่าน ผู้วิจัยแสดงตนว่าต้องการเก็บข้อมูลกับครูผู้ช่วยแต่ละท่านแล้ว ได้อธิบายรายละเอียดงานวิจัยและสิ่งที่ต้องปฏิบัติพอสังเขป พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่สะดวกให้ข้อมูล โดยในวันนั้นพบครูผู้ช่วย 4 ท่าน ขาดอีก 2 ท่านโดยทางเจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อมูลและเบอร์โทรศัพท์ให้ติดต่อในภายหลังเอง แต่เพราะต้องการเข้าพบในช่วงเวลาปฏิบัติงาน จึงไม่ใช้การโทรศัพท์เข้าไปนัดหมาย ทำให้ต้องใช้เวลาถึง 2 สัปดาห์จึงได้เข้าพบ

ขั้นตอนของการเก็บข้อมูลคือใช้การสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร แต่เพราะเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นครูผู้ช่วยมิได้นำมาจากบ้านจึงต้องวิเคราะห์เอกสารภายหลัง ซึ่งระหว่างที่เก็บข้อมูลกับครูผู้ช่วยในระดับชั้นอนุบาล ได้พบกับหัวหน้าสายระดับอนุบาล ท่านได้สอบถามถึงเนื้อหา

รายละเอียดของงานวิจัย ยินดีให้สัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสารในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งในช่วงระหว่างเก็บข้อมูลกับครูผู้ช่วยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้สังเกตสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของสถานศึกษา โดยในบางโอกาสครูผู้ช่วยได้นำชมสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องสมุด โรงอาหาร ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ผู้วิจัยได้มีโอกาสสนทนารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลให้กับครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งข้อมูล เนื่องจากครูผู้ช่วยกำลังศึกษาในระดับปริญญาโทและกำลังทำสารนิพนธ์ โดยได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

การเก็บข้อมูลดำเนินไปจนแล้วเสร็จในช่วงสัปดาห์ที่ 4 ของการลงภาคสนาม หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ได้เข้าพบท่านรองฯฝ่ายบริหารบุคคลอีกครั้งเพื่อทำการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งท่านรองฯยินดีตอบคำถามและมอบเอกสารต่างๆเพื่อประกอบการศึกษาด้วยความเต็มใจ หลังจากตรวจสอบข้อมูลจนได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงได้ลาจากภาคสนาม และมอบของที่ระลึกให้กับผู้ให้ข้อมูลและสถานศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอเก็บข้อมูลกับสถานศึกษานี้เป็นแห่งที่สอง เหตุผลที่เลือกสถานศึกษานี้ เพราะผู้วิจัยมีเพื่อนที่เป็นครูผู้ช่วยปฏิบัติงานอยู่ ชั้นแรกใช้การติดต่อทางโทรศัพท์กับเพื่อนที่เป็นครูผู้ช่วยเพื่อสอบถามจำนวนครูผู้ช่วยในสถานศึกษาและความเป็นไปได้ที่จะเข้ามาเก็บข้อมูลที่สถานศึกษานี้ หลังจากได้สอบถามข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ในวันที่มอบหนังสือขอเก็บข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ในสถานศึกษา ได้ขอเข้าพบท่านรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคลเพื่อชี้แจงรายละเอียดงานวิจัยได้รับทราบ ซึ่งตอบรับการเก็บข้อมูลทันที เหตุผลเพราะท่านรองฯเคยศึกษาในสถานศึกษาเดียวกับผู้วิจัยมาก่อน และหลังจากได้เลือกครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งให้ข้อมูลในครั้งนี้แล้ว ท่านรองฯแนะนำให้ติดต่อนัดหมายกับครูผู้ช่วยด้วยตัวเอง โดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนของผู้วิจัยในเรื่องติดต่อนัดหมายการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาพอสมควรจึงจะติดต่อและนัดหมายจนครบ

ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงขั้นตอนการทำงานว่าจะมีการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร โดยขอความร่วมมือให้เตรียมเอกสารต่างๆ ไว้ล่วงหน้า ทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยก่อนการเก็บข้อมูลได้นัดหมายวันเวลาและสถานที่กับครูผู้ช่วยก่อนการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเวลานัดหมายจากครูผู้ช่วย โดยก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ใช้การพูดคุยสอบถามเรื่องราวต่างๆ รวมทั้งชี้แจงรายละเอียดการสัมภาษณ์ก่อน เหตุผลเพราะครูผู้ช่วยหลายท่านยังไม่เข้าใจงานวิจัยของผู้วิจัย เพราะจากประสบการณ์จากการสัมภาษณ์ครูผู้ช่วยในโรงเรียนขยายโอกาสฯ พบว่า มักตอบออกนอกประเด็น โดยเข้าใจ

ความหมายของกิจกรรมทางวิชาการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้สำหรับนักเรียน ทำให้ก่อนและระหว่างการสัมมนา ผู้วิจัยจะต้องเน้นย้ำความหมายของกิจกรรมทางวิชาการอยู่โดยตลอด

และด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนผู้วิจัย ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน นอกจากนี้เพื่อนผู้วิจัยได้นำชมสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อให้ได้สังเกตสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ

สำหรับการสัมมนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ท่านรองฯ ได้เลือกผู้ให้ข้อมูลเอง ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบงานด้านนี้เป็นเวลา 20 ปี ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ส่วนการสัมมนาท่านรองฯ ได้นัดหมายกับท่านในช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลครุผู้ช่วย ทำให้ได้ประเด็นสอบถามครุผู้ช่วยเพิ่มเติมอีกด้วย หลังจากได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงได้ลาจากภาคสนามและมอบของที่ระลึกให้กับผู้ให้ข้อมูลและสถานศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา

ในช่วงที่ติดต่อขอเก็บข้อมูลในสถานศึกษาระดับประถมศึกษามีปัญหาคือ ผู้วิจัยติดต่อสถานศึกษาไป 4 แห่ง แต่ไม่มีการตอบรับให้เข้าไปเก็บข้อมูล ภายหลังจากเมื่อสถานศึกษาแห่งนี้ตอบรับการเก็บข้อมูลวิจัยแล้ว ผู้วิจัยต้องได้ท่านรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคลเพื่อชี้แจงรายละเอียดของงานวิจัย ปรากฏว่าชื่องานวิจัยที่มีคำว่า “ความขัดแย้ง” ทำให้ท่านรองฯ มีความกังวลเกี่ยวกับชื่อเสียงของโรงเรียน แก้ปัญหาโดยชี้แจงให้ท่านรองฯ ทราบโดยละเอียดอีกครั้ง และได้รับการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น อีกทั้งปรับเงื่อนไขในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เล็กน้อย โดยท่านรองฯ มีเงื่อนไขให้ผู้วิจัยลงภาคสนามได้ในระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น ผู้วิจัยทำการต่อรองเงื่อนไขและให้เหตุผลประกอบกลับไป จนเป็นที่น่าพอใจทั้งสองฝ่าย หลังจากนั้นท่านรองฯ ได้เลือกครุผู้ช่วยที่เป็นแหล่งให้ข้อมูลกับผู้วิจัย แต่เพราะสถานศึกษาแห่งนี้มีจำนวนครุผู้ช่วยเพียง 7 คน จึงไม่ยุ่งยากในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล และผู้นัดหมายวันเวลาให้กับผู้วิจัย ทำให้สัมมนาครุผู้ช่วยตามเวลานัดหมาย

ก่อนการสัมมนาได้ทำความเข้าใจกับครุผู้ช่วยก่อน รวมทั้งพูดคุยกับครุผู้ช่วยเช่นเดียวกับครั้งที่เก็บข้อมูลโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่ก็ยังพบปัญหาคือครุผู้ช่วยก็หลุดจากประเด็นกิจกรรมทางวิชาการ ทำให้ผู้วิจัยต้องเน้นย้ำและให้ศึกษาจากเอกสารโครงร่างวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

บรรยากาศการสัมมนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ครุผู้ช่วยบางท่านให้ข้อเสนอแนะว่า รู้สึกเกรงกลัวผู้วิจัย หลังจากได้รับฟังความคิดเห็นดังกล่าวก็ได้ปรับปรุงวิธีการสัมมนาใหม่โดยใช้คำพูดที่วางไป แทนคำพูดที่เป็นทางการตามที่ได้ซักซ้อมมา หลังจากเสร็จสิ้นการสัมมนาและวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการสัมมนาท่านรองฯ ฝ่ายบริหารบุคคล นอกจากนั้นท่านรองฯ

ได้พาเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆภายในสถานศึกษา เนื่องจากพื้นที่สถานศึกษามีขนาดเล็ก ทำให้สามารถสังเกตการณ์สถานที่ต่างๆทุกแห่ง ที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการได้ง่าย หลังจากได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงได้ลาจากภาคสนามและมอบของที่ระลึกให้กับผู้ให้ข้อมูลและสถานศึกษา

ตารางเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามให้เป็นระบบและครอบคลุมทุกสถานการณ์ จึงวางแผนการเก็บข้อมูลเบื้องต้น โดยเริ่มเก็บข้อมูลกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา ตามลำดับ และเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

วันที่	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
19 ธันวาคม 2554 – 6 มกราคม 2555	- ติดต่อขอเก็บข้อมูลในโรงเรียน - ศึกษาประวัติ ข้อมูลต่างๆของโรงเรียน	-โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
9 – 13 มกราคม 2555	- แนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บข้อมูล - สัมภาษณ์ที่ทั่วไปของโรงเรียน - ศึกษาเอกสารโรงเรียน	- โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา - เอกสารโรงเรียน
16 – 27 มกราคม 2555	- สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน - สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง - สัมภาษณ์ครูผู้ช่วย - ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทาง วิชาการ	- ผู้อำนวยการหรือรอง ผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด กิจกรรมทางวิชาการ - ครูผู้ช่วย - เอกสารต่างๆ
30 มกราคม – 3 กุมภาพันธ์ 2555	- สังเกตพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรมทาง วิชาการของครูผู้ช่วย	- ครูผู้ช่วย

ตารางที่ 3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (ต่อ)

วันที่	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
7 กุมภาพันธ์ 2555	- สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
6 – 10 กุมภาพันธ์ 2555	- แนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บข้อมูล - สัมภาษณ์สภาพที่ทั่วไปของโรงเรียน - ศึกษาเอกสารโรงเรียน	- โรงเรียนมัธยมศึกษา - เอกสารโรงเรียน
13 – 24 กุมภาพันธ์ 2555	- สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน - สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง - สัมภาษณ์ครูผู้ช่วย - ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทาง วิชาการ	- ผู้อำนวยการหรือรอง ผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด กิจกรรมทางวิชาการ - ครูผู้ช่วย - เอกสารต่างๆ
27 – 29 กุมภาพันธ์ 2555	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกิจกรรมทาง วิชาการของครูผู้ช่วย	- ครูผู้ช่วย
1 – 2 มีนาคม 2555	- แนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บข้อมูล - สัมภาษณ์สภาพที่ทั่วไปของโรงเรียน - ศึกษาเอกสารโรงเรียน	- โรงเรียนประถมศึกษา - เอกสารโรงเรียน
5 – 14 มีนาคม 2555	- สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน - สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง - สัมภาษณ์ครูผู้ช่วย - ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทาง วิชาการ	- ผู้อำนวยการ หรือ รองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด กิจกรรมทางวิชาการ - ครูผู้ช่วย - เอกสารต่างๆ
15 – 19 มีนาคม 2555	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกิจกรรมทาง วิชาการของครูผู้ช่วย	- ครูผู้ช่วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน

1. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยกระทำควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1.1 การลดทอนข้อมูล หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยจะมาอ่านบทพจนานุกรมที่น่าสนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา และจัดข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่

1.2 ตรวจสอบข้อมูล ใช้การตรวจสอบสามเส้า โดยการตรวจสอบข้อมูลด้านแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้

และผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาอ่านหลายครั้ง แล้วแยกเพื่อลงรหัสและสร้างแผนที่หัวเรื่อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การจำแนกข้อมูล โดยวิธีแบบไม่ใช่ทฤษฎี จำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูล อาจใช้สามัญสำนึกหรือประสบการณ์ของผู้วิจัย

2.2 ใช้การเปรียบเทียบข้อมูล โดยการนำเหตุการณ์หลายๆเหตุการณ์ที่ได้จากการจำแนกข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน ผู้วิจัยใช้การเปรียบเทียบข้อมูลนี้ เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรม เพื่อระบุนความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

2.3 ใช้การตีความข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงตามผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิดของ Cole และ Engeström จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาอธิบายและสรุปสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งภายในกับระบบกิจกรรม และผลที่เกิดจากความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ รวมทั้งผลความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยใช้สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อย่างละ 1 แห่ง เป็นกรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดวิจัย โดยศึกษาการทำกิจกรรมทางวิชาการทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ จากนั้นใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และผลที่เกิดจากความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมของวิชาการของครูผู้ช่วย ผู้วิจัยนำเสนอทั้งสิ้น 5 ตอน ดังนี้ (1) บริบทของกรณีศึกษา (2) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการ และ (3) ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ตอนที่ 1 บริบทของกรณีศึกษา

จากการเลือกกรณีศึกษาในบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ทำให้ได้กรณีศึกษาที่เป็นสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อย่างละ 1 แห่ง ซึ่งในแต่ละโรงเรียนมีบริบทและสภาพที่แวดล้อมแตกต่างกันออกไป รวมทั้งบริบทของครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ก็มีบริบทที่แตกต่างเช่นกัน ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในใจกลางชุมชนอยู่ติดกับวัดและถนนใหญ่ จากข้อมูลสังเกตสภาพที่แวดล้อมทั่วไป ผู้วิจัยพบว่าสภาพที่โรงเรียนเป็นตัวอาคารหลักล้อมรอบพื้นที่ทั้งสี่ด้าน อาคารเรียนมี 3 ชั้น ขนาดพื้นที่โรงเรียนประมาณ 1 ไร่เศษ โรงเรียนแห่งนี้เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 1-2 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นเรียนละ 2 ห้อง มีจำนวนนักเรียนประมาณ 600 คน มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา 40 คน ซึ่งมีจำนวนครูผู้ช่วยประมาณ 7 คน โรงเรียนแห่งนี้เป็นเครือข่ายกับกลุ่มโรงเรียนอื่นอีกกว่า 10 แห่ง จึงทำให้โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในความร่วมมือกับโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย ทั้งการแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถของนักเรียน

และครู อีกทั้งมีผลงานนักเรียน ผลงานทางวิชาการของครู โครงการที่เกิดจากความร่วมมือทั้งที่ เกี่ยวข้องกับนักเรียน และโครงการและกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับครูโดยตรง โรงเรียนมีโครงสร้างการ บริหารงานเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน และรองผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ รวมทั้งรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคลที่คอยกำกับ คุมผลงานด้านฝ่ายบุคคลให้มีประสิทธิภาพที่ ซึ่งมีการวางแผนโครงการพัฒนาบุคลากรอย่าง ต่อเนื่องในทุกๆปีการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งใน โครงการนี้จะมีโครงการย่อยๆหรือกิจกรรมเล็กๆแยกออกไปอีก แตกต่างกันไปในปีการศึกษาและ ตามความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาบุคลากร ซึ่งโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ยังไม่จัดขึ้นให้เฉพาะ กับครูผู้ช่วยโดยตรง เป็นเพียงโครงการหรือกิจกรรมในภาพที่รวมที่จัดให้กับครูและบุคลากร ทางการศึกษาทั้งโรงเรียน สำหรับงบประมาณพัฒนาบุคลากรได้รับจากงบประมาณจากภาครัฐ และเงินสนับสนุนจากส่วนต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ในส่วนของงบประมาณด้าน แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆสำหรับครู ก็เช่นเดียวกับงบประมาณพัฒนาบุคลากร แหล่งการเรียนรู้ ภายในโรงเรียนสำหรับครู จะเป็นห้องสมุดที่มีมุมหนังสือสำหรับครูและคอมพิวเตอร์จัดไว้ให้บริการ สำหรับครูโดยเฉพาะ ส่วนในเรื่องของห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือห้องพักครูในโรงเรียนแห่งนี้ไม่ ค่อยมีห้องดังกล่าว เพราะเป็นโรงเรียนประถมศึกษาครูต้องอยู่กับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้อง กับเอกสารและการสังเกตสภาพที่โรงเรียนดังนี้

“2.3.3 การบริหารงานบุคคล

2. พัฒนาและส่งเสริมให้ได้มีความรู้เพิ่มเติม ทั้งการศึกษาดูงาน การ อบรม การประชุมปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก

3. ด้านบุคลากรต้องได้รับการพัฒนาทุกระดับ เพื่อการบริหารงานให้ สอดคล้องกับนโยบายของ สพฐ. และเป็นไปตาม พรบ.การศึกษา พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545”

(แผนปฏิบัติงาน ประจำปีการศึกษา 2554, วิเคราะห์, 7 มีนาคม 2555)

“แผนงานบุคลากร

ลักษณะโครงการ ต่อเนื่อง

...สนองกลยุทธ์ที่ 4 ของ สพฐ. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ...

2. วัตถุประสงค์

2.1 ผลผลิต

2.1.1 บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพที่อย่างต่อเนื่อง”
(แผนปฏิบัติงาน ประจำปีการศึกษา 2554, วิเคราะห์, 7 มีนาคม 2555)

“จะมีมหนังสือสำหรับครู เป็นคู่มือ หนังสือแบบเรียนของนักเรียนเสียส่วนใหญ่ ซึ่งหนังสือก็มีทั้งเก่าและใหม่ปะปนกันไป มีจำนวน 100 เล่ม มีเกือบทุกรายวิชาและทุกหลักสูตร อยู่เพียงตู้เดียว (อยู่บริเวณมุมของห้องสมุด)”

(ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา, สังเกต, 3 มีนาคม 2555)

ในบริบทของครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งให้ข้อมูลวิจัย ประกอบด้วยครูผู้ช่วยเพศหญิงจำนวน 3 คน และครูเพศชายจำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ซึ่งทุกคนเคยปฏิบัติงานเป็นครูมาก่อนแล้ว ทั้งเป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนของรัฐและเอกชน หรือเป็นพนักงานจ้างของรัฐมาก่อน ระยะเวลาในการเป็นครูผู้ช่วยอยู่ระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปี 11 เดือน ซึ่งครูผู้ช่วยแต่ละคนอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ ศิลปะ คณิตศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา วิทยาศาสตร์ รับผิดชอบงานสอนในระดับชั้นต่างๆ ซึ่งบางท่านจะรับผิดชอบงานสอนในทุกระดับ และมีครูผู้ช่วย 2 คนที่สอนในรายวิชาที่หลากหลาย ทั้งภาษาไทย สุขศึกษา หรือศิลปะและดนตรี จากข้อมูลสัมภาษณ์ครูผู้ช่วยทั้ง 5 คน ผู้วิจัยพบว่าครูผู้ช่วยมีภาระงานสอนที่เยอะ ประมาณ 20-23 คาบต่อสัปดาห์ รวมทั้งงานรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอื่นๆอีก แต่ครูผู้ช่วยก็ยังยินดีและสามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการตามศักยภาพที่ของตนได้ สรุปบริบทของครูผู้ช่วย ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนประถมศึกษา

บริบท		ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
เพศ	ชาย	/			/	
	หญิง		/	/		/
สถานะก่อนเข้า บรรจุ	เพิ่งจบการศึกษา					
	ปฏิบัติงานมาก่อน	/	/	/	/	/
กลุ่มสาระ การเรียนรู้	วิทยาศาสตร์					
	คณิตศาสตร์			/	/	
	ภาษาไทย		/			
	ภาษาต่างประเทศ					
	ศิลปะ					/

ตารางที่ 4.1 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

บริบท		ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
กลุ่มสาระ การเรียนรู้	สุขศึกษา และพลศึกษา	/				
	การงานฯ					
	สังคมศึกษาฯ					
	ไม่มีข้อมูล					
ระยะเวลาในการ เป็นครูผู้ช่วย	ไม่ถึง 6 เดือน					
	6 เดือน – 12 เดือน	/				/
	1 ปี - 1 ปี 6 เดือน		/	/		
	1 ปี 6 เดือน – 2 ปี				/	

กรณีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ตั้งอยู่ติดกับถนนใหญ่ในเขตนอกเมือง โรงเรียนแห่งนี้ก่อตั้งมานาน ทั้งเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและผลงานของนักเรียน จากข้อมูลสังเกตสภาพที่ทั่วไปของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีอาคารเรียนทั้งหมด 6 หลัง แต่ละอาคารสูง 4-5 ชั้น โดยแต่ละอาคารจะใช้เป็นห้องเรียนและห้องพักสำหรับครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดและหอประชุม สนามกีฬาในร่มและกลางแจ้ง รวมทั้งบ้านพักครูที่อยู่หลังโรงเรียน ขนาดพื้นที่โรงเรียนประมาณ 100 ไร่ โรงเรียนเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียนประมาณ 3,500 คน มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา 171 คน และมีจำนวนครูผู้ช่วยประมาณ 18 คน โครงสร้างการบริหารงานก็เหมือนกับโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐทั่วไป ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มงบประมาณ กลุ่มบริหารทั่วไป และกลุ่มบริหารงานบุคคล เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้มีครูผู้ช่วยจำนวนมาก ทำให้ทางผู้บริหารเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้ช่วย จึงมอบหมายให้รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารบุคคลเป็นผู้ดูแลและจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับครูผู้ช่วยโดยตรงตลอด ทั้งในรูปแบบของการจัดประชุม อบรม สัมมนาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิชาชีพภายในโรงเรียน การส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก และการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองของครูผู้ช่วย นอกจากกิจกรรมที่จัดให้กับครูผู้ช่วยโดยตรง มีโครงการหรือกิจกรรมที่จัดให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาทางโรงเรียนอยู่เป็นประจำ ภายใต้โครงการในแผนปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารบุคคล ได้รับงบประมาณจากการจัดสรรของกลุ่มงบประมาณ ที่ได้จากการ

สนับสนุนของภาครัฐและจากเงินสนับสนุนรายหัว เงินจากโรงเรียน รวมทั้งจากการระดมทุนทรัพย์จากผู้ปกครอง สมาคมและหน่วยงานอื่นๆอีกด้วย และเรื่องของแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนสำหรับครู จะอยู่ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ของแต่ละคน ซึ่งมีคอมพิวเตอร์ หนังสือและเอกสารทางวิชาการ ครูสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ตลอด รวมทั้งมีห้องสำหรับเก็บผลงานทางวิชาการ เช่น งานวิจัยในชั้นเรียนและแฟ้มผลงานของครู ให้ครูที่มีความสนใจเข้าไปศึกษาได้อีกด้วย สอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกต ดังนี้

“ภายในห้องกลุ่มสาระฯ จะมีมุมหนังสือสำหรับครู ซึ่งจะหนังสือ แบบเรียน รวมทั้งหนังสือที่ เกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่บริเวณชั้นในตู้เก็บเอกสาร เป็นหนังสือที่ขอซื้อจากทางโรงเรียน และเป็นหนังสือที่ครูบางท่านซื้อมาไว้ประจำในห้องกลุ่มสาระฯ ซึ่งหนังสือเป็นหนังสือที่มีความทันสมัย ตรงตามเนื้อหาและหลักสูตรในปัจจุบัน”

(ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, สังเกต, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

“จากการสัมภาษณ์ของอาจารย์ ทราบว่ามีห้องที่เก็บแฟ้มสะสมผลงาน และงานวิจัยของครูที่จัดทำขึ้น รวบรวมไว้ให้เป็นสถานที่ศึกษา ค้นคว้าของครูในโรงเรียน”

(สภาพที่ทั่วไปของโรงเรียน, สังเกต, 6 กุมภาพันธ์ 2555)

“โครงการพัฒนาบุคลากร เป็นโครงการใหญ่เลย ซึ่งโครงการพัฒนาบุคลากรเนี่ย จะมีโครงการพัฒนาภาพที่รวมของครู”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

บริบทของครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งให้ข้อมูล ประกอบด้วยครูผู้ช่วยเพศหญิงจำนวน 4 คน และครูผู้ช่วยเพศชาย จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน มีครูผู้ช่วยจำนวน 3 ท่านที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี แล้วบรรจุเป็นข้าราชการได้ทันที และครูผู้ช่วยอีก 3 เป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนของรัฐมาก่อน ระยะเวลาในการเป็นครูผู้ช่วยอยู่ระหว่าง 5 เดือนถึง 1 ปี 9 เดือน ครูผู้ช่วยแต่ละคนอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, ภาษาต่างประเทศ, ศิลปะ, และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รับผิดชอบงานสอนในระดับชั้นต่างๆ จากข้อมูลคำสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย พบว่า ครูผู้ช่วยแต่ละท่านรับผิดชอบงานสอนประมาณ 18-23 คาบต่อสัปดาห์ และมีงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มงานต่างๆของโรงเรียน เช่น ลูกเสือ การเงิน การปกครอง เป็นต้น รวมทั้งรับผิดชอบกิจกรรมและโครงการที่จัดให้กับนักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้จากข้อมูลสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าครูผู้ช่วยทุกคนรู้จักและสนิทสนมกัน เนื่องจากการได้เข้าร่วมและพบปะพูดคุย

ในระหว่างการทำกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นนั่นเอง ซึ่งสรุปบริบทของครูผู้ช่วย ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บริบท		ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
เพศ	ชาย	/	/			
	หญิง			/	/	/
สถานะก่อนเข้า บรรจุ	เพิ่งจบการศึกษา	/			/	/
	ปฏิบัติงานมาก่อน		/	/		
กลุ่มสาระการ เรียนรู้	วิทยาศาสตร์	/				
	คณิตศาสตร์				/	/
	ภาษาไทย					
	ภาษาต่างประเทศ		/			
	ศิลปะ			/		
	สุขศึกษาและพล ศึกษา					
	การงานฯ					
	สังคมศึกษาฯ					
	ไม่มีข้อมูล					
ระยะเวลาในการ เป็นครูผู้ช่วย	ไม่ถึง 6 เดือน		/			
	6 เดือน – 12 เดือน			/	/	/
	1 ปี - 1 ปี 6 เดือน					
	1 ปี 6 เดือน – 2 ปี	/				

กรณีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในเขตเมือง ติดกับชุมชนและถนนใหญ่ โรงเรียนแห่งนี้ก่อตั้งมานาน จากข้อมูลการสังเกตสภาพทั่วไป พบว่า มีอาคารเรียนประมาณ 4 หลัง แบ่งเป็นอาคารสำหรับชั้นอนุบาล, ป.1-3, ป.4-6, และอาคารมัธยมศึกษา มีอาคารชั่วคราวใช้สอนวิชาพระพุทธศาสนาและการงานอาชีพ มีโรงอาหารและสนามกีฬากลางแจ้งและในร่ม ขนาดพื้นที่โรงเรียนประมาณ 70 ไร่ โรงเรียนเปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ อนุบาล 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 มีจำนวนนักเรียน 2,200 คน มีจำนวนครูและ

บุคลากรทางการศึกษาประมาณ 170 คน และมีจำนวนครูผู้ช่วย 8 คน โครงสร้างการบริหารงาน เป็นเช่นเดียวกับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานทั้ง 4 ฝ่าย ในแผนพัฒนาคุณภาพที่สถานศึกษา มีการกำหนดกลยุทธ์ และมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างประสิทธิภาพที่บุคลากรให้เกิดประสิทธิผลที่ดี ในการบริหาร การจัดการศึกษา และมาตรฐานที่ 12.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดย ผ่านการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งมีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา วิชาชีพครูอยู่ตลอด ซึ่งเป็นหน้าที่ของกุ่มบริหารบุคคลที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมดังกล่าว สำหรับเรื่องของงบประมาณสนับสนุนแต่ละปีการศึกษา จะเป็นเงินประมาณรายหัวเป็นหลัก นอกจากนั้นจะมีเงินนอกงบประมาณและเงินบริจาคอีกด้วย งบประมาณดังกล่าวจะถูกจัดสรร ให้กับกลุ่มบริหารบุคคล เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำโครงการและกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่ยังไม่พบโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับครูผู้ช่วยใน โรงเรียนนี้ มีเพียงการจัดทำเอกสารทางวิชาการที่น่าสนใจไว้ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ เข้ามาทำงานใหม่ สำหรับแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนจะเป็นห้องสมุดและคอมพิวเตอร์เป็น หลัก แต่จากข้อมูลการสังเกต พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือสำหรับนักเรียน ไม่ค่อยพบหนังสือ เอกสารทางวิชาการสำหรับครูมากนัก สำหรับคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ มีปริมาณไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของครูอีกด้วย สอดคล้องกับข้อมูลเอกสารและการสังเกตของผู้วิจัย ดังต่อไปนี้

“พันธกิจ...

4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน การศึกษา”

(รายงานพัฒนาคุณภาพที่ทางการศึกษา ปีการศึกษา 225553, วิเคราะห์เมื่อ 25 มกราคม 2555)

“มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างระบบบริหารงาน และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร...

1.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง”

(รายงานพัฒนาคุณภาพที่ทางการศึกษา ปีการศึกษา 225553, วิเคราะห์เมื่อ 25 มกราคม 2555)

“ห้องสมุดจะอยู่บริเวณชั้น 1 ของอาคารเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะเป็นห้องสมุดเดียวในโรงเรียน ทำให้มีหนังสือตั้งแต่ชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษา และจะมีคอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ ซึ่งครูสามารถมาใช้บริการได้ทุกเวลา โดยมีอยู่ 2 เครื่อง รวมทั้งมีเครื่องปริ้นเตอร์ด้วย”

(ห้องสมุดโรงเรียน, สังกัดเมื่อ 24 มกราคม 2555)

บริบทของครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งให้ข้อมูล ประกอบด้วยครูผู้ช่วยเพศหญิง 4 คนและครูผู้ช่วยเพศชาย 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน เป็นครูผู้ช่วยจากระดับชั้นอนุบาล 2 คน ประถมศึกษา 2 คน และมัธยมศึกษา 1 คน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานครูผู้ช่วยตั้งแต่ 5 เดือน ถึง 1 ปี 6 เดือน มีครูผู้ช่วยเพียงคนเดียวที่สำเร็จการศึกษาแล้วมาเป็นครูผู้ช่วยทันที นอกนั้นจะเป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนของรัฐมาก่อน และมีเพียงครูผู้ช่วย 3 คนที่รับผิดชอบงานสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตน ได้แก่ ระดับประถมศึกษา เป็นกลุ่มสาระฯ การงาน อาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มสาระฯ สุขศึกษาและพลศึกษา ครูผู้ช่วย 2 คนรับผิดชอบในระดับชั้นอนุบาล และอีก 1 คนต้องสอนในระดับชั้นประถมศึกษาเกือบทุกรายวิชา ซึ่งครูผู้ช่วยแต่ละคน ยกเว้นครูอนุบาล รับผิดชอบงานสอนประมาณ 18-20 คาบต่อสัปดาห์ รวมทั้งงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มงานต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นงานรับผิดชอบเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียน ผู้วิจัยสรุปบริบทของครูผู้ช่วย ดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 บริบทของครูผู้ช่วยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บริบท		ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
เพศ	ชาย					/
	หญิง	/	/	/	/	
สถานะก่อนเข้า บรรจุ	เพิ่งจบการศึกษา	/				
	ปฏิบัติงานมาก่อน		/	/	/	/
กลุ่มสาระการ เรียนรู้	วิทยาศาสตร์			/		
	คณิตศาสตร์					
	ภาษาไทย					
	ภาษาต่างประเทศ					
	ศิลปะ					
	สุขศึกษาและพล ศึกษา					/
	การงานฯ		/			
	สังคมศึกษาฯ					
	อนุบาล	/			/	
ระยะเวลาในการ เป็นครูผู้ช่วย	ไม่ถึง 6 เดือน	/			/	
	6 เดือน – 12 เดือน			/		/
	1 ปี - 1 ปี 6 เดือน		/			
	1 ปี 6 เดือน – 2 ปี					

จากการศึกษาโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โครงสร้างการบริหารงานและงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ไม่แตกต่างกัน โดยที่โครงสร้างการบริหารงานแบ่งออกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานทั่วไป และกลุ่มบริหารงานบุคคล ซึ่งงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล งบประมาณโรงเรียน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก รวมไปถึงการระดมทุนทรัพยากรจากผู้ปกครองและสมาคมต่าง ๆ สำหรับนโยบายการศึกษาและการส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง มีความแตกต่างกัน โดยที่นโยบายพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้ช่วย จัดกิจกรรมเพื่อครูผู้ช่วยอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดประชุม อบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับ

ความรู้พื้นฐานวิชาชีพภายในโรงเรียน รวมไปถึงส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก ในขณะที่โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อครูผู้ช่วยโดยเฉพาะ มีเพียงการจัดโครงการหรือกิจกรรมในภาพรวมเพื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งโรงเรียนเท่านั้น ทั้งนี้การส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษามีความพร้อมในส่วนของห้องสมุด คอมพิวเตอร์ หนังสือและเอกสารทางวิชาการ รวมไปถึงห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในขณะที่โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีเพียงห้องสมุด และคอมพิวเตอร์เท่านั้น อีกทั้งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูอีกด้วย

แหล่งข้อมูลที่เป็นครูผู้ช่วย พบว่า เป็นครูผู้ช่วยเพศหญิง 10 คน เพศชาย 5 คน ผ่านการปฏิบัติงานมาก่อน 11 คน และเพิ่งจบการศึกษา 4 คน ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระที่แตกต่างกัน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 6-12 เดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย ประเภทกิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติ ความสำคัญและประโยชน์ของการทำกิจกรรมทางวิชาการ การจัดกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเสนอแยกตามโรงเรียนทั้งสามแห่ง ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา

ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ

กิจกรรมทางวิชาการที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ที่กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด โดยการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในมาตรฐานที่ 1 เรื่องการปฏิบัติงานของครู ซึ่งหมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย พบว่า ครูผู้ช่วยทุกคนปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการตามศักยภาพของตนและเป็นไปตามโอกาสที่ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมอบหมาย กิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติมาก ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาวิชาชีพครู ซึ่งมีทั้งทางโรงเรียนจัดขึ้น หน่วยงานที่สนับสนุนการพัฒนา

วิชาชีพครู อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น รวมทั้ง หน่วยงานภายนอกอื่นๆ ที่เปิดโอกาสให้ครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งได้มาจากคำสัมภาษณ์ ครูผู้ช่วย ดังต่อไปนี้

“ก็มีอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมครูพันธุ์ใหม่ จัดโดย สพฐ. ที่โรงเรียน พญาไท เนื้อหาอบรมก็เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพครู การวางตัวแล้วก็มาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาการ พัฒนาการเด็ก เกี่ยวกับครูผู้ช่วยและครูอัตราจ้างด้วย”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

“การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ เป็น เวลา 1 วัน โดยโรงเรียนเป็นผู้จัด”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 6, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2555)

“เคยไปอบรมเรื่องสื่อดาราศาสตร์ ของ อสวท. ของ สสวท. นี่เป็นอบรมโลก ดาราศาสตร์ ม.ปลาย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

“โรงเรียนนี้ก็จะมีการเรียนภาษาจีน ทุกวันพฤหัสบดี และวิชาภาษาอังกฤษ ทุกวันศุกร์ตอนเย็น”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2555)

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการสำหรับครูผู้ช่วยนั้น อยู่ในสถานะผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ยังไม่ถึงขั้นของการเป็นกรรมการ คณะกรรมการ วิทยากร หรือ ผู้จัดทำกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ มีเพียงการเป็นผู้นำเสนอรายงานการอบรม ที่ได้เข้าร่วมกับทางหน่วยงานภายนอก และนำกลับมาถ่ายทอดในที่ประชุมระดับสายชั้นหรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น

“แลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดในการประชุม ส่วนใหญ่เป็นส่วนตัว ก็จะมี บ้างนำเสนอในที่ประชุม อย่างเราไปอบรมมาเนี่ย คำก็จะให้นำเสนอ ถ้ามันเกี่ยวกับหมวด มาก อย่างเช่นเรื่องการอบรมผลิตสื่อ ถ้ามีเอกสารคำก็จะให้แจกกัน เป็นกองไว้”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

“หัวหน้าสายให้ครูผู้ช่วยทั้งสองท่านออกมานำเสนอผลงานที่ได้จากการอบรมเรื่อง การสร้างสื่อการสอน ในช่วงที่ครูผู้ช่วยนำเสนอ อาจารย์ทุกท่านตั้งใจฟัง และแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นกันด้วย”

(การประชุมระดับชั้นอนุบาลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สังเกตเมื่อ 31 มกราคม 2555)

กิจกรรมทางวิชาการอีกประเภทหนึ่งที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติกิจกรรมมาก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำได้ ตลอด ไม่จำเป็นต้องมีระยะเวลาในการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าเพื่อ พัฒนาตนเอง จากการสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย พบว่า ครูผู้ช่วยจะให้ความสำคัญกับการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครูทั้งในโรงเรียนและต่างโรงเรียน การค้นคว้า หาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ การแสวงงความรู้จากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

“ก็มีทำดูทางอินเทอร์เน็ต พวกนี้แหละ ทुरुปลูกปัญญา แล้วก็ครูบ้านนอกดอทคอม ไปหาความรู้เกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะ และก็วิธีการสอนนาฏศิลป์แนวใหม่ๆ ความรู้ เกี่ยวกับการละครยี่นี้แหละ ที่เราเรียนมามันพัฒนาขึ้น เราไปค้นเพิ่มมาก หาจาก อินเทอร์เน็ต หนังสือ ทำบ่อย ก็จะทำทุกวัน ใช้เวลาช่วงว่าง หลังเลิกเรียน เวลาเรากลับบ้าน อย่างนี้ละ”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

“ค้นคว้าบ่อยมาก ส่วนใหญ่จะ เวลาจะจัดการเรียนการสอนจะเข้าไปดูใน อินเทอร์เน็ต แล้วก็เปิดหนังสือคู่มือครูควบด้วย ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน ที่โรงเรียนก็ใช้ด้วย คู่มือครูนำมาจากในหมวด ห่องสมุดในหมวดเลย แล้วมีเป็นคู่มือครูให้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ หลาย สำนักพิมพ์เลย มีครบมัย มีตั้งแต่ สสวท. อจท. ทว. แม็ค ถึงว่าครบ เราเปิดดูเนื้อหา แล้วมันคล้ายๆกัน มันแค่เปลี่ยนตัวเลข”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

“แลกเปลี่ยนก็โทรถาม คือ เป็นการพูดคุยกับเพื่อนครูโรงเรียนอื่น ก็จะสอบถามว่า ลักษณะการสอน ส่วนใหญ่ก็จะโคกันกับเพื่อนครูที่เป็นต่างโรงเรียนว่าใน ระดับนี้ที่โรงเรียนนี้ สอนอย่างไรมี แบบทดสอบ แบบฝึกหัดที่ต่างกันมัย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

“การค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองโดยศึกษาหาความรู้จากหนังสือ สื่อเทคโนโลยี
ข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับใช้และยกตัวอย่างในการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ การสอนและพัฒนาตนเอง”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 6, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2555)

“พัฒนาตนเองก็คือ อย่างแรกก็ไปเรียน กำลังศึกษาอยู่ที่ ม.รามคำแหง ปีสุดท้าย
เทอมสุดท้ายแหละ ปริญญาโท สาขาการวัดและการประเมินผลทางการศึกษา”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

ครูผู้ช่วยจะใช้เวลาว่างจากการจัดการเรียนการสอน หรือช่วงเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติงาน เช่น
ช่วงหลังเลิกเรียนหรือวันเสาร์อาทิตย์ เป็นต้น เพื่อศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดย
กิจกรรมทางวิชาการในด้านนี้ ครูผู้ช่วยจะปฏิบัติมากที่สุดและครอบคลุมทุกแนวทางการปฏิบัติ
ส่วนใหญ่จะเป็นการแสวงหาความรู้จากสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การแลกเปลี่ยนความรู้
ประสบการณ์ และความคิดเห็นของผู้อื่น และการศึกษาต่อในระดับสูง

กิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ การเผยแพร่ผลงานทาง
วิชาการ จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้ช่วยได้สร้างผลงานทางวิชาการอย่าง
ต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะเป็นรูปของเอกสารประกอบการปฏิบัติงานสอน สื่อและนวัตกรรมทาง
การศึกษา รวมไปถึงผลงานวิจัยในชั้นเรียนอีกด้วย ในส่วนของงานแต่งเรียบเรียง งานแปล หนังสือ
หรือบทความทางวิชาการยังไม่ปรากฏในช่วงของการเป็นครูผู้ช่วย แต่จากการศึกษายังพบว่า
ครูผู้ช่วยไม่ได้ทำการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการมากเท่าใด เป็นเพียงการทำผลงานเพื่อใช้
ประกอบการจัดการเรียนการสอนหรือทำตามคำสั่งของผู้บริหาร เพื่อให้ประเมินตนเองและสถานศึกษา
เท่านั้น มีเพียงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในระดับสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ สถานศึกษาที่เป็น
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจัดกิจกรรมประกวดผลงานวิจัยและสื่อเป็นประจำทุกปี
โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเป็นผู้ตัดสิน และการเผยแพร่ผลงานในสถานศึกษาที่เป็น
เครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ครูผู้ช่วยและผู้บริหาร ต่อไปนี้

“สื่อใช้ทำกับเด็ก ถ้าในสายชั้นก็มีทำซีพบ้าง ประกอบบทเรียนบ้าง แต่ใช้ ใช้เฉพาะ
ของเรา ไม่ได้ประกวด ไม่ได้เอาไปไหน ที่โรงเรียนยังไม่มีประกวดสื่อ แต่ก็จะมีงานวิชาการ
เปิดวิชาการ ก็เอาผลงานมาโชว์ ของแต่ละหมวดในกลุ่มสาระ เป็นผลงานของครู”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา , สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“วิจัยในชั้นเรียนต้องทำ เพราะ สมศ. เค้าจะมาประเมินเลยต้องทำ สื่อ นวัตกรรม
เค้าทำ เอกสาร สื่อ”

(รองผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2555)

“ก็จะมีปีหนึ่ง เราก็จะมีประกวดงานวิจัยทุกคนส่ง มีเงินรางวัลให้ ทุกระดับ ทุกวิชา
เค้าให้ครูส่งทุกคน ส่งแล้วก็ประกวด แต่ละคนจะมีหัวข้อ ส่งทุกคน ทุกปี โดยให้ คน. มา
ตัดสิน เชิญวิทยากรมาตัดสิน”

(รองผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกตและวิเคราะห์เอกสารของครูผู้ช่วย ผู้วิจัยพบว่า ครูผู้ช่วย
ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการอยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านการศึกษาค้นเพื่อพัฒนาตนเอง
อาทิเช่น การหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน
การศึกษาต่อในระดับสูง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนครู เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้เข้าร่วม
กิจกรรมทางวิชาการที่จัดโดยสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอกอยู่เป็นประจำ ข้อมูลจากการ
วิเคราะห์เอกสารทำให้ทราบว่าโดยเฉลี่ยในช่วงแรกๆของการรับตำแหน่งครูผู้ช่วยนั้น ครูผู้ช่วยจะ
ได้รับการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ระเบียบปฏิบัติตน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ
ครู รวมทั้งการถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นพี่โดยทางสถานศึกษาเป็นผู้จัด สำหรับหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องที่ร่วมจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูผู้ช่วย ถ้าเป็นเรื่องทั่วไปๆ เช่น ความรู้ในเรื่องการ
ประกอบวิชาชีพ แนวทางการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน จริยธรรมและคุณธรรม การทำวิจัยในชั้น
เรียน เป็นต้น จะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คุรุสภา และ
ถ้าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่
รับผิดชอบโดยตรง เช่น สสวท. อสวท. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นต้น ส่วนการเผยแพร่ผลงาน
ทางวิชาการของครูผู้ช่วยยังไม่ค่อยได้เผยแพร่ผลงานในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการหรือระดับประเทศ ยังเป็นเพียงในการประกวดและเผยแพร่ในระดับ
สถานศึกษาหรือในกลุ่มสถานศึกษาด้วยกันเท่านั้น

ครูผู้ช่วยให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพเป็นอย่างยิ่ง
โดยครูผู้ช่วยให้เหตุผลถึงความจำเป็นในการทำกิจกรรมแตกต่างกันออกไป แต่โดยสรุปแล้วครู
ผู้ช่วยเล็งเห็นถึงประโยชน์และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมทางวิชาการ

“เคยๆอ่านหนังสือดู ครูหมอบ เป็นอาชีพค่อนข้างจะโง่ ถ้าไม่พัฒนาตนเอง ทำงานซ้ำๆ ทุกวันเหมือนเดิม ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือการพัฒนาตนเอง จะทำให้เด็กออกมา ก็เหมือนสะท้อนตัวเรา เด็กจะสะท้อนตัวผู้สอนอยู่แล้ว”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“จำเป็นคือเราจะได้รับความรู้ใหม่ๆเพิ่มขึ้น ได้ประสบการณ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้น”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“คือที่มองมันสำหรับทุกระดับนะ แต่ถ้ามองในแง่ครูผู้ช่วย ครูผู้ช่วยต้องพัฒนา อย่างเข้ม คำว่าพัฒนาอย่างเข้ม อย่างที่ท่านรองบอกประจำ ว่าถ้าพัฒนาอย่างเข้ม หมายความว่า คุณต้องเข้มแข็งด้วย เข้มทางวิชาการและทางเนื้อหา เพราะฉะนั้นครูผู้ช่วย กับการอบรมหรือการทำกิจกรรมทางวิชาการ ก็เป็นการเตรียมตัวอย่างเข้มขึ้นมาอีกระดับ พอขึ้นครู คศ.1 ครู คศ.2 อะ แน่นนอนว่าเนื้อหาตรงนี้ต้องขึ้นขึ้นแหละ ต้องตกผลึกออกมาเป็น ผลงานทางวิชาการของคุณ เพราะฉะนั้นอันนี้ก็คือการเตรียมตัว แล้วเรายังมีความรู้พัฒนา ตัวเองได้มากเท่าไรเนี่ย ในความเป็นครูผู้ช่วยเนี่ย พอขึ้นครู คศ.1 ครู คศ.2 เนี่ย ก็ จะพัฒนาได้มากขึ้น”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

“การทำกิจกรรมทางวิชาการถือว่ามีความจำเป็นกับข้าพเจ้า เพราะเป็นการพัฒนา และยกระดับด้านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาชีพครูได้โดยตรง”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 6, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2555)

“จำเป็นอย่างมาก จำเป็นในด้าน ก็คือตอนที่เราเรียนมา เนื้อหาค่อนข้างล้าสมัย เพราะยุคสมัยมันเปลี่ยนไป เราก็ต้องมีการ นำจะอบรมให้เท่าทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันด้วย บางที่เรารู้ หน้าที่ของครูสอนฯ คือหมดสอน แต่เราไม่ รู้อย่างอื่นเลย เราควรที่จะได้พัฒนาในด้านอื่นบ้าง”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

“จำเป็น เพราะจะเป็นการพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะได้นำความรู้มาพัฒนานักเรียนต่อไป”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วย ทำให้ทราบว่าการทำงานกิจกรรมทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งในระยะเวลาการเป็นครูผู้ช่วย ซึ่งประโยชน์การทำงานกิจกรรมทางวิชาการไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นกับตัวครูผู้ช่วยเอง ยังส่งผลต่อนักเรียนอีกด้วย กล่าวคือ การพัฒนาวิชาชีพของครูผู้ช่วยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ ครูผู้ช่วยต้องการค้นคว้าหาความรู้ในเนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอดให้กับนักเรียน ทำให้เกิดการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็เข้ามามีบทบาทในการช่วยค้นคว้าเช่นกัน ผลงานทางวิชาการก็เกิดขึ้นจากความสนใจของครูผู้ช่วยที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จึงสร้างสื่อ นวัตกรรมและเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนักเรียนขึ้นมา และการสังเกตปัญหาการเรียนรู้นักเรียน ทำให้ครูผู้ช่วยทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการก็เช่นเดียวกัน ทำให้ครูผู้ช่วยได้ความรู้ใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้และนำถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้

“อย่างที่ไปเรียนอะนะ พี่จะเอากิจกรรมที่ได้เรียน อย่างแผนผังการคิด อย่าง mind map อย่างนี้ พี่ก็มาสอนเด็ก ให้เด็กได้ใช้”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

“เพราะเราสอนสุขศึกษา แต่มีการประยุกต์ใช้ในเรื่องของเทคนิค ไม่ต้องเด็ก การศึกษาพิเศษ เด็กปกติต่างๆ เรื่องการเสริมแรง การสร้างเงื่อนไขต่างๆ เอามาใช้กับเด็ก”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“ด้านข่าวสารการพัฒนาตนเองก็จะติดตามตลอดแล้วก็นำจะนำ ข่าวมาพูดคุยกับนักเรียน เป็นการเผยแพร่ข่าว บางทีเอาเหตุการณ์ในนั้นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน บางทีมีความเคลื่อนไหวทางการศึกษาก็จะมาแจ้งให้นักเรียนทราบ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

“ได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างสาระการเรียนรู้กับเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 6, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2555)

“สื่อจากการไปดูงาน ไปดูงานก็จะมีสื่อแปลกๆที่สามารถพัฒนาเด็กสื่อ เป็นเกม เป็นการเล่นทางศึกษา รูปแบบมันแปลกใหม่ เราก็ถ่ายรูปแล้วมาดัดแปลง เราก็เก็บ จำมา ลักจำมา เป็นของเราอะไรอย่างเนี่ย”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

“อย่างสาขาที่พี่เรียนมันเป็นวัดผลประเมินผล มันก็ทำให้เรารู้สภาพที่การวัดและ ประเมินผลที่ถูกต้องมากขึ้น การสร้างการออกข้อสอบ การวัดประเมินผลแต่ละคนเนี่ย เราจะ รู้เลยว่า เราจะวัดเค้าแบบไหน ไม่จำเป็นต้องสอบอย่างเดียว มันทำให้เรารู้ธรรมชาติของเค้า มากขึ้น”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

นอกจากนักเรียนที่จะได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมทางวิชาการแล้ว เพื่อนครูก็ได้รับ ประโยชน์จากการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยด้วย ครูผู้ช่วยใช้การแลกเปลี่ยนความรู้กับ เพื่อนครู ทั้งการขอคำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์การเป็นตัวแทนเข้า ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น

“บอย ในเรื่อง อย่างเช่น มีครูบางท่านเกี่ยวกับวิชาคณิต เค้าอาจจะไม่เข้าใจโจทย์ หรือว่าเนื้อหาของเค้ายังไม่แน่น เราก็มีความรู้ด้านนี้สามารถอธิบาย อธิบายให้เข้าใจ เออ โจทย์ลักษณะนี้ทำยังไง เค้าก็จะได้นั่น”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2555)

“อย่างการไปเข้าค่าย ม.4 ก็จะมีทุกกลุ่มสาระเลย ก็เอาบางที่เอาเกมมาปรับกับ การเรียนการสอน เกมของวิทยาศาสตร์ แล้วก็ของภาษาอังกฤษ เพราะเราก็เอามาปรับมา เป็น อย่างเช่น ของเราคณิตศาสตร์ ก็เป็นศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทฤษฎีคณิตศาสตร์ ก็เหมือน ให้เค้าเรียนรู้ไปด้วย มาบูรณาการในห้องเรา อย่างเช่น กระบวน plus ก็เอามา”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

“นอกจากเด็ก ก็เพื่อนครูที่ไม่ได้ไปอบรม ถ่ายทอดให้เพื่อนครู ส่วนใหญ่ถ้าเรา กลับมาเราก็เขียนรายงานท่านผู้ใหญ่ แล้วก็อาจจะมีการไปเผยแพร่ในที่ประชุม สรุป ใจความสำคัญ ว่าเราไปอบรมที่ไหนอย่างไร ได้ความรู้มาประยุกต์ใช้ยังไง แต่เป็นตัวเอกสาร แจกเพื่อนครูยังไม่ได้ทำ คือเราเป็นแค่ตัวสรุป เราไปอย่างนั้นอย่างนี้มานะ รับข่าวสาร”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

1.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ

การจัดกิจกรรมทางวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูผู้ช่วย ถ้าในระดับสถานศึกษาจะเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายบริหารบุคคลหรือฝ่ายวิชาการ และผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาบุคลากร จะเป็นผู้คิดและดำเนินการจัดกิจกรรม สำหรับหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ตามแต่สังกัดของแต่ละสถานศึกษา ครูสภา หรือหน่วยงานที่อยู่ภายในกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหน่วยจากภาครัฐและเอกชนที่เข้าให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจไว้ ดังนี้

ลักษณะกิจกรรมและการมีส่วนร่วมวางแผนกิจกรรมทางวิชาการ

กิจกรรมที่จัดให้กับครูผู้ช่วยจะมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป ตามแต่ผู้จัดกิจกรรม อย่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็จะเป็นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตัว และปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพ ถ้าเป็นกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นเรื่องของแนวทางการปฏิบัติในการรับราชการ ส่วนของสถานศึกษาจะมุ่งเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางการเพื่อเสริมศักยภาพที่ด้านการปฏิบัติงาน เช่น อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน สัมมนาจัดทำโครงการ อบรมเรื่องเทคนิคการสร้างสื่อการเรียนรู้ ศึกษาดูงาน เป็นต้น รวมทั้งจัดการจัดอบรมประเด็นที่น่าสนใจ ตามแผนงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

“ส่งไปตามหน่วยงานต่างๆ ที่โดยมากจะเป็นหน่วยของราชการที่มีหนังสือมาว่า มีการอบรมอะไร ถ้าตรงกับใคร สมมติว่าตรงกับใครก็ส่งคนนั้นไป”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2555)

“อบรมภายในโรงเรียน จัดอบรมภาคเรียนละ 1 ครั้ง ให้ทราบเกี่ยวกับระเบียบวินัยของการเป็นข้าราชการครูที่ดี”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

“จัดอบรมครู ทุกวันศุกร์ มันจะมีตารางเลย วันนี้จะมีอบรมภาษาอังกฤษทั้งโรงเรียน มีอบรมภาษาจีนด้วย ภาษาจีน”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

“เราจะอบรมให้ เช่น จริยธรรม พัฒนาศักยภาพในเรื่องครูที่ปรึกษา ผู้ช่วยเหลือนักเรียน อย่างเช่นจรรยาบรรณ อย่างอะไรที่ครูขาด ครูเราสมควร พอดูเสร็จ เราก็จะรู้ว่าเราจะเติมเต็มอะไรให้กับเค้า”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

การวางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูผู้ช่วย ผู้บริหารสถานศึกษาจะจัดบรรจุแผนงานไว้ในโครงการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษา มีทั้งโครงการระยะสั้น กลางและยาว ตามแต่แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ถ้าเป็นโครงการระยะสั้นก่อนเริ่มปีการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเขียนโครงการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งในโครงการนั้นก็จะมีโครงการเล็กๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพให้โครงการของปีการศึกษาที่แล้วเป็นต้นแบบทำการปรับปรุงและพัฒนาโครงการเก่าให้มีความทันสมัยต่อสภาพที่สังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน และถ้ามีโครงการที่เร่งด่วนก็สามารถบรรจุเข้าไปอยู่ในโครงการพัฒนาศักยภาพที่เป็นโครงการใหญ่ได้ทันที สำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู ก็จัดให้อยู่แผนงานโครงการพัฒนาศักยภาพด้วยเช่นกัน สำหรับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ก็มีแนวทางการวางแผนจัดกิจกรรมคล้ายๆกับสถานศึกษา

“โครงการที่ทำกับครู เราจะใช้โครงการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2555)

“เราเขียนโครงการไว้ว่า จะมีการพัฒนาศักยภาพ หนึ่ง สอง สาม สี่ ด้านนี้ ด้านนี้ เพราะการพัฒนาศักยภาพเป็นโครงการใหญ่ และจะมีกิจกรรมย่อย”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2555)

“โครงการระยะสามปี ระยะกลาง และก็ระยะยาว ซึ่งเราต้องตั้งไว้อยู่แล้ว เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียน ซึ่งเรื่องโครงการพัฒนาศักยภาพก็อยู่ในทั้งสามระยะ แต่เรามามุ่งเน้นที่สุดคือระยะสั้น เพราะเราปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ให้เข้ากับบริบทของครูที่นี่”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

“เราก็จะใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ปีนี้เราอบรมเรื่องนี้แล้ว ปีหน้าเราก็อบรมเรื่องใหม่ แต่ในการอบรมแต่ละครั้งเราก็จะมีเอกสาร ใครเข้ามาใหม่เราก็มีเอกสารให้เค้า พออีกสักสามสี่ปี เราก็จะอบรมใหม่”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

“มีมุมหนังสือให้ความรู้ครู มาอ่านได้ เป็นหนังสือจากที่ครูทุกคนไปอบรมมาแล้วมา รวบรวมไว้ หนังสือที่มีความเหมาะสมเราก็ซื้อมาเก็บไว้ เป็นเงินส่วนตัวของเรา แล้วก็ เป็นเอกสารต่างๆที่เราเคยทำ ก็มาขอยืมดูได้”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2555)

“ถ้าโครงการไหนที่เราคิดว่าใช้เร่งด่วน เราก็จัดลำดับความสำคัญเอาไว้”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2555)

“มีโครงการว่าปีนี้เราจะทำอะไรบ้าง โดยลัดจากโครงการเก่า และโครงการใหม่ที่ เราจะพัฒนาในปีนี้”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

การส่งเสริมและงบประมาณในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

สำหรับการส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานและการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการจะอยู่ในโครงการ พัฒนาบุคลากรของแต่ละสถานศึกษาหรือแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว แต่การส่งเสริม การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง เป็นกิจกรรมที่ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติเองนั้น สถานศึกษาต้องมีส่วนรวมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติจริง จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการ ส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยศึกษาต่อในระดับสูง

“เราให้เปิดโอกาสสนับสนุนไปเรียนต่อปริญญาโท ไปเรียนทำใบประกอบวิชาชีพ นะ โดยส่วนมากจะศึกษาหาความรู้โดยตนเอง”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

“ส่วนอินเทอร์เน็ตมีใช้ตลอด เปิดให้ใช้ตลอดเวลา เพราะมันจะมีห้อง ให้เค้าได้มา ทำผลงานวิชาการ ทั้งครูผู้ช่วยและครูปกติ งานวิชาการใครจะพิมพ์แผนการสอน ใครจะทำ อะไรเนี่ย เราให้บริการตลอด”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

เรื่องของงบประมาณในการจัดกิจกรรมวิชาการ สำหรับหน่วยงานภายนอกจะมีงบประมาณเฉพาะที่จัดกิจกรรมเหล่านี้อยู่แล้ว แต่สถานศึกษาจะได้รับงบประมาณที่ทางรัฐบาลจัดสรรมาให้ และทางสถานศึกษานำงบประมาณที่ได้มาจัดสรรให้กับแต่ฝ่ายอีกที ซึ่งทำให้ไม่เพียงพอต่อการจัดทำโครงการ ผู้บริหารและผู้ส่วนเกี่ยวข้องจะนำงบอื่นๆมาเสริม เช่น งบรายได้สถานศึกษา งบรายหัวนักเรียน หรือใช้วิธีการระดมทุนจากผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นๆ

“เป็นโครงการของโรงเรียน เราจะใช้งบรายได้สถานศึกษา แล้วงบบุดหนุนรายหัว แล้วถึงบสวัสดิการ แต่งบประมาณไม่เพียงพอหรอก”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

“งบประมาณมาจากโครงการที่เขียน โครงการจะมีงบประมาณแล้วก็จะตามนั้น โครงการนี้ใช้เงินเท่าไร บางโครงการไม่ต้องใช้เงิน บางโครงการก็ไม่พอ ก็ต้องมีเงินสนับสนุน ต้องใช้เงินประมาณที่ให้เป็นเงินค่ารายหัว แล้วก็รายได้สถานศึกษาพวกนี้”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555)

การติดต่อประสานงานในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

การติดต่อประสานระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอกจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาจะเป็นสองลักษณะ กล่าวคือ หน่วยงานภายนอกจะส่งเรื่องการประชุม อบรม สัมมนาหรือด้านการพัฒนาวิชาชีพอื่นๆ มาให้สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาตอบรับเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น จะเป็นการส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรม หรือให้สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม เช่น โครงการนำร่อง เป็นต้น และในลักษณะที่สองเป็นความร่วมมือที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพให้กับครู ในรูปแบบการเชิญผู้มีความรู้ความสามารถจากหน่วยงานภายนอก มาเป็นวิทยากรอบรมครูภายในสถานศึกษา

“ตัวอย่างกิจกรรมที่ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก smart child เด็กพิเศษก็มาอบรม อบรมนานมาก smart child เค้านำเรากับเราเลย เพราะเด็กเรามีเด็กพิเศษเยอะ”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนประถมศึกษาศึกษา, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2555)

“มี ติดต่อ สพม. 2 แล้วก็สหวิทยาเขตเสรีไทย มี 5 โรงเรียน มีกิจกรรมร่วมกันทั้งงานวิชาการ งานด้านบุคคล เช่น โครงการพัฒนาร่วมกัน ดำเนินมาโดยตลอด ส่วนใหญ่เป็นช่วงปิดภาคเรียน”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

“ก็มีการจัดการอบรม ต้องผ่านทางบุคคล โดยตรงมีเชิญเขต คนที่เรารู้จักอย่าง คน. ที่สนิทกับอย่างเนี่ย เราก็จะเชิญเค้ามาเป็นจ๊อบเล็กๆ เรื่องของการจัดทำคู่มือ การผลิตสื่อ คู่มือการใช้สื่อ”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2555)

รายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องทำรายงานสรุปผลโครงการ หรือ SAR รวมทั้งข้อเสนอแนะและแก้ไขโครงการให้ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนั้นจะใช้ SAR ในการประเมินตนเอง ให้ครูและครูผู้ช่วยประเมินศักยภาพที่ข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองเป็นประจำทุกปี

“เป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำ SAR คือการสรุปผลโครงการ คือสรุปผลโครงการนี้ว่าประสบความสำเร็จมั๊ย หรือไม่สำเร็จอย่างไร จริงๆแล้ว โครงการทุกโครงการนี้ประสบความสำเร็จ แต่ว่าในแต่ละโครงการก็มีอุปสรรค ปัญหาอุปสรรคแต่ละโครงการไม่เหมือนกัน”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

“จะมีการใช้แบบประเมินของโรงเรียนอยู่แล้ว ทุกคนจะใช้แบบเดียวกัน แต่ว่าในแบบเดียวกันจะมีการเสริมการเป็นตัวของตัวเองเข้าไปในเนื้อหาแต่ละขั้นแต่ละตอนนั้น ไม่ได้ว่ามีขีดจำกัดตรงนี้ๆ”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

ตอนที่ 3 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ตามที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องความขัดแย้งภายในที่ส่งผลไปยังการทำกิจกรรมทางวิชาการ ที่มีตัวครูผู้ช่วยเป็นผู้กระทำ มีความสัมพันธ์ของระบบกิจกรรมเป็นโมเดลการวิเคราะห์ ระบบกิจกรรม เป็นหน่วยการวิเคราะห์ย่อยที่มีตัวครูผู้ช่วยเป็นผู้กระทำ และมิงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประเภทกิจกรรมทางวิชาการเป็นตัวกระทำส่งผ่าน ส่งผลไปยังการพัฒนาวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีด้านภายในตัวครู ซึ่งทั้งหมดใช้ศึกษาความขัดแย้งภายในที่นำไปสู่ผลกระทบไปยังการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ครูผู้ช่วย ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ข้อมูลจากการสังเกตและการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อหาสถานการณ์และผลที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในระบบกิจกรรมทางวิชาการ โดยผู้วิจัย แยกการวิเคราะห์สถานการณ์ตามโรงเรียนทั้งสามโรงเรียน มีรายละเอียดการวิเคราะห์ต่อไปนี้

3.1 ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการพิจารณาโดยใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงกับครูผู้ช่วยเป็นรายบุคคล พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 ที่สอนวิชาภาษาไทย มีสถานการณ์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ครูผู้ช่วยพบว่าสื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ หนังสือและเอกสารทางวิชาการมีจำกัดและไม่สอดคล้องกับความต้องการเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความถนัดและความสนใจของครูผู้ช่วย และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางมาประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ ดังคำสัมภาษณ์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 ต่อไปนี้

“จริงๆถ้าถามถึงโรงเรียน โรงเรียนเรานั้นเล็ก งบประมาณก็จะน้อย น้อยอยู่แล้ว ถามว่าโรงเรียนให้ไหม ก็ให้ แต่มีขอบเขตจำกัด ก็คืออุปกรณ์บางอย่างเท่าที่ทางโรงเรียนมี เค้าก็ให้ แต่ถ้าขอที่มากกว่านั้น หรือว่าอะไรที่โรงเรียนไม่มีเนี่ย มันก็ยาก หนังสือและเอกสาร ที่ต้องใช้ก็ไม่ค่อยตรงกับความต้องการนะ”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“ถ้าถาม ตอนนี้อยู่สอนภาษาไทย ก็อยากได้ความรู้ตรงนี้เพิ่มขึ้น เพราะว่า แต่ว่าก็ไม่รู้ต่อไปจะสอนตรงนี้หรือเปล่า เพราะเปลี่ยนปีการศึกษาจะมีการปรับโครงสร้าง ปรับระบบในโรงเรียน บ้างทีก็จะโยก จะไม่ได้สอนภาษาไทยแล้ว ไปสอนชั้นอื่น”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“บางที่เราไปอบรมนี้มา เราก็ไม่ได้ใช้อีกเลย เกิดกับโรงเรียนประถม ไม่เหมือน
มัธยม”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

ในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาที่พครู ครูผู้ช่วยพบว่าการประเมิน
สถานศึกษาจากหน่วยงานภายนอก รวมทั้งการประเมินความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 บังคับ ทำให้
ต้องทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาที่พออย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียน กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องเข้ารับการอบรมและการทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อใช้
ในการประเมินสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ว่ามีก็มีนะ บางที่บางอย่างเนี่ยก็เหมือนกับบีบต้องให้เราพัฒนาตนเองอยู่เรื่อยๆ
ยิ่งครูผู้ช่วยจะมีการประเมินอะไรเข้ามาด้วย สมศ. ก็มีส่วน”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“วิจัยในชั้นเรียนต้องทำ เพราะ สมศ.เค้าจะมาประเมินเลยต้องทำ สื่อ นวัตกรรม
เค้าทำ เอกสาร สื่อ “

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2555)

“ภายในโรงเรียนเป็นการอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กพิเศษ มีเยอะ เป็นหลายเรื่องๆ
รวมกัน การให้ความรู้เกี่ยวกับ สมศ. เตรียมตัวการประเมิน”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2555)

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4 ที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ และครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่
5 ที่สอนวิชาศิลปะ มีสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการใน
ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ คล้ายกัน กล่าวคือ สื่อ อุปกรณ์และ
เทคโนโลยีไม่ตอบสนองต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนหรือ
การผลิตผลงานวิชาการ ประเภทสื่อการเรียนรู้และเอกสารประกอบการสอน รวมทั้งห้องสมุด
ภายในโรงเรียนก็ไม่เอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“โรงเรียนเด็มน่าจะพัฒนาแหล่งการเรียนรู้หรือสื่อมากขึ้น ก็ดึงเรื่องของไอทีเข้ามาเพิ่มขึ้น จะเปิดเว็บไซต์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้สำหรับครู”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2555)

“จริงๆถ้าถามถึงโรงเรียน โรงเรียนเรามันเล็ก งบประมาณก็จะน้อย น้อยอยู่แล้ว ถามว่าโรงเรียนให้ไหม ก็ให้ แต่มีขอบเขตจำกัด ก็คืออุปกรณ์บางอย่างเท่าที่ทางโรงเรียนมี เค้าก็ให้ แต่ถ้าขอที่มากกว่านั้น หรือว่าจะไรที่โรงเรียนไม่มีเนี่ย มันก็ย้าย”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2555)

“งบประมาณพัฒนาในโรงเรียนหรือ มันก็อาชีพครู ต้องทำใจว่าเข้ามาเงินมัน น้อย บางทีก็ควักเนื้อตัวเอง เป็นเรื่องปกติ ก็บางทีอย่างเราซื้ออุปกรณ์สื่อการสอน ถ้าสมมติว่าทำงานสักอย่าง เหมือนต้องทำบันทึกข้อความขอ บางทีอนุมัติบ้าง บางทีไม่อนุมัติอย่างเนี่ย แต่ในเมื่อเราอยากพัฒนาเด็ก เราจะต้องควักเงินตัวเองออก เพื่อที่จะซื้อ เพื่อที่จะได้สิ่งนั้น มา”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

นอกจากนั้นในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องการจัดวางบุคลากรในการปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่เหมาะสม กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติงานสอนในหลายวิชา หรือต้องสอนหลายระดับชั้น ทำให้ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพที่ตรงกับความถนัดหรือสาขาวิชาของครูผู้ช่วยได้ เช่นเดียวกับครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 รวมทั้งแนวทางการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่ตอบสนองต่อความต้องการของครูผู้ช่วย บางครั้งขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่ขึ้นไม่ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4 และคนที่ 5 ดังนี้

“เนื่องจากบุคลากรเรายังไม่นิ่ง มีเข้ามีออก ซึ่งทำให้ครูแต่ละคนเรียนรู้งานเพิ่มขึ้น ก็อยากให้อยากบุคลากรเด็มนิ่ง สร้างความชำนาญในสาขานั้นตลอดๆ อย่างถ้าเค้าอยู่ ป.5 เค้าสอนคณิต ป.5 ก็จัดการเรียนการสอน ป.5 เค้าก็จะแน่น ป.5 แต่พอมาปีถัดไป เค้าลดมาสอน ป.3 ซึ่งเด็กๆมันต่างกัน แล้วก็บ้างอย่างก็บุคลากรมีความสามารถ ก็ไปอยู่อีกทีหนึ่ง บุคลากรสามารถถนัดอย่างหนึ่ง ก็ไปอยู่อีกทีหนึ่ง”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2555)

“โรงเรียนประถม ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้ ไข่เค็ม มันพัฒนาวิชาชีพเฉพาะด้าน พุดเฉพาะด้านนะ ถ้ามัธยมเค้ายังสอนวิชาของตนเอง ไข่ใหม่ เค้าก็สามารถพัฒนาในสาย ของตนเองได้เลย แต่ถ้าเป็นประถมมันจับฉ่าย เหมือนใครว่างก็สอนไป”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

“ก็ส่งเสริม แต่พอประมาณ ให้ทางโรงเรียนส่งเสริม ภาคโอกาสบางอย่าง ในเรื่องที่จะไปอบรมบางที่ มันก็มีเรื่องที่ยากไปอบรม แต่บางอย่างส่งคนไปอบรม ก็เหมือนกับว่า ไม่ได้ตรงกับงาน “

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 1 ที่สอนวิชาสุขศึกษา ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 ที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในด้านประเภท กิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งมีแนวทางการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถทำ กิจกรรมได้ครบทุกแนวทางที่กำหนดในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“คิดว่าครอบคลุมนะ สามอย่างเนี่ย แต่ว่าทำไม่หมดหรอก ในฐานะครูผู้ช่วยด้วย เอาในฐานะครูไปถึงครูชำนาญการพิเศษด้วยก็ยังไม่คลุม ในทางปฏิบัติจริงๆนะ แต่ถ้าทำได้ หมดเนี่ย ค่ะ สามารถพัฒนาได้”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“คืออย่างนี้น้องพุด มันก็ไม่ครบทุกอย่าง ถ้าถาม ณ ตอนนี้ก็โอเค เพราะครูผู้ช่วย ส่วนใหญ่จะพวกการอบรมชกมาก ยังไม่เป็นผู้ปฏิบัติ ครบใหม่ ก็ไม่ครบนะ”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

“ศึกษาดูงานทางโรงเรียนยังไม่มี คืออย่างนี้น้องพุด มันก็ไม่ครบทุกอย่าง ถ้าถาม ณ ตอนนี้ก็โอเคเพราะครูผู้ช่วย ส่วนใหญ่จะพวกการอบรมชกมาก ยังไม่เป็นผู้ปฏิบัติ ครบใหม่ ก็ไม่ครบนะ”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการไม่ได้ นำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการประชุม อบรม สัมมนา กลับมาใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพ และบางครั้งเนื้อหาในการประชุม อบรม สัมมนาที่มีความซ้ำซ้อน กล่าวคือ ครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น

พบว่า เนื้อหากิจกรรมซ้ำซ้อนกับที่ครูผู้ช่วยเคยเข้าร่วมหรือมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาที่นั้นอยู่แล้ว ทำให้พัฒนาวิชาชีพของตนได้เพียงเล็กน้อย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“คือถูกเสีย ถ้า ณ ตอนนี้อย่างตรงอยู่ แต่ช่วงแรกที่เราไปอบรมไม่ตรง เพราะว่าของเราไปจับคู่มิตรขึ้นตอน สามัญ ที่นี้จัดเราไปสอนสำรวจในตอนแรก ก็คือถูกเสียในโรงเรียนนี้ มันจะมีถูกเสียสำรวจ ลูกสามัญ คือตอนแรกไปอบรมมาแล้ว มาสอนสำรวจ คือมันไม่ตรงกับที่เราอบรมมา”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“แล้วก็อบรมเนี่ยในการพัฒนาครูเนี่ย บางทีมันอบรมกันบ่อยเกินในบางเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่เราารู้อยู่แล้ว เรื่องมันซ้ำซ้อน”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

“บางทีมันอบรมเรื่องซ้ำซ้อน พี่ว่า บางทีเรื่องเดียวกันนั้นแหละ แต่เปลี่ยนหัวข้อ ใหม่ เปลี่ยนงบบไปเฉยๆ เสียเวลา ที่เขาจัด บางทีไปบางที่โรงเรียนก็ต้องออกตังค์ไป เหมือนบังคับเราให้ต้องไป ให้ต้องส่ง”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

สถานการณ์ที่ครูผู้ช่วยไม่ได้นำความรู้จากกการเข้าร่วมกิจกรรม ก็สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นดังนี้

“แต่ถ้าครูไม่ได้สอนวิชานี้ ไปอบรมก็ไม่ได้กลับมาใช้ก็มี บางคนอบรมแล้วก็กลับมาใช้ ตรงนี้เป็นอะไรที่ใช้ระยะเวลา นาน งบประมาณสูง เพราะว่าครูประถมมันสอนทุกวิชาอยู่แล้ว มันสอนทุกวิชาไม่เจาะจงเหมือนมัธยม”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนประถมศึกษา, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2555)

นอกจากนี้ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 ต้องการเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพของตน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อยากให้เค้าจัดอบรมเหมือนกับว่าเค้าอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรม การสร้างสื่อสำหรับเด็ก อะไรอย่างนี้นะ เพราะว่าทุกวันนี้มันก่อนล้าหน้าไปแล้ว แต่การทำสื่อเรายังเก่าๆ เดิมๆ อยู่ แล้วการพัฒนาเด็กเดี๋ยวนี้ มันจะซ้ำในเรื่องการทำสื่อนี้แหละ”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วยทั้ง 5 ท่านพบว่า ไม่มีสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในด้านตัวครู เนื่องจากครูผู้ช่วยที่เป็นแหล่งข้อมูลในโรงเรียนแห่งนี้ เป็นครูที่ผ่านการปฏิบัติงานมาก่อน จึงเคยทำกิจกรรมทางวิชาการมาบ้างแล้ว และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เพราะว่าก่อนที่เราเนี่ย เราไปเป็นพนักงานราชการหรือไปเป็นครูอัตราจ้างมาก่อน เราเรียนรู้เกี่ยวกับงาน และการสอน หลักวิชาที่พออยู่แล้ว”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“ไม่มีปัญหา ยินดีทำกิจกรรม”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

“ไม่เคยกังวลเรื่องการพัฒนาตนเอง ไม่เคยกังวลเลย ถ้ามว่าเตรียมมาดีใหม่ ก็คิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็เกิด ทำเต็มที่แล้วละนะ ไม่มีอะไรกังวลมาก”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2555)

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยโรงเรียนประถมศึกษา สามารถสรุปสถานการณ์แยกเป็นหน่วยการวิเคราะห์ในครูผู้ช่วยแต่ละท่าน ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

ครูผู้ช่วย คนที่	หน่วยการวิเคราะห์ (ตัวครู – ตัวกระทำส่งผ่าน - การพัฒนาวิชาชีพ)				
	ภายในตัวครู	งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่ง การเรียนรู้และ อื่นๆ	ระเบียบของ โรงเรียน มาตรฐานและ เกณฑ์วิชาชีพ ครู	โรงเรียนและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ
1					- ทำกิจกรรมได้ ไม่ครบตาม แนวทางที่ กำหนดให้ - ไม่ได้นำความรู้ ที่ได้มาใช้ ประโยชน์ต่อ วิชาชีพ
2		- สื่อและ เทคโนโลยีไม่ เพียงพอ หนังสือ และเอกสารไม่ สอดคล้องกับ ความต้องการ	- การประเมิน ความพร้อมฯ ป็บ บังคับ	- การจัดวาง บุคลากรในการ ปฏิบัติงานของ โรงเรียนไม่ เหมาะสม	- ไม่ได้นำความรู้ ที่ได้มาใช้ ประโยชน์ต่อ วิชาชีพ
3					- ทำกิจกรรมได้ ไม่ครบตาม แนวทางที่ กำหนดให้ - เนื้อหากิจกรรม ซ้ำซ้อน
4		- ขาดแหล่งการ เรียนรู้จำพวก เทคโนโลยีทาง การศึกษา		- การจัดวาง บุคลากรในการ ปฏิบัติงานของ โรงเรียนไม่ เหมาะสม	

ตารางที่ 4.4 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ครูผู้ช่วย คนที่	หน่วยการวิเคราะห์ (ตัวครู – ตัวกระทำส่งผ่าน - การพัฒนาวิชาชีพ)				
	ภายในตัวครู	งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่ง การเรียนรู้และ อื่นๆ	ระเบียบของ โรงเรียน มาตรฐานและ เกณฑ์วิชาชีพ ครู	โรงเรียนและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ
5		- ขาด งบประมาณใน การพัฒนาสื่อ การเรียนรู้และ เอกสาร ประกอบการสอน		- แนวทาง สนับสนุนการเข้า ร่วมกิจกรรมไม่ สอดคล้องต่อ ความต้องการ	- ทำกิจกรรมได้ ไม่ครบตาม แนวทางที่ กำหนดให้ - เนื้อหากิจกรรม ซ้ำซ้อน - ต้องการเนื้อหา สาระที่เป็น ประโยชน์ต่อการ พัฒนาวิชาชีพ

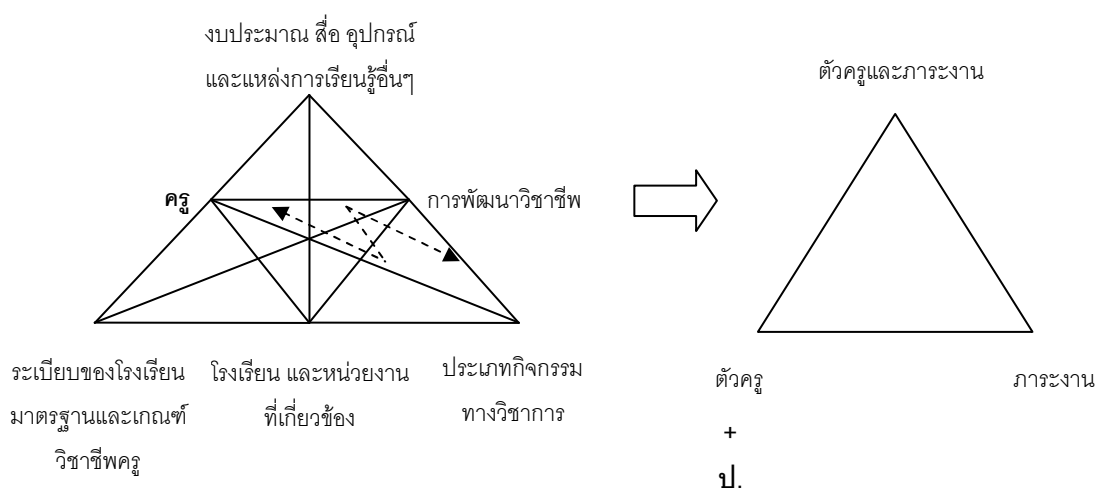
สรุปครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 ที่สอนวิชาภาษาไทย พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการมากที่สุด เป็นเพราะครูผู้ช่วยได้รับมอบหมายภาระงานที่มาก จนไม่ได้ทำกิจกรรมทางวิชาการ รวมทั้งการประเมินความพร้อมฯ ที่บีบบังคับ และไม่สามารถทำกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของตนเอง และครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 สอนวิชาศิลปะ พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการมากที่สุด เพราะครูผู้ช่วยเพิ่งได้รับการบรรจุใหม่ ถึงแม้เคยปฏิบัติงานการสอนมาก่อนและเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการมาบ้างแล้วก็ตาม แต่ยังต้องการเนื้อหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย เขียนเป็นโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งทั้ง 5 ด้านในแต่ละบุคคล และสามารถหาผลของความขัดแย้งภายในที่มีต่อการทำกิจกรรม เขียนเป็นโมเดลผลของความขัดแย้ง ได้ดังนี้

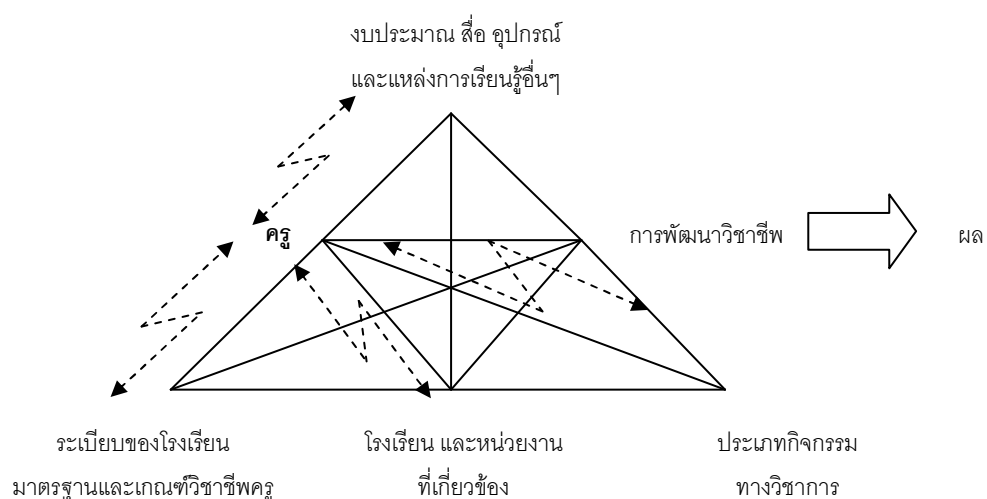

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนคนที่ 1 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และตัวอักษร ป. หมายถึงด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 1

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระดับของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งถึง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบว่าสื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ หนังสือและเอกสารทางวิชาการมีจำกัดและไม่สอดคล้องกับความต้องการเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ผลที่เกิดขึ้น คือ ครูผู้ช่วยซื้อสื่อและเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลทางลบกับครูผู้ช่วยโดยตรง เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนที่สามารถทำเรื่องขอจากทางโรงเรียนได้ และใช้แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ แทน เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่งผลทางบวกกับตัวครูผู้ช่วยกับภาระงาน เพราะทำให้ครูผู้ช่วยสามารถค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองได้ และทำให้ได้เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย ทำให้สามารถตั้งคำถามกับตนเองต่อไป

“ถ้าอันไหนจำเป็น พี่จะซื้อ ถ้ารอก็คงไม่ได้สอน...ก็ไปหาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต แทนบ้าง เพราะหลากหลายกว่า หนังสือกว่า”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“ก็หาข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนที่ต้องสอน ข้อมูลต้องไปหาจากเน็ต หาเพิ่มเข้ามา ถ้าหนังสือก็จะไม่ค่อยพบอยู่แล้ว”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู พบว่าการประเมินความพร้อมฯ และการประเมินภายนอกปีบับังคับ ซึ่งครูผู้ช่วยเคยผ่านการปฏิบัติงานสอนก่อนเป็นครูผู้ช่วย เพียงแต่ช่วงเวลาดังกล่าวไม่ต้องเข้ารับการประเมินเป็นทางการเหมือนการเป็นครูผู้ช่วย ส่งผลให้ ครูผู้ช่วยต้องพัฒนาวิชาชีพของตนเองอยู่ตลอดเวลา แต่ครูผู้ช่วยก็ยินดีที่จะปฏิบัติตามแนวทางการทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งส่งผลกับตัวครูผู้ช่วยและงานที่รับมอบหมาย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ว่ามีก็มีนะ บางที่บางอย่างเนี่ยก็เหมือนกับปีบับังคับต้องให้เราพัฒนาตนเองอยู่เรื่อยๆ ...แต่เรามาเป็นครูผู้ช่วยแล้ว ต้องยอมรับและปฏิบัติตาม”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูผู้ช่วยพบว่าการจัดบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ทราบว่าในปีการศึกษาต่อไป จะได้ปฏิบัติสอนในรายวิชาหรือระดับชั้นเดิมหรือไม่ เนื่องจากครูผู้ช่วยอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาทำให้การโยกย้ายตำแหน่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่งผลให้ครูผู้ช่วยต้องเตรียมพร้อมปฏิบัติงานอยู่เสมอสอดคล้องกับด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งครูผู้ช่วยไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดให้กับเพื่อนครูหรือประยุกต์ใช้กับนักเรียน ซึ่งเกิดจากการโยกย้ายตำแหน่งในโรงเรียนประถมศึกษา ผลที่เกิดขึ้นคือ ครูผู้ช่วยไม่สนใจต่อยอดหรือประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่งผลต่อตัวครูผู้ช่วยและภาระงานโดยตรง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

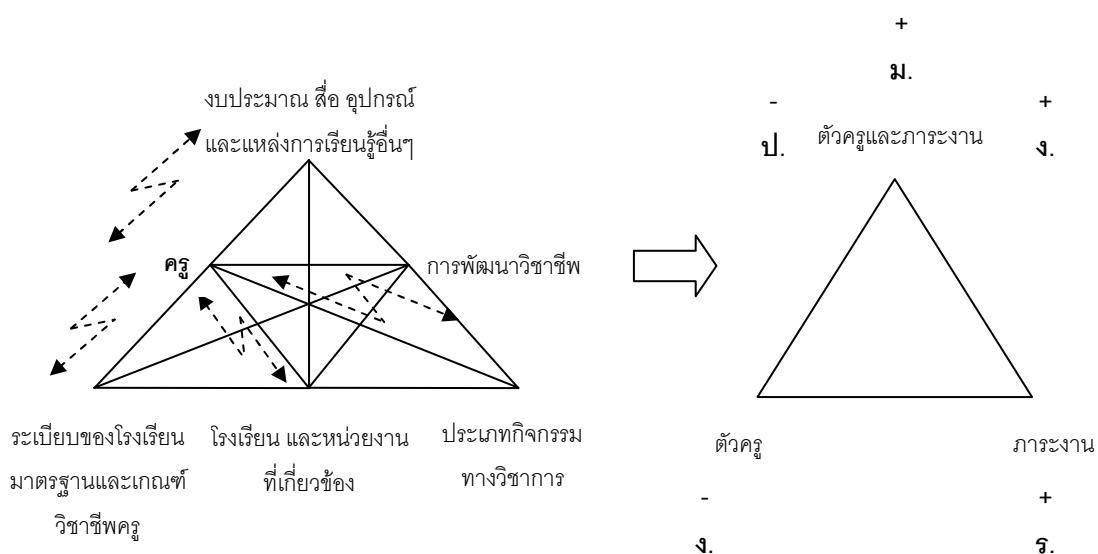
“ถ้าถาม ตอนนี่สอนภาษาไทย...แต่ว่าก็ไม่รู้ต่อไปจะสอนตรงนี้หรือเปล่า เพราะเปลี่ยนปีการศึกษาก็จะมีการปรับโครงสร้าง จะไม่ได้สอนภาษาไทยแล้ว ไปสอนชั้นอื่น...ก็ต้องเตรียมตัว เผื่อใจไว้”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

“บางทีเราไปอบรมนี้มา เราก็ไม่ได้ใช้อีกเลย เกิดกับโรงเรียนประถม ไม่เหมือนมัธยม ต้องทิ้งความรู้ที่นั่น เพราะไม่ได้ใช้”

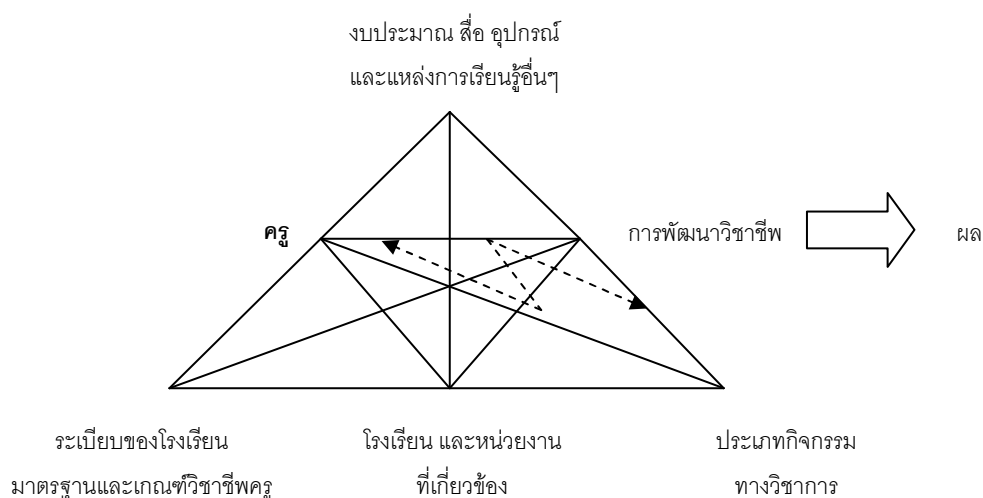
(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนคนที่ 2 ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ง., ม., ร., และ ป. หมายถึงด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 ดังภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ทำนำไปสู่ความขัดแย้งด้านเดียว ได้แก่ ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ เพราะแนวทางการทำกิจกรรมที่หลากหลายทำให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถทำกิจกรรมได้ครบและไม่ครอบคลุม มีเพียงการประชุม อบรม สัมมนาเท่านั้น ครูผู้ช่วยยังไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ เช่น การเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเป็นวิทยากร การเป็นกรรมการหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นต้น ซึ่งในระดับครูผู้ช่วยสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับเพื่อนครู ผลที่เกิดขึ้น คือ ครูผู้ช่วยขาดทักษะการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งส่งผลต่อครูผู้ช่วยโดยตรง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ยังไม่เป็นผู้ปฏิบัติ ครบมัย ก็ไม่ครบนะ เสียหายไม่ได้ถ่ายทอดให้กับเพื่อนครูอย่างจริงจัง ไม่เวลา คงจะมีประโยชน์กว่านี้ถ้าได้ให้กับคนอื่นฯ”

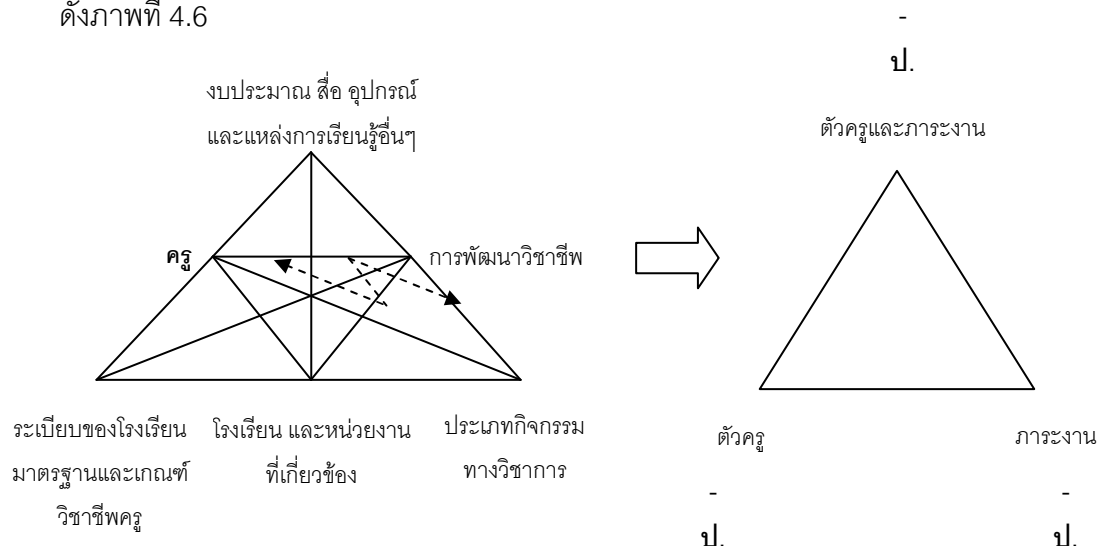
(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

และเนื้อหาที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมซ้ำซ้อน เพราะครูผู้ช่วยเคยได้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้มาแล้วหลายครั้ง ส่งผลให้ครูผู้ช่วยรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่สนใจกิจกรรมที่จัดขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เรื่องมันซ้ำซ้อน บางครั้งต้องทิ้งการสอน เพื่อไปอบรม รู้สึกไม่ชอบ”

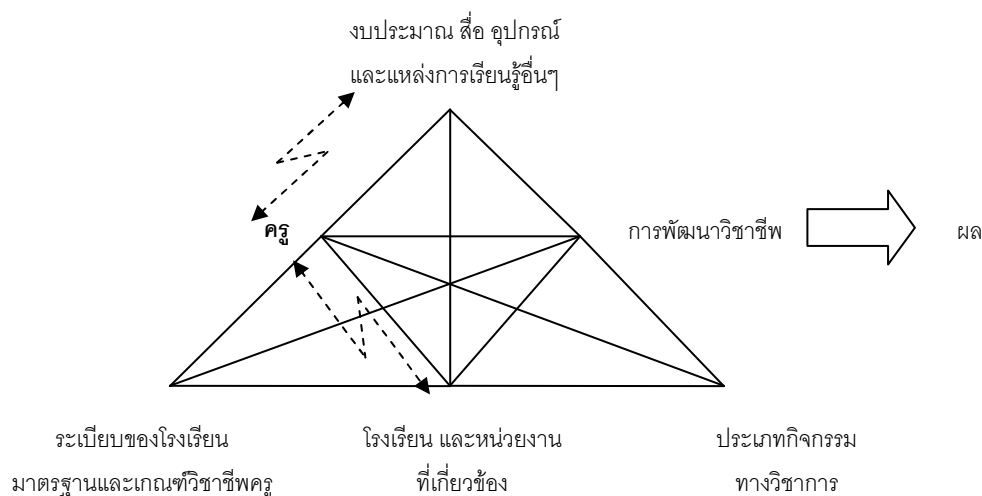
(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนคนที่ 3 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ป. หมายถึงด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ดังภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3

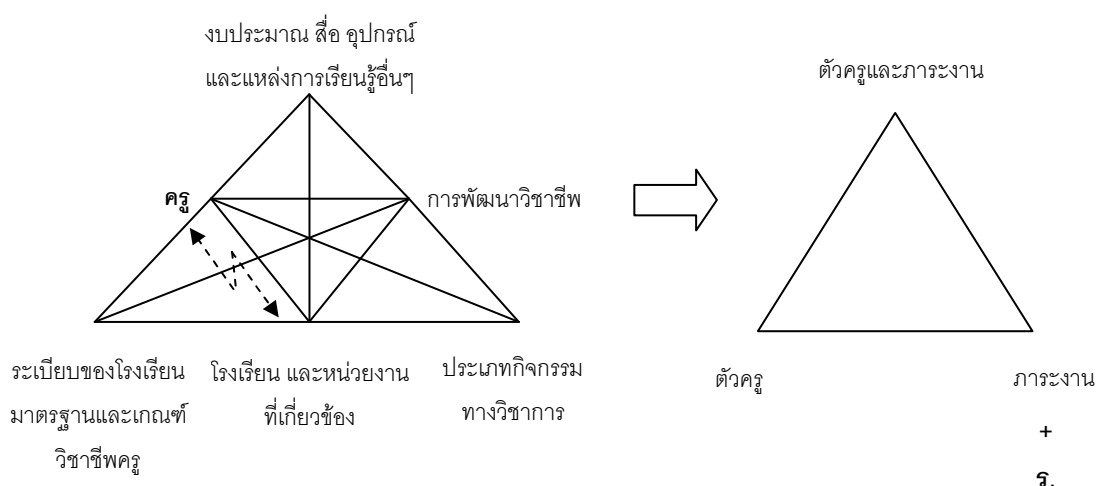
ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบประมณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่น ๆ และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4 ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องการแหล่งการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น เว็บไซต์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับครู ดังนั้นในสถานการณ์นี้ จึงไม่มีผลความขัดแย้งต่อตัวครูหรือภาระงาน เป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูผู้ช่วยพบว่าการจัดบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม เช่นเดียวกับครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 ส่งผลให้ครูผู้ช่วยต้องเตรียมพร้อมปฏิบัติงานสอนอยู่เสมอ

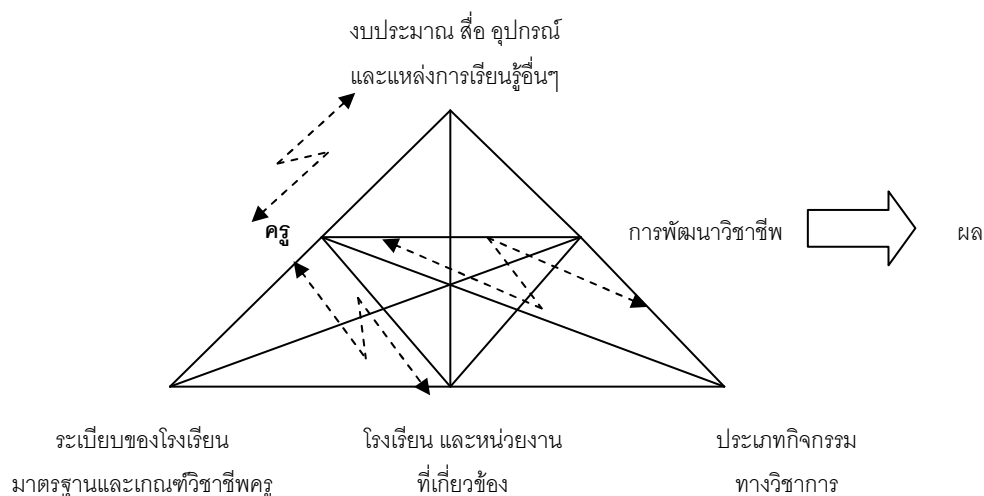
จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนคนที่ 3 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และตัวอักษร ร. หมายถึงด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 ดังภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5

ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบว่าครูต้องการสื่อการเรียนรู้และเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผลที่เกิดขึ้น คือ ครูผู้ช่วยต้องซื้อสื่อและเอกสารที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลทางลบกับครูผู้ช่วยโดยตรง เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนที่สามารถทำเรื่องขอจากทางโรงเรียนได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แก้ปัญหา ส่วนใหญ่ก็ซื้อเอง ซื้อเองจะมาก”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

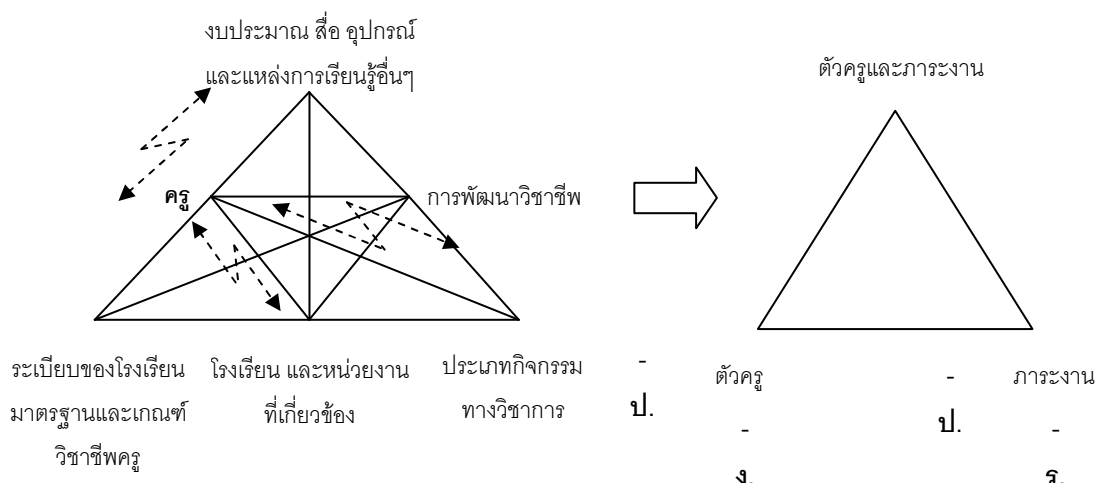
ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่ตอบสนองต่อความต้องการ ครูผู้ช่วยขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เกิดจากการที่ครูผู้ช่วยมีภาระงานสอนและงานที่ได้รับมอบหมายเกินไป จึงไม่มีเวลาและโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครูผู้ช่วยขาดโอกาสที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ ถึงแม้ว่าสามารถหาความรู้ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการจะมีประโยชน์มากกว่า เพราะจะได้แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมท่านอื่น ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งานเยอะก็อด ผอ.ก็จะส่งคนอื่นไปแทน บางครั้งก็เสียดาย กลัวเรามีความรู้ไม่เท่าเพื่อน”

(ครูโรงเรียนประถมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2555)

ด้านประเทภทิจกรรรมทางวิชาการ พบว่าครูผู้ช่วยทำกิจกรรมได้ไม่ครบตามแนวทางที่กำหนดไว้ รวมทั้งเนื้อหากิจกรรมซ้ำซ้อน เช่นเดียวกับครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 ซึ่งส่งผลทางลบกับตัวครูผู้ช่วย และครูผู้ช่วยต้องการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมและการสร้างสื่อสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้นในสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลความขัดแย้งต่อตัวครูหรือภาระงาน เป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนคนที่ 3 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย – หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ก., ร. และ ป. หมายถึงด้านงานประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเทภทิจกรรรมทางวิชาการ ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5

จากของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละท่าน ผู้วิจัยได้สรุปสถานการณ์และผลที่เกิดขึ้นตามหน่วยการวิเคราะห์ทั้ง 5 ด้าน สามารถสรุปผลที่เกิดขึ้น ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ภายในตัวครู	สถานการณ์	-	-	-	-	-
	ผล	-	-	-	-	-
งบประมาณสื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ	สถานการณ์	-	1. สื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ 2. หนังสือและเอกสารไม่สอดคล้องกับความต้องการ	-	1. ขาดแหล่งการเรียนรู้ จำพวกเทคโนโลยีทางการศึกษา	- ขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเอกสารประกอบการสอน
	ผล	-	1. เสียค่าใช้จ่ายสำหรับสื่อและเทคโนโลยี (-) 2. ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น (+)	-	1. ไม่มีผลความขัดแย้ง	1. เสียค่าใช้จ่ายสำหรับสื่อและเอกสารประกอบการสอน (-)
ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐาน และเกณฑ์วิชาชีพครู	สถานการณ์	-	1. การประเมินความพร้อมฯ บีบบังคับ	-	-	-
	ผล	-	1. ต้องพัฒนาวิชาชีพ อยู่ตลอดเวลา (+)	-	-	-

ตารางที่ 4.5 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สถานการณ์	-	1. การจัดวางบุคลากรในการปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่เหมาะสม	-	1. การจัดวางบุคลากรในการปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่เหมาะสม	1. แนวทางสนับสนุนกิจกรรมไม่สอดคล้องต่อความต้องการ
	ผล	-	1. ต้องเตรียมพร้อมปฏิบัติงานอยู่ตลอด (+)	-	1. ต้องเตรียมพร้อมปฏิบัติงานอยู่ตลอด (+)	1. ขาดโอกาสรับความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม (-)
ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ	สถานการณ์	1. ทำกิจกรรมได้ไม่ครบตามแนวทางที่กำหนดให้ 2. ไม่ได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพ	1. ไม่ได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพ	1. ทำกิจกรรมได้ไม่ครบตามแนวทางที่กำหนดให้ 2. เนื้อหากิจกรรมซ้ำซ้อน	-	1. ทำกิจกรรมได้ไม่ครบตามแนวทางที่กำหนดให้ 2. เนื้อหากิจกรรมซ้ำซ้อน 3. ต้องการเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์
	ผล	1. ไม่มีผลความขัดแย้ง 2. ต้องค้นคว้าเพิ่มอยู่ตลอด (+)	1. ไม่สนใจต่อยอดหรือประยุกต์ความรู้ที่ได้รับ (-)	1. ขาดทักษะการถ่ายทอดความรู้ (-) 2. เบื่อหน่ายและไม่สนใจกิจกรรม (-)	-	1. ขาดทักษะการถ่ายทอดความรู้ (-) 2. เบื่อหน่ายและไม่สนใจกิจกรรม (-) 3. ไม่มีผลความขัดแย้ง

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ มีสถานการณ์เรื่องงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดซื้อหนังสือและเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ ที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูผู้ช่วย ผลที่เกิดขึ้นคือ ครูผู้ช่วยจะหันไปใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนอื่นๆ เช่น ห้องสมุดในมหาวิทยาลัย ร้านหนังสือ รวมทั้งอินเทอร์เน็ตก็แหล่งการเรียนรู้ที่ช่วยในการศึกษาหาความรู้หรือต่อยอดการผลิตผลงานทางวิชาการ บางครั้งครูผู้ช่วยต้องซื้อหนังสือ สื่อ อุปกรณ์มาเป็นของตัวเอง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของตน เพราะถ้ารอของงบประมาณเพื่อจัดซื้อสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะไม่ทันต่อการจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนาวิชาชีพ

สถานการณ์ที่ครูผู้ช่วยขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้น เกิดจากการที่ครูผู้ช่วยมีภาระงานสอนและงานที่ได้รับมอบหมายเกินไป จึงไม่มีเวลาและโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครูผู้ช่วยขาดโอกาสที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ ถึงแม้ว่าจะสามารถหาความรู้ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการจะมีประโยชน์มากกว่า เพราะจะได้แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมท่านอื่น รวมทั้งได้หนังสือและเอกสารที่ครูผู้ช่วยสามารถนำไปเผยแพร่ให้กับเพื่อนครูที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพของตนเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากภาระงานสอนเช่นเดียวกัน เกิดจากการที่ครูผู้ช่วยไม่ได้สอนในระดับชั้นหรือสาขาที่ตนเองถนัด รวมทั้งจัดการเรียนการสอนในทุกรายวิชาหรือในทุกระดับชั้น เพราะเป็นครูผู้ช่วยระดับประถมศึกษา ผลที่เกิดขึ้นส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถศึกษาค้นคว้า ทำผลงานทางวิชาการ หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการได้เฉพาะเจาะจง ทำให้ครูผู้ช่วยมีความรู้ความสามารถในระดับพื้นฐานเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นความรู้ความสามารถที่ครูผู้ช่วยท่านอื่นๆ มีแล้วเช่นกัน

สถานการณ์ในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ที่ครูผู้ช่วยไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ครบและครอบคลุมทุกกิจกรรมวิชาการทั้ง 3 ประเภทนั้น โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น จะส่งผลในเรื่องของความรู้ความสามารถที่ควรจะได้รับในช่วงเวลาที่เป็นครูผู้ช่วยไม่เท่าเทียมกัน และยังส่งผลต่อการประเมินความพร้อมของครูผู้ช่วยที่ไม่มีมาตรฐาน เพราะตัวชี้วัดความพร้อมจากการพัฒนาวิชาชีพแตกต่างกันออกไปตามแต่กิจกรรมที่ครูผู้ช่วยได้ปฏิบัติ

เนื้อหาในการประชุม อบรม สัมมนาที่มีความซ้ำซ้อนและเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ไม่ได้นำกลับมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งสองสถานการณ์นี้จะส่งผลคือ ครูผู้ช่วยจะรู้สึกเบื่อหน่ายกับกิจกรรมทางวิชาการ เพราะเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น ก็เป็นกิจกรรมที่เคยเข้าร่วมมาแล้ว ครูผู้ช่วยคิดว่าเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์และยังไม่ได้รับความรู้ใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพเลย และเมื่อทำกิจกรรมทางวิชาการแล้ว ไม่ได้นำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทำให้ครูผู้ช่วยรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่สนใจในการทำกิจกรรมทางวิชาการ เพราะคิดว่าตนเองไม่ได้นำมาใช้

3.2 ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการพิจารณาสถานการณ์โดยใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงกับครูผู้ช่วย เป็นรายบุคคล พบว่าครูผู้ช่วยท่านไม่มีสถานการณ์ความขัดแย้งภายในด้านตัวเอง เพราะยินดีและเต็มใจในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งกิจกรรมที่ทางโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นตรงกับความถนัด ความสนใจและสาขาวิชาที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติงาน ดังคำสัมภาษณ์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 3 ต่อไปนี้

“คิดว่าทำตามงานที่เราทำก็ไม่มีปัญหา ทำตามหน้าที่เราก็ไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไร”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

“ในด้านตัวเองไม่มีปัญหา ยินดีทำ เพราะตรงกับความต้องการของเรา ถ้าไม่ทำเราก็ไม่ได้ความรู้ไปพัฒนาตนเอง นักเรียน”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

เมื่อแยกวิเคราะห์สถานการณ์แยกเป็นรายบุคคล พบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 สอนวิชาคณิตศาสตร์ มีสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ซึ่งครูผู้ช่วยต้องการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่ตอบสนองต่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาตนเอง เหมือนกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ที่สอนวิชาศิลปะและนาฏศิลป์ ครูผู้ช่วยใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ซึ่งเกิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

แต่ละโรงเรียนร่วมมือจัดตั้งศูนย์กลางการเรียนรู้กลุ่มสาระฯ ดังคำสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วยคนที่ 4 และคนที่ 3 ต่อไปนี้

“อยากให้ทางกระทรวงสามารถจัดอบรมสื่อ แบบว่าจัด เน้นการจัดอบรม คือ แล้วก็ตั้งเป็นศูนย์เลยว่าสื่อนี้ไปเช่า เตรียมพร้อมหรือว่าครุภัณฑ์ศาสตร์มา อยากจะดูว่าผลผลิตเรื่องของปริมาณมีตัวอย่างให้ใหม่ มีรูปแบบให้ดูใหม่ หรือเป็นแพ็คเกจมาให้ศึกษาอะไรอย่างเนี่ย อยากให้คล้ายๆ เหมือนกับว่ามันเป็นแหล่งรวมแต่หมวดแต่ละวิชา จัดสื่อจัดศูนย์ของแต่ละกลุ่มสาระอย่างนี้ดีกว่า แล้วก็เหมือนเหมือนกับห้องสมุดคณิตศาสตร์ เวลาเขียนแผนเขียนแผน หรือว่ารูปแบบสื่อ แบบว่าบางที่โรงเรียนนี้เค้าคิดสื่อมันน่าสนใจ อยากให้รวบรวมเราก็จะไปศึกษาดู เหมือนคล้ายๆ กับพิพิธภัณฑ์ให้เราเข้าไปดูได้ และถ้ามีครูผู้ช่วยเข้ามาใหม่ๆ ใหม่ๆ ใหม่ เราก็อาจจัดเป็นโครงการเพื่อไปดูไปศึกษา แล้วทั้งโรงเรียนประเทศไทยก็อยู่ตรงนั้น ก็จะได้โอเคมากยิ่งขึ้น มันจะได้หมดทุกอย่างทั้งแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครู ศึกษาที่ศึกษาที่เดียวไปเลย ได้ผลงานทางวิชาการด้วย แลกเปลี่ยนความรู้ก็ไม่ต้องไปไกลเลย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

“เดี๋ยวนี้เค้าจะจัดอย่างนี้ ตามกลุ่มสาระ ก็เป็นช่วงเวลา สมมติอยากที่ไปสตรีศรีสุริโยทัย จะเป็นของดนตรีไทย นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ จะเป็นได้นี้ เค้าก็จะรวมเป็นศูนย์ อย่าง ณ ตอนนี้อยู่ก็จะเป็นโรงเรียนดอนเมืองจารุจินดา ก็จะเป็นศูนย์กลางของดนตรีไทย เวลาจะจัดก็จัดที่นี้ ก็จะจัดเป็นอย่างนี้คะ ภาษาไทยก็เป็นโรงเรียนนี้ ดนตรีไปโรงเรียนนี้ สุขศึกษาพลศึกษาไปโรงเรียนนี้ ส่วนใหญ่จะได้ความรู้เพิ่ม หนึ่งครูดนตรีแต่ละโรงเรียนก็จะมารวมตัวกัน เหมือนกับได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน พัฒนาๆ ก็พัฒนาดนตรีไปเลย ได้อบรมเรื่องดนตรีจริงๆ แล้วก็ทักษะที่จะใช้ในชั่วโมงเรียน พัฒนาทักษะทางด้านนั้นอย่างนี้ก็คือจะได้รับความรู้ตรงๆ มากกว่า แล้วก็ได้ประยุกต์ใช้จริงด้วย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมินความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ยังไม่เคยได้รับ feedback กลับมา เราจะไม่ได้ดูแบบประเมินที่เราประเมินอะไรเราไป แต่เราจะพอรู้ว่าเค้าจะดูอะไรบ้าง แล้วก็เตรียมตัว เตรียมใหม่ เราก็ดำเนินตามปกตินี้แหละ อาจารย์เค้าก็จะดูของอาจารย์เอง”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการดูแลติดตามการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยยังไม่เป็นระบบ ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายให้กับรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบุคคลแล้ว แต่เนื่องจากครูผู้ช่วยในโรงเรียนมีจำนวนมาก ส่งผลให้ติดตามดูแลไม่ทั่วถึง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จริงๆแล้วผู้บริหาร อยากให้ผู้บริหารแบบว่า จัดสรรเลย ไปเลยว่า โรงเรียนเรามีครูผู้ช่วยเท่าไร ระบุการณในการอบรมของแต่ละคนไปไหนแล้ว ให้มีการติดตามผล เพื่อที่ดูว่าคุณได้พัฒนาหรือเปล่า”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

“ตอนนี้เราพบแคร่ง อยากให้ผู้บริหารได้ คือไม่ได้หมายความว่าให้ลงมาเต็มตัว คือว่าแบบจี้จ้ำกัไปเลย แต่ละปีมีครูผู้ช่วยเยอะ แคร่งอยากให้ตามว่าครูผู้ช่วยได้ประสบการณ์จากโรงเรียนนี้ถึงไหนแล้ว เข้ามาทำงานส่วนอื่นหรือยัง ครูผู้ช่วยคนนี้เคยไปอบรมตรงนี้หรือยัง เคยไปอบรมข้างนอกไหม แล้วอยากให้เช็คเลยว่าอบรมครบถ้วนไหม”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมทางวิชาการของผู้บริหารไม่สอดคล้องกับความต้องการ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อชี้แจงและมอบหมายภาระงานเท่านั้น ซึ่งไม่ได้จัดเพื่อส่งเสริมความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ

“ประชุมแค่ครั้งเดียว รู้สึกประชุมสองครั้ง ประชุมเพื่อให้แจงานเฉยๆ แต่ประชุมที่ถามว่าเป็นไง ทำงานได้ไหม หรือให้ความรู้เรื่องใหม่ ก็ยังไม่เจอ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

สอดคล้องกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน เพื่อชี้แจงงานและมอบหมาย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าอบรมสัมมนาเชิงวิชาการของทางโรงเรียน ก็จะมีอบรมครูทั้งโรงเรียน เรื่องการทำแผน การทำวิจัย ภาระหน้าที่ แต่นำมาใช้ได้ไม่เยอะ กว่าที่รู้ไปปกติ เป็นการสั่งงานมากกว่า ไม่ก็ไม่ค่อยได้ไเอเดียใหม่หรือข้อมูลที่แปลกใหม่ขึ้นมา”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

เช่นเดียวกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 ที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ พบสถานการณ์นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่ตอบสนองกับความต้องการ เพราะบางกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกโรงเรียนมีการเลื่อนการประชุม อบรมและสัมมนาดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่นี่ทางเขตยังไม่เรียกไปอบรมเลยคะ ที่เลื่อนมาตลอดคะคะ อบรมครูผู้ช่วย ตั้งแต่เข้ามายังไม่ได้อบรม คือทางเขตยังไม่เรียกอบรมเลยคะ ก็คือว่าเหมือนกับว่ามันล่าช้า มันจำเป็นอะคะ เพราะทางเขตเรียกไปอบรมเบื้องต้น ไซ้ อบรมกฎระเบียบ ยังไม่ได้อบรมเลย แต่พอรู้ เราก็ดูตามเอกสารที่โรงเรียนให้ เป็นความล่าช้าของอบรม คือเข้าตั้งแต่มีนา ก็เลื่อนตลอด ตอนแรกเลื่อนไปอบรมมิถุนา กรกฎาคม ก็เลื่อนมาตลอด รู้สึกว่านัดไว้พฤษภาคมอีกล่ะซิ มันจะปีหนึ่งแล้ว ปีหนึ่งแล้วซิกก็เลื่อน เหมือนเป็นการอบรมอย่างเข้มอะคะ คือการอบรมครั้งนี้จะขาดไม่ได้ แต่ยังไม่ได้อบรม เพราะมันล่าช้าไป”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

นอกจากนั้นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับนักเรียนและวิชาชีพของตน นอกจากนั้นครูผู้ช่วยโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ต้องการเนื้อหาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาดตนเอง และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 พบว่าระยะเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ดังคำสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วยต่อไปนี้

“แต่ถ้าอบรมไม่ได้ไซ้ แบบว่าแต่อย่าง GPS ยังไม่ได้ใช้ซะคะ เพราะยังไม่ทำวิจัย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

“อบรมกลับมาไม่ใช่จริง เพราะบางอย่างที่ไป บางทีก็ไปของม.ปลาย แต่เราสอบม.ต้น อย่างที่ไปของโอเน็ต ของม.สาม แต่เราสอนม.หนึ่ง ม.สอง แต่เราก็เอามาปรับนะ ก็คือเอาข้อสอบมาลองสอนเด็กดู ก็คือเหมือนแบบว่าเราอบรมต่างชั้นที่เราสอน แต่เรายังไม่เอามาใช้ ยังไม่ได้สอบ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

“วิจัยในชั้นเรียน ตอนนี้เค้าให้ทำวิจัยหน้าเดียว ถ้าถามว่าความรู้เพียงพอไหม ก็คงไม่เต็มขั้น แบบว่าไม่ได้อะไร เคยมีประสบการณ์มาแล้ว มีห้าบท ห้าบทเป็นยังไง เขียนอย่างไร มากกว่า วิเคราะห์หรืออย่างไรมากกว่า ก็ทำได้ ทำเป็นแค่นั้น”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

“น่าจะเป็นวัน บางกิจกรรมวันที่จัดอบรมไม่เพียงพอ คือมันน้อยไปอย่างเนี่ยคะ คือเหมือนอย่างที่ไปอบรมผู้ตรวจสอบภายใน อันนี้ที่ไป ความจริงก็ไป 3 วัน แต่ว่าคือเนื้อหามันเยอะอะคะ เนื้อหามันเยอะ บางที่ไม่ทัน ก็เลยทำให้ไม่เข้าใจ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

“เพียงพอไหม จริงๆมันก็ยังไม่เพียงพอ มันเหมือนยังต้องโลกอีก มันต้องใส่เข้าไปอีก”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 ที่สอนวิชาภาษาต่างประเทศ และคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ครูผู้ช่วยทั้งสองท่านทราบว่ามีการประเมินในทุก ๆ 3 เดือน รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง ตลอดระยะเวลาในการพัฒนาอย่างเข้มๆ แต่ไม่ทราบเนื้อหาและวิธีการประเมิน โดยเฉพาะรายการประเมินเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาชีพครู ดึงคำสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วยทั้งสองท่านต่อไปนี้

“ทราบบ้าง แต่ยังไม่หมด มีเอกสารมาให้เกี่ยวกับการประเมิน อ่านบ้างก็ต้องเตรียมตัว ต้องทำแฟ้มสะสมผลงาน แฟ้มประวัติ ทำแฟ้ม ทำผลงาน”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

“เรื่องของการพัฒนาตนเอง เป็นการดีก็ให้คะแนนเฉยๆ ผู้ให้คะแนนเป็นอาจารย์สามท่าน ทราบแค่นี้ รายละเอียดการประเมินยังไม่แน่ใจ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

ซึ่งทั้งครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 3 ก็พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ คล้ายกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 และคนที่ 5 ด้วย กล่าวคือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านโรงเรียนและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คล้ายกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 ในเรื่องแนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนที่จัดให้กับครูผู้ช่วย ยังเป็นเพียงการชี้แจงและมอบหมายงานเท่านั้น

“ถ้าอบรมสัมมนาเชิงวิชาการของทางโรงเรียน ก็จะมีบรมครูทั้งโรงเรียน เรื่องการทำแผน การทำวิจัย ภาระหน้าที่ แต่นำมาใช้ได้ไม่เยอะกว่าที่รู้ไปปกติเป็นการสั่งงานมากกว่า ไม่ก็ไม่ค่อยได้ไอเดียใหม่หรือข้อมูลที่แปลกใหม่ขึ้นมา”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

“ส่วนใหญ่เหมือนเดิมๆเหมือนการซ้ำๆทุกปี ไม่มีกิจกรรมอะไรใหญ่ๆ แบบว่าเสริมสร้าง เรานำมาใช้ได้ใหม่ ฟังแล้วก็เหมือนการประชุมทั่วไป แล้วเหมือนกันการทวงงานมากกว่า ความรู้สึกนะ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

นอกจากนั้นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ เช่นเดียวกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ และครูผู้ช่วยไม่ได้นำกลับมาถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนครูหรือประยุกต์ใช้กับนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อยากให้มีอบรมเชิงปฏิบัติการอยากให้มีบ่อยๆ แต่ว่าอยากให้อัดแบบว่าช่วงปิดเทอม ชอบฟัง ชอบคิด ชอบเถียงอย่างเนี่ย มันรู้สึกได้พัฒนาสมองมากกว่า ดีกว่ามานั่งฟัง แล้วก็หลับไป รู้สึกมันได้ใช้จริงๆ แล้วมาปรับใช้จริง”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

“อบรม ยังไม่ได้ไปถ่ายทอด ให้ครูและนักเรียน”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

แต่ในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่น ๆ เกิดสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 3 แตกต่างกัน กล่าวคือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 ไม่ใช่แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน นอกจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูล แต่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 กลับแสดงความคิดเห็นว่า สื่อและเทคโนโลยีที่โรงเรียนจัดให้ล้าทันสมัย รวมทั้งหนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเลย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

“แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเอกสาร หนังสือ ไม่ค่อยสนใจ เพราะเวลาหาในเน็ตเจอแล้ว
แก้ปัญหาได้ตรงประเด็น เพราะเวลาไปอ่านมันต้องใช้เวลา เราก็ต้องมาสรุปประเมินผลอีก
ทีนี้ ได้ตอบกับเค้าเลยจะรู้ปัญหาตรงนั้น ตรงด้วย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

“ยังไม่เอื้อ หนึ่งด้านคอมพิวเตอร์ อยู่ในสภาพค่อนข้างเก่า คอมพิวเตอร์จะเป็นรุ่น
เดียวกันหมดเลย ไม่อัปเดต มีข้อจำกัด”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

“ก็อยู่ตรงนี้ละ สำหรับหนังสือ ดูแล้วยังไม่น่าเพียงพอ สำหรับทางด้านคนตรีน้อย
นะ เคยไปซื้อหนังสือเองข้างนอก ส่วนใหญ่ซื้อเองทั้งนั้น ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่ใช้ในมหาลัย
เป็นหนังสือนอกแหละ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ในข้างต้น ยังสอดคล้องกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 ที่สอนวิชา
วิทยาศาสตร์ ซึ่งพบว่า แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เป็นส่วนรวม เช่น ห้องสมุด ยังมีหนังสือ
และเอกสารทางวิชาการที่ใช้ศึกษาค้นคว้าไม่สอดคล้องกับความต้องการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้”

“แหล่งการเรียนรู้ ถ้าหนังสือระดับสูงสำหรับครู มันก็น้อย ถ้าเป็นหนังสืออ้างอิง
เอกสารอ้างอิง เป็นพวก มันไม่เชิงทางวิชาชีพครู เป็นพวกวารสารก็ได้ใช้ประโยชน์บ้างไม่
เยอะ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด
กิจกรรมทางวิชาการ ยังพบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องงบประมาณ นอกเหนือจาก
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับครูผู้ช่วย ได้แก่ สถานการณ์ในเรื่องขาดแคลนงบประมาณในการจัดทำ
โครงการต่างๆ ทำให้ผู้บริหารต้องทิ้งโครงการหรือรอให้มีงบประมาณเสียก่อน จึงจะจัดโครงการ

ต่อไปได้ ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ
ครู

“บางครั้งโครงการที่เราสร้างไว้เป็นโครงการใหญ่ แล้วบางที่โครงการนี้งบประมาณ
มันหมด เพราะขาดงบประมาณ ก็จำเป็นต้องตัดโครงการนั้น”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

“แต่ละกลุ่มสาระให้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับโครงการที่ได้นำเสนอมา นำเสนอโครงการ
ต่างๆ ช่วงต้นปีการศึกษา โครงการที่ขอมาก็ได้หมด แต่อาจจะมีการตัดบ้าง ในส่วนที่ไม่
จำเป็น”

(รองผู้อำนวยการฝ่ายฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้วยงบประมาณที่จำกัด ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถส่งครูทุกคนหรือที่สนใจเข้าร่วมประชุม
อบรม สัมมนาที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้นได้ ทำได้เพียงส่งตัวแทนหรือมอบหมายให้ผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม

“ก็มีบ้างนะ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเกิดจากงบประมาณ งบประมาณซึ่งทำให้เราส่ง
บุคลากรไปได้ไม่มาก”

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

แต่สถานศึกษาแห่งนี้ มีวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ โดยจัดการระดม
ทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ในรูปแบบของการจัด
กิจกรรมให้ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมระดมทุน เช่น การจัดผ้าป่าการศึกษา แรลลี่
เพื่อการศึกษา เป็นต้น

“งบประมาณมันไปอยู่กับเงินเดือนซะมากกว่า เพราะฉะนั้น 70% ไปอยู่ที่
เงินเดือน เงินวิทยฐานะ เพราะฉะนั้นเงินที่จัดมาให้โรงเรียนนั้น พัฒนาโรงเรียนพัฒนา
บุคลากรก็จะน้อย วิธีการแก้ไขก็จัดกิจกรรมเพื่อหาระดมทรัพยากร จัดกิจกรรมระดม
ทรัพยากรมาสนับสนุน เช่น ผ้าป่าการศึกษา ถ้าโรงเรียนจัดไปแล้ว เทศน์มหาชาติ แรลลี่เพื่อ
การศึกษา เป็นต้น

(รองผู้อำนวยการฯ โรงเรียนมัธยมศึกษา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2555)

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ การกำหนดชั่วโมงจัดการเรียนการสอนและภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนที่มาก ทำให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาตนเองได้

“ก็มีส่วน ทั้งถ้าตรงและทางอ้อมนะ อย่างถ้าเค้าสั่งก็ต้องทำ หรือว่ากรณีนโยบายของเวลาเรียนอะไรพวกนี้ ถ้าเค้าสั่งงานเราเกินที่เราจะทำได้ พวกเวลาให้กับการพัฒนาตนเองก็จะน้อยลง การทำกิจกรรมทางวิชาการก็น้อย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 1, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปสถานการณ์แยกเป็นหน่วยการวิเคราะห์ในครูผู้ช่วยแต่ละท่าน

ตารางที่ 4.6 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูผู้ช่วยคนที่	หน่วยการวิเคราะห์ (ตัวครู – ตัวกระทำส่งผ่าน - การพัฒนาวิชาชีพ)				
	ภายในตัวครู	งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่น ๆ	ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู	โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ
1		- หนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ		- ภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาก ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพ	
2		- ไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน	- ไม่ทราบเนื้อหาและวิธีการประเมิน		- ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการได้ครอบคลุม - ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ตารางที่ 4.6 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของ
ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา (ต่อ)

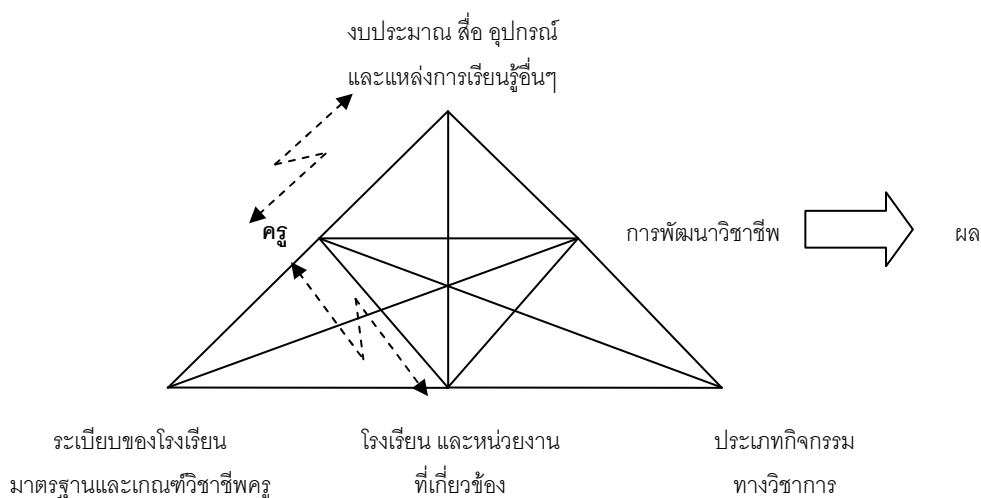
ครูผู้ช่วย คนที่	หน่วยการวิเคราะห์ (ตัวครู – ตัวกระทำส่งผ่าน - การพัฒนาวิชาชีพ)				
	ภายในตัวครู	งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่ง การเรียนรู้และ อื่นๆ	ระเบียบของ โรงเรียน มาตรฐานและ เกณฑ์วิชาชีพ ครู	โรงเรียนและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ
3		- สื่อและ เทคโนโลยีไม่ ทันสมัย - หนังสือและ เอกสารทาง วิชาการมีไม่ เพียงพอ	- ไม่ทราบเนื้อหา และวิธีการ ประเมิน	- แนวทางการจัด กิจกรรมไม่ สอดคล้องกับ ความต้องการ	
4		- ต้องการแหล่ง การเรียนรู้ ภายนอกโรงเรียน	- ไม่ได้รับผล สะท้อนกลับจาก การประเมิน	- การดูแล ติดตามการทำ กิจกรรมไม่เป็น ระบบ - แนวทางการจัด กิจกรรมไม่ สอดคล้องกับ ความต้องการ	- ไม่ได้นำความรู้ ที่ได้รับมาใช้ให้ เกิดประโยชน์ - ต้องการเนื้อหา สาระที่เป็น ประโยชน์ต่อการ พัฒนาวิชาชีพ
5				- แนวทางการจัด กิจกรรมไม่ สอดคล้องกับ ความต้องการ	- ไม่สามารถ ปฏิบัติกิจกรรม ทางวิชาการได้ ครอบคลุม - ไม่ได้นำความรู้ ที่ได้รับมาใช้ให้ เกิดประโยชน์ - ระยะเวลาใน การอบรมไม่ เพียงพอ

สรุปครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมมากที่สุด ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ร่องลงมาเป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยเขียนเป็นโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งทั้ง 5 ด้านในแต่ละบุคคล และสามารถหาผลของความขัดแย้งภายในที่มีต่อการทำกิจกรรม เขียนเป็นโมเดลผลของความขัดแย้ง ได้ดังนี้

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 ดังภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบว่า ห้องสมุดมีหนังสือและเอกสารทางการศึกษาที่ไว้ศึกษาค้นคว้ามีไม่สอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไปใช้แหล่งการเรียนรู้อื่นที่มีประสิทธิภาพมากกว่า อาทิเช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งครูผู้ช่วยคิดว่าผลที่เกิดขึ้นไม่ได้ร้ายแรง แต่กลับเป็นการพัฒนาตนเองมากกว่าเดิม จึงเป็นผลทางบวกที่เกิดขึ้นกับตัวครู ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก็ไม่ได้ถึงกับหาไม่ได้ พี่ก็จะหาทางอื่น อินเทอร์เน็ตนี่หลักๆ ห้องสมุดคณะบ้าง สำหรับพี่นะ ถ้าเราจะหาอะไรสักเรื่อง ยังไงก็หาได้”

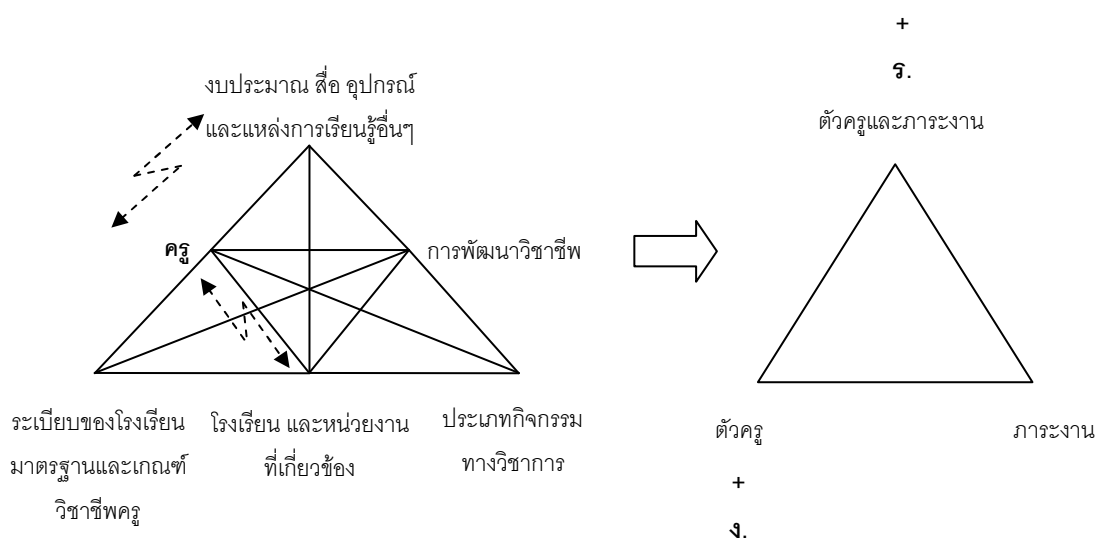
(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูผู้ช่วยพบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการกำหนดชั่วโมงสอนและภาระงานอื่นๆ ที่มาก ทำให้ครูผู้ช่วยมีเวลาพัฒนาวิชาชีพของตนเองน้อยลง ซึ่งในสถานการณ์นี้ครูผู้ช่วยแก้ปัญหาโดยจัดเรียงความสำคัญของภาระงานและหน้าที่อื่นๆ รวมทั้งครูผู้ช่วยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในช่วงเวลาว่างสั้นๆ หลังจากงานสอน นอกจากนั้นย้ายที่อยู่ โดยอยู่ในบ้านพักครูของโรงเรียนแทน ทำให้มีเวลาว่างจากการทำงานมากขึ้น ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาของครูผู้ช่วย ส่งผลต่อตัวครูผู้ช่วยและภาระงานที่ได้รับโดยตรง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แต่ก่อนไม่มีเวลาว่าง หลังๆมีมากขึ้น เพราะย้ายมาบ้านพักครู...ก็เรียงความ
สำคัญก่อนหลัง ไม่ให้กระทบงานอื่นๆ”

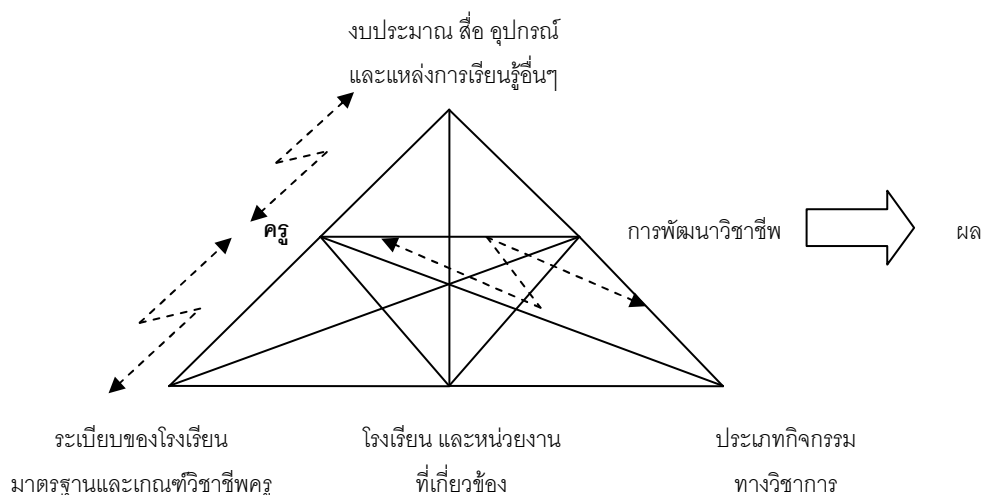
(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
คนที่ 1 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่
เครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และตัวอักษร ง. และ ร. หมายถึงด้านงบประมาณ สื่อ
อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังภาพที่
4.12

ภาพที่ 4.12 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์
วิชาชีพ และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความ
ขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 ดังภาพที่ 4.13

ภาพที่ 4.13 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ นอกจากอินเทอร์เน็ต เป็นเพราะครูผู้ช่วยมีความถนัดและสนใจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว แต่การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลเดียวอาจได้ข้อมูลไม่ถูกต้อง ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพของตนได้รอบด้าน เพราะขาดการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวครูผู้ช่วยและภาระงาน

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู พบว่าครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางและวิธีการประเมินความพร้อมฯ โดยเฉพาะด้านการทำกิจกรรมทางวิชาการ ทำให้การประเมินครูผู้ช่วยไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดผลการทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ผลที่เกิดขึ้นคือครูผู้ช่วยสงสัยว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ตรงกับแนวทางและเกณฑ์การพัฒนาวิชาชีพหรือไม่ จึงส่งผลกระทบต่อตัวครูผู้ช่วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีเอกสารมาให้เกี่ยวกับการประเมิน อ่านบ้างก็ต้องเตรียมตัว...แต่ไม่รู้เตรียมตัวถูกมั๊ย ทำกิจกรรมถูกมั๊ย”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

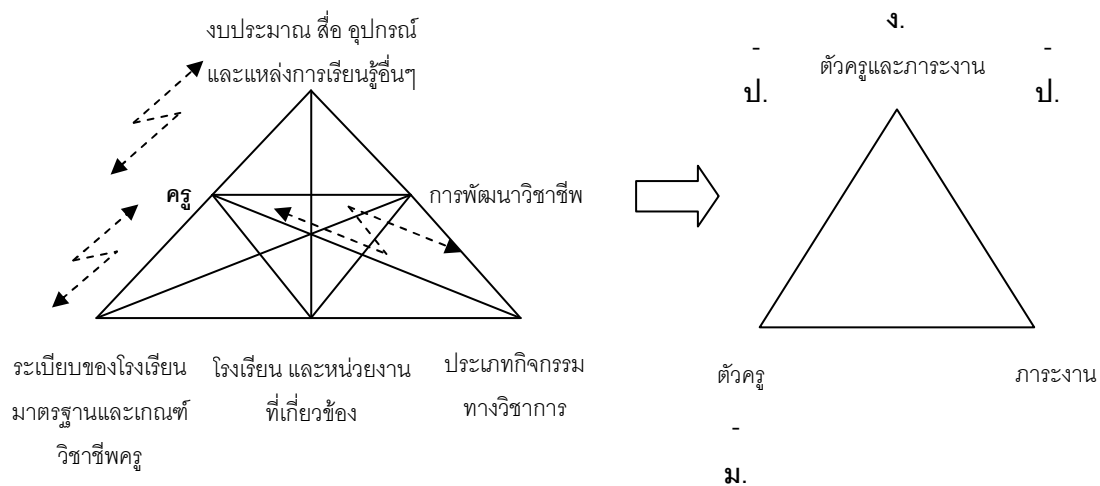
ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ พบว่าครูผู้ช่วยทำกิจกรรมทางวิชาการไม่ครบและไม่ครอบคลุม สอดคล้องกับด้านงบประมาณฯ ที่ครูผู้ช่วยใช้เพียงอินเทอร์เน็ตศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ส่งผลกระทบต่อตัวครูและภาระงาน และมีกิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วยต้องการปฏิบัติ

คือ การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ นอกจากนั้นครูผู้ช่วยไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้หรือถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนครู ผลที่เกิดขึ้นคือครูผู้ช่วยทิ้งความรู้นั้นไป ส่งผลทางลบกับครูผู้ช่วยและภาระงานที่อาจจะได้รับมอบหมาย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สมัยก่อนไปอบรม กลับมาไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร ไม่ได้ทำอะไรต่อ แต่เอกสารก็เก็บไว้ แต่ก็ไม่ได้ทำอะไร ปล่อยให้ไป สนใจเรื่องที่เป็นประโยชน์กับตัวเองดีกว่า”

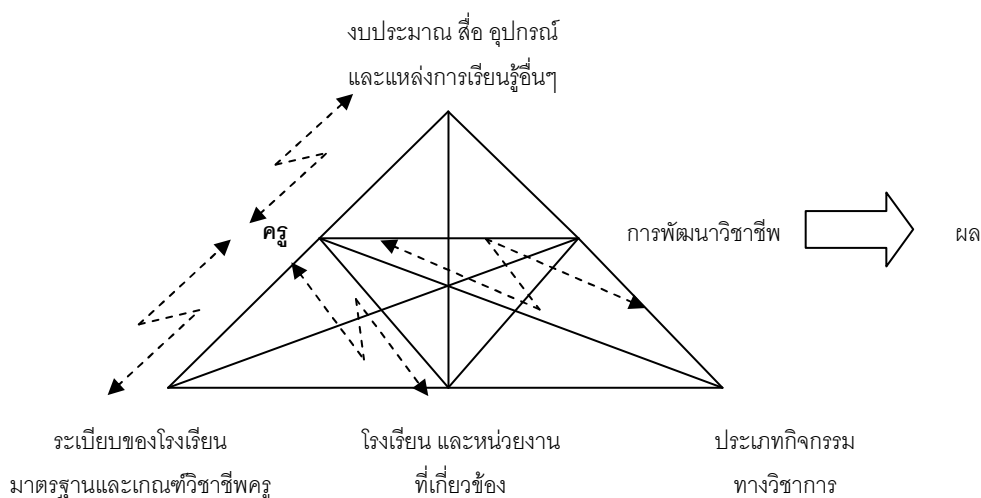
(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ก., ม., และ ป. หมายถึงด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.14

ภาพที่ 4.14 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ดังภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ครูผู้ช่วยพบว่า สื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ลำโพงและอุปกรณ์ทางด้านดนตรี เป็นต้น จึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า ส่งผลทางลบกับครูผู้ช่วยและภาระงานโดยตรง ทำให้ครูผู้ช่วยต้องใช้สื่อของตนเองแทน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีบ้าง คอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย บ้างครั้งจะโหลดโปรแกรม ดูคลิปนี้ก็ได้ ต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่บ้านแทน...อุปกรณ์ เครื่องดนตรี ก็ล้าสมัยไป อันไหนซื้อเองได้จะซื้อ แต่บ้างที่ก็ต้องทำใจ ใช้ของเดิมหรือหาอย่างอื่นไปก่อน บางครั้งก็ลำบากนะ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

รวมทั้งห้องสมุดมีหนังสือและเอกสารทางวิชาการด้านดนตรีไม่สอดคล้องกับความต้องการ จึงส่งผลทางลบกับภาระงานของครู ทำให้ครูผู้ช่วยต้องซื้อหนังสือเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เคยไปซื้อหนังสือเองข้างนอก ส่วนใหญ่ซื้อเองทั้งนั้น ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่ใช้ในมหาลัย เป็นหนังสือนอกแหละ”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

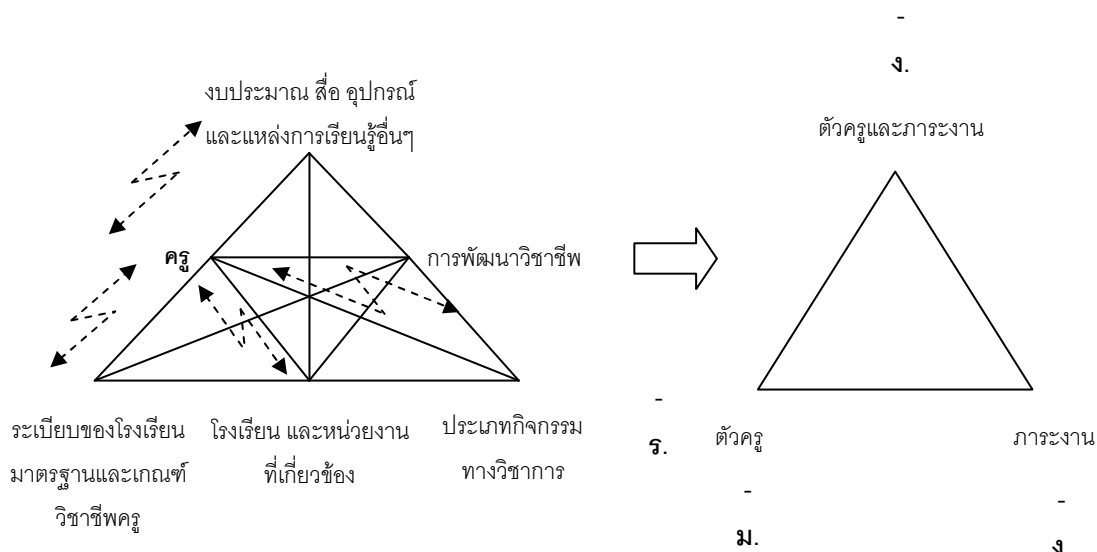
สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพรู้ เหมือนกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 กล่าวคือครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางการประเมินความพร้อมฯ โดยเฉพาะด้านการทำกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยทราบเพียงแต่มีการประเมินโดยการชี้ดให้คะแนน ทำให้การประเมินไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดผลการทำกิจกรรม ผลที่เกิดขึ้นคือ ครูสับสนว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ตรงกับแนวทางและเกณฑ์การพัฒนายวิชาชีพรู้หรือไม่ จึงส่งผลทางลบต่อตัวครูผู้ช่วย

ในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนที่จัดให้กับครูผู้ช่วย ยังเป็นเพียงการชี้แจงและมอบหมายงานเท่านั้น ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพรู้ของตนเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะเป็นเรื่องของการมอบหมายและติดตามงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ครูผู้ช่วยจึงต้องทำกิจกรรมตามหน้าที่มากกว่าตามความต้องการของตนเอง และกิจกรรมทางวิชาการที่จัดขึ้นก็ซ้ำซ้อน ซึ่งส่งผลทางลบต่อครูผู้ช่วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เมื่อมีการมอบหมายงานมาให้ ก็รู้สึกไม่ชอบ เพราะไม่ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจจริงๆ ซึ่งบางครั้งเนื้อหาที่จัด ก็ไม่มีอะไรใหม่...แต่นำมาใช้ได้ไม่เยอะกว่าที่รู้ไปปกติเป็นการสั่งงานมากกว่าไม่กี่ไม่ค่อยได้ไอเดียใหม่หรือข้อมูลที่แปลกใหม่ขึ้นมา”

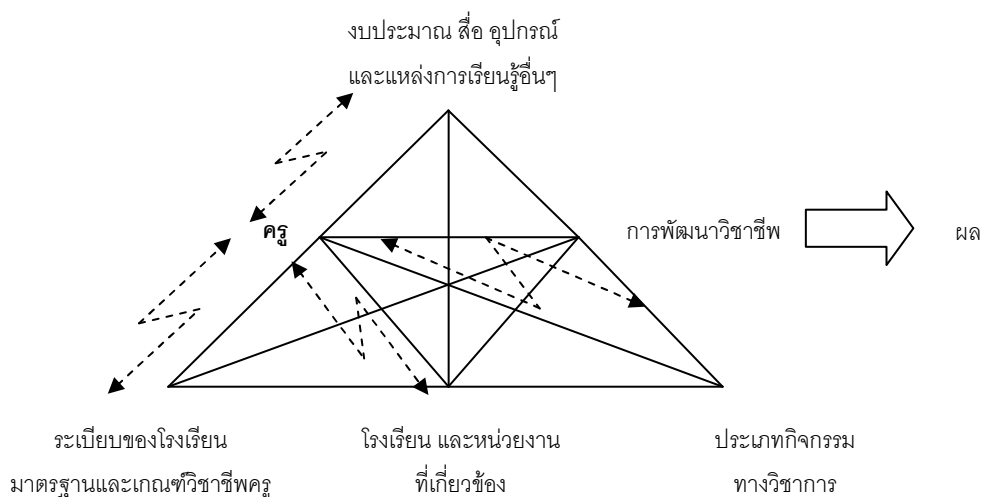
(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนายวิชาชีพรู้ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ก., ม., และ ร. หมายถึงด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพรู้ และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.16

ภาพที่ 4.16 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน ระบบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์ วิชาชีพ ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ดังภาพที่ 4.17

ภาพที่ 4.17 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความแย้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ครูผู้ช่วยต่อการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ลักษณะเป็นศูนย์การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์สำหรับครูโดยตรง เช่นเดียวกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ที่สอนวิชาศิลปะ ดังนั้นสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลของความขัดแย้ง เป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู พบว่า ครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลตอบแทนกลับจากการประเมินความพร้อมๆ ทำให้ครูผู้ช่วยไม่ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง จึงไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ โดยเฉพาะด้านการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพที่ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลทางลบกับตัวครูผู้ช่วยและภาระงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ยังไม่เคยได้รับ feedback กลับมา เราจะไม่ได้ดูแบบประเมินว่าเราประเมินอะไรเราไป...ก็ไม่ดีอย่าง เพราะไม่รู้เราจะทำอะไรต่อไป แล้วที่ปฏิบัติหรือทำไป มันสอดคล้องถูกต้องกับที่เค้าต้องการหรือเปล่า”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 2 สถานการณ์ ได้แก่ การดูแลติดตามครูผู้ช่วยในการทำกิจกรรมทางวิชาการยังไม่เป็นระบบ เนื่องจากครูผู้ช่วยมีจำนวนมาก ครูผู้ช่วยต้องการให้ผู้บริหารวางแผนการดูแลติดตามครูผู้ช่วยในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการดูแลติดตามการทำกิจกรรมของครูผู้ช่วย ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้ช่วยปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้องและครบถ้วน ดังนั้นสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลของความขัดแย้ง เป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

และแนวทางการจัดกิจกรรมให้กับครูผู้ช่วย เป็นเพียงการชี้แจงและมอบหมายงานเท่านั้น ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพของตนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ครูผู้ช่วยต้องทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ เช่น การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สถานการณ์เกิดขึ้นคล้ายกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ซึ่งส่งผลทางลบต่อครูผู้ช่วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ประชุมแค่ครั้งเดียว...หรือให้ความรู้เรื่องใหม่ ก็ยังไม่เจอ...ก็ต้องทำอย่างอื่นแทน เราก็จะหาจากอินเทอร์เน็ต หนังสือแทนบ้าง ถ้ารอให้คนอื่นบ่นอย่างเดียวก็ไม่ไหว”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยพบสถานการณ์เดียวกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ได้นำความรู้จากการทำกิจกรรมทางวิชาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ไม่ทิ้งความรู้ที่ได้รับ กลับนำมาถ่ายทอดให้กับเพื่อนครูทุกครั้งหลังจากเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่งผลทางบวกกับตัวครูผู้ช่วยเอง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กลับมาทุกครั้ง ก็เอามาเล่าแบ่งปันกับเพื่อนครู ถึงแม้เป็นเรื่องที่จะไม่ได้ใช้ก็ตาม เพื่อนครูหรืออาจารย์อื่นๆ ก็จะสอบถามว่าเหมือนหรือต่างจากครั้งก่อน”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ต้องการเนื้อหาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลทางบวกกับตัวครูผู้ช่วย เพราะครูผู้ช่วยสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนได้เต็มตามศักยภาพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เหมือนเราต้องโลก ต้องการอีก แคะนี้ไม่พอหรอก ถ้ามีโอกาสก็จะเข้าร่วมทันที”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่ เครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ร., ม., ร., และ ป. หมายถึงด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการตามลำดับ ดังภาพที่ 4.18

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ แนวทางในการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่ตอบสนองกับความต้องการ เพราะบางกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกโรงเรียนมีการเลื่อนการประชุม อบรมและสัมมนา ส่งผลกระทบต่อตัวครูผู้ช่วยและภาระงาน บางกิจกรรมมีความสำคัญต่อการเป็นครูผู้ช่วย เพราะเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่ครูผู้ช่วยควรทราบ เช่น แนวทางการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนในระยะเวลาการเป็นครูผู้ช่วย เป็นต้น แต่กิจกรรมต้องเลื่อนไป ทำให้ครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางการปฏิบัติ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อย่างการอบรมที่เลื่อนไป ทำให้พลาดหลายอย่าง เป็นประโยชน์ต่อเราทั้งนั้น ต้องเข้าใจ และรอที่จะได้อบรม สงสัยเราเข้ามาผิดเวลา”

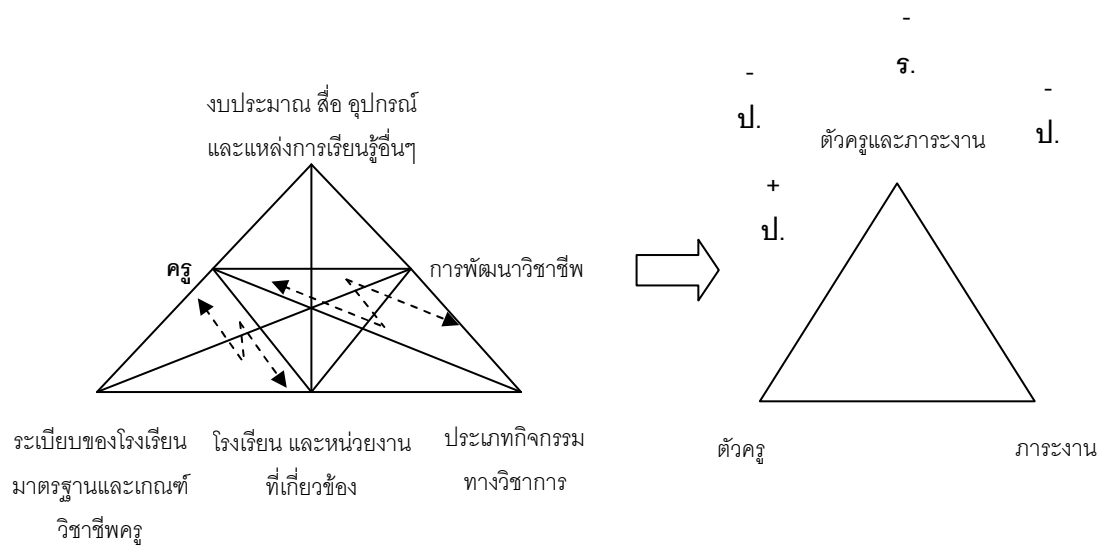
(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยพบว่า กิจกรรมทางวิชาการที่ปฏิบัติไม่ครบและครอบคลุม รวมทั้งความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมก็ไม่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นเดียวกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 4 ตามลำดับ ส่งผลทางลบกับครูผู้ช่วยและภาระงานที่อาจจะได้รับมอบหมาย และระยะเวลาในการอบรมไม่เพียงพอ ทำให้ครูผู้ช่วยได้รับความรู้ไม่ครบทุกประเด็น เมื่อนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงานที่รับผิดชอบจึงไม่มีประสิทธิภาพ ครูผู้ช่วยต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม และครูผู้ช่วยรู้สึกกังวลว่าจะทำไม่ถูกต้อง ส่งผลทางลบต่อครูผู้ช่วยและภาระงานอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พอไปอบรม ระยะเวลาที่จำกัด ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบ ต้องกลับมาศึกษาเองบ้าง พอให้ทำจริง ก็กลัวว่าจะทำไม่ถูก”

(ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 5, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยที่เครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ร. และ ป. หมายถึงด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการตามลำดับ ดังภาพที่ 4.20

ภาพที่ 4.20 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5

จากความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปสถานการณ์และผลที่เกิดขึ้นแยกตามหน่วยการวิเคราะห์ทั้ง 5 ด้าน ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ภายในตัวครู	สถานการณ์	-	-	-	-	-
	ผล	-	-	-	-	-
งบประมาณสื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่น ๆ	สถานการณ์	1. หนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ	1. ไม่ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน	1. สื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย 2. หนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ	1. ต้องการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	-
	ผล	1. ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น (+)	1. ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพครบทุกประเภท (-)	1. ต้องใช้สื่อและอุปกรณ์ของตนเอง (-) 2. ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับหนังสือ (-)	1. ไม่มีผลความขัดแย้ง	-
ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐาน และเกณฑ์วิชาชีพครู	สถานการณ์	-	1 ไม่ทราบเนื้อหาและวิธีการประเมิน	1. ไม่ทราบเนื้อหาและวิธีการประเมิน	1. ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน	-
	ผล	-	1. สับสนว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางการประเมินหรือไม่ (-)	1. สับสนว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางการประเมินหรือไม่ (-)	1. ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ (-)	-

ตารางที่ 4.7 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา (ต่อ)

หน่วยการ วิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
โรงเรียนและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	สถานการณ์	1. ภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาก ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพ	-	1. แนวทางการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการ	1. แนวทางการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการ 2. การดูแลติดตามไม่เป็นระบบ	1. แนวทางการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการ
	ผล	1. จัดเรียงความสำคัญของภาระงาน และหาเวลาว่างทำกิจกรรม (+)	-	1. ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้เต็มประสิทธิภาพ (-)	1. ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้เต็มประสิทธิภาพ (-) 2. ไม่มีผลความขัดแย้ง	1. ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้เต็มประสิทธิภาพ (-)
ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ	สถานการณ์	-	1. ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการได้ครอบคลุม 2. ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์	-	1. ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2. ต้องการเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ	1. ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการได้ครอบคลุม 2. ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 3. ระยะเวลาในการอบรมไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.7 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา (ต่อ)

หน่วยการ วิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ	ผล	-	1. ไม่สามารถพัฒนา วิชาที่ครบทุกประเภท (-) 2. ทิ้งความรู้ที่ได้รับ จากการทำกิจกรรม (-)	-	1. ถ่ายทอดความรู้ให้ เพื่อนครู (+) 2. พัฒนาวิชาที่พของ ตนได้เต็มตาม ศักยภาพ (+)	1. ไม่สามารถพัฒนา วิชาที่ครบทุกประเภท (-) 2. ถ่ายทอดความรู้ให้ เพื่อนครู (+) 3. คั่นคว้าเพิ่มเติมด้วย ตนเอง และรู้สึกกังวล ว่าจะถูกต้องหรือไม่ (-)

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครูต้องแสวงหาวิธีการได้มาซึ่งความรู้ ทั้งจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลอื่น การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตและสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งบางครั้งวิธีการดังกล่าวก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สถานการณ์ที่เกิดจากด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู คือ ครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางและวิธีการประเมินความพร้อมๆ ของครูผู้ช่วย ส่งผลให้การประเมินความพร้อมๆ ไม่มีทิศทางและไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดผลของการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ทำให้ครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางการทำกิจกรรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับการประเมินฯ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการอย่างไม่มีเป้าหมาย และครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมินในแต่ละครั้ง ทำให้ครูผู้ช่วยไม่ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำกิจกรรม เพราะครูผู้ช่วยสับสนว่ากิจกรรมที่ทำอยู่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเองหรือไม่

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลติดตามการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย ส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยจะทำกิจกรรมทางวิชาการไปเรื่อยๆ แต่ไม่ทราบถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น เหตุผลเพราะครูผู้ช่วยไม่ได้รับการติดตามจากผู้บริหารหรือที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในโรงเรียน มีหน้าที่จัดกิจกรรม ดูแลการทำกิจกรรมทั้งการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ในสถานการณ์เรื่องของแนวทางการจัดกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นในลักษณะของการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้ช่วย รวมทั้งไม่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา สังคมและเศรษฐกิจ ทำให้กิจกรรมทางวิชาการที่ทำอยู่ ไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูในสภาพที่ปัจจุบัน และสถานการณ์ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการจะส่งผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยเหมือนกับโรงเรียนประถมศึกษา

3.3 ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

จากการพิจารณาโดยใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงกับครูผู้ช่วยเป็นรายบุคคล พบว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3, 4 และคนที่ 5 มีสถานการณ์ความขัดแย้งภายในตัวเองคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ครูผู้ช่วยมีความกังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

เพราะภาระงานที่มากและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรม เช่น ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติงานสอนในระดับชั้นที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน ภาระงานที่มากจนต้องละทิ้งการทำกิจกรรมเลือกที่จะทำภาระงานที่ได้รับมอบหมายก่อน เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งภายในตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้”

“บางคนอาจจะมีความขัดแย้ง เราไม่รับ เราไม่รับมัน เราไม่ยอมทำ บางคนก็แบบว่า มันก็มีช่วงที่เราไม่เข้าใจ และไม่ยอมรับเลย ถ้าไม่เข้าใจคือไม่ยอมรับ ถ้าถามว่าครูทุกคนเป็นไหมไม่ยอม ไม่ยอมรับ เพราะว่ามันเหนื่อยเครียด เราอยู่ในช่วงของการประเมิน เราก็ต้องรับงานหลายหน้าที่ พอหลายหน้าที่ไม่สามารถแบ่งเวลาได้ เพราะมีเวลาจำกัด”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

“ความเต็มใจ 50 50 คือส่วนใหญ่อยากทำด้วย อาจจะมีมากกว่า คืออยากทำ 60 70 แต่การที่บอกต้องทำนะ มันก็มี ต้องทำให้เห็นภาพ ถ้าเราไม่ทำ ถ้าเราไม่ยอม มันก็ไม่เกิด เพราะเราต้องถูกประเมินด้วย”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

“ถ้าในตัว บางทีก็นึกว่านะ ถ้าไม่ทำ จะมีอะไรส่งเค้าใหม่เนี่ย ก็ต้องฮึดกลับมา เช่นเดียวกับครูผู้ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2 เกิดความกังวลในเรื่องการทำกิจกรรมทางวิชาการ ดังคำสัมภาษณ์”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

“กังวลเรื่องการทำกิจกรรมทางวิชาการมาก หนึ่งเลยเนี่ย สภาพมันไม่เอื้ออำนวยสภาพของเราด้วย ของเด็กด้วย เวลามันไม่เอื้ออำนวย แล้วก็เนื่องจากเราไม่ได้สอนในวิชาที่เราถนัดด้วย มันมีผลนะ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

ซึ่งสอดคล้องจากการสังเกตของผู้วิจัยและข้อมูลสัมภาษณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม ที่แสดงความคิดเห็นว่า ครูผู้ช่วยอาจเกิดความขัดแย้งภายในตัวเอง ในเรื่องของการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน เนื่องจากมาจากภาระงานและสภาพที่แวดล้อมต่างๆ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พี่ไม่ค่อยเข้าใจระบบของครูผู้ช่วยเท่าไหร่นะ คือตอนนี้เค้าเป็นครูผู้ช่วยอยู่ใช่ไหม
เดี๋ยวเค้าก็จะเลื่อนมาเป็นครู ก็คือเค้ามาแต่ก็จำไม่ได้ เป็นครู ตรงนี้พอขึ้นมาแล้ว พี่ก็ยังไม่มี
ครูที่ขึ้นมาตรงนี้นะ เพิ่งมีเนี่ย สองคนเนี่ย พี่ว่าความเฉื่อยจะเกิดขึ้นเรื่อยๆ สองปีเค้าต้องถูก
ประเมิน เค้าก็จะทำ ทำ ทำ ทำเยอะ”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2555)

“มันต้องทำ เพราะเค้าจะมาตรวจเรา ต้องทำเพราะเดี๋ยวถูกประเมิน เดี่ยวไม่ผ่าน
พอเสร็จสิ้นการประเมินทุกสิ่งมันก็จะจบ แต่พี่เห็นกลุ่มสาระอื่นนะ มันจบจริง แล้วช่วงที่เรา
ทำนะ ครูผู้ช่วยทำเนี่ย ทุกคนก็จะมองเห็นศักยภาพที่ของเค้า เออ น้องเนี่ย น้องเก่ง น้องดี
ทุกคนก็จะมอบหมายงานให้เยอะ เยอะ เยอะ พอเยอะเข้า คนก็เกิดความรู้สึกทำไมต้องทำ
ครูที่อายุเยอะๆ ก็จะเอาเปรียบ น้องทำไปก่อนนะ พี่แก่แล้ว ประมาณนี้ น้องก็ทำไง พอถึง
เวลาน้องมีความรู้สึกมีคนมาแทนที่เราแหละ ก็มีคนมารับใช้ คนอื่นก็รับกรรมต่อไป”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2555)

นอกจากนั้นครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 3 ท่าน พบสถานการณ์ที่นำไปสู่
ความขัดแย้งในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ที่คล้ายกัน ในเรื่องสื่อและ
เทคโนโลยี ประเภทคอมพิวเตอร์ไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ รวมทั้งแหล่งการ
เรียนภายในโรงเรียนประเภทห้องสมุดไม่มีหนังสือและเอกสารที่ช่วยในการทำผลงานทางวิชาการ
ซึ่งครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 แก่ไขสถานการณ์โดยไปใช้แหล่งการเรียนรู้
ภายนอกโรงเรียน แต่ก็ไม่ตอบสนองตามความต้องการอีกเช่นเดิม ดังคำสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วยทั้ง
3 ท่านต่อไปนี้

“ไม่พอที่จะเอื้อประโยชน์ เพราะหนังสือในห้องสมุดมีแต่ของเด็ก ซะมากกว่า ไม่มี
ห้องสมุด จริงๆแล้วแต่ละโรงเรียน น่าจะมีห้องสมุดของครู หนังสือระดับสูง พวกวิจัยในชั้น
เรียนน่าจะมีบ้าง”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

“อุปกรณ์พอไหม ไม่พอ เพราะว่า เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับครู หนึ่งคนใช้ไม่ได้เกิน
คนละ 1 ชั่วโมงอย่างเนี่ย ก็มันก็เป็นเรื่องลำบาก เรื่องยาก”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

“แหล่งการเรียนรู้ อุปกรณ์ อุปกรณ์พอใหม่ ไม่พอ เพราะว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับครู หนึ่งคนใช้ไม่ได้เกินคนละ 1 ชั่วโมงอย่างเนี่ย ก็มันก็เป็นเรื่องลำบาก เรื่องยาก”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

“ส่วนห้องสมุดก็จะมีเอกสารข้อมูลสำหรับครู มีพอสมควร เป็นเอกสารการจัด กิจกรรมสำหรับเด็ก เอกสารแผนการจัดแนวประสบการณ์ ก็มี ได้ไปดูบ้าง แต่ไม่ค่อย ทันสมัย”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

“เรื่องงบประมาณ โรงเรียนมีงบมันน้อย อาจจะช่วยเพราะโรงเรียนเป็นขยายโอกาส การบริหารจัดการยากมาก สำหรับโรงเรียนที่เป็นขยายโอกาสอย่างเนี่ย ถ้าเป็นประถมไปเลย ไปแนวกันหมดเลย ถ้ามัธยมก็แนวเดียวกันหมดเลย ไม่มีปัญหา พอมาเป็นประถมมัธยมด้วย พอวิธีการที่จะบริหารค่อนข้างจะกำกึ่ง”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

อีก 3 ด้านของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3, 4 และคนที่ 5 ได้แก่ ด้าน ระเบียบของโรงเรียน เกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในการทำกิจกรรมทาง วิชาการแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 และคนที่ 2 อีก ด้วย กล่าวคือ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1, 2 และคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่ นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ กล่าวคือ ไม่ได้รับผล สะท้อนกลับจากการประเมิน และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 และ 3 ไม่เข้าใจ แนวทางและวิธีการประเมินความพร้อมฯ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ดังคำ สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แนวทางและวิธีการประเมินเลื่อนขั้น ก็ไม่รู้อะไร ก็เตรียมๆแฟ้มไว้ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะ ยังไง แค่นั้น”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

“แบบฟอร์มนั้นก็จะมี เค้าจะเย็บเป็นเล่มๆมาให้เลย ประเมินแต่ละครั้งก็จะเอามาดู บางครั้งก็จะจำไม่ได้ ประเมินเสร็จแต่ละครั้ง เค้าก็จะเอาคืนไป เพราะเราไม่ได้เป็นคน ประเมินเอง ครูที่เป็นคณะกรรมการเค้าจะประเมินเรา ไม่มีข้อเสนอแนะกลับมาเหมือนกัน”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2555)

“การประเมิน มีข้อเสนอแนะกลับมาใหม่ ในเรื่องของผลสะท้อนกลับก็ไม่เจอ อะไรรนะ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

“ไม่มี ส่วนมากมันก็จะป็นจรรยาบรรณครู เรื่องการเรียนการสอน การทำกิจกรรม ทำชุมชน แต่ในส่วนที่เราไปอบรมข้างนอกอะไรอย่างเนี่ย การพัฒนาตนเองจะพูดใน ภาพรวมๆ เค้าก็จะไม่เจาะจงลงไปอย่างนี้ การพัฒนาตนเองจะพูดในภาพรวมๆ เค้าก็จะไม่ เจาะจงลงไปอย่างนี้ เค้าจะพูดว่าพัฒนาตนเองเป็นยังไงแล้วตอนนี้ แล้วในกลุ่มคนเราทำให้ เรารู้จักคนมากขึ้นแค่นั้น เพราะเรามาตอนแรก ก็ไม่มีใครรู้จักเราอยู่แล้ว อยู่ไปเรื่อยๆ ถ้า เราทำผลงานหรือเราเป็นยังไงอย่างเนี่ย

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

“ข้อเสนอแนะกับมายังไม่มี ประเมินผ่านไป เราก็ไม่รู้จะปรับปรุงด้านไหน”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2, 4 และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ ความขัดแย้งภายในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นเรื่องของการดำเนินการจัดส่งครู ผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“คือเรา อยากให้ผู้บริหารส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกโรงเรียนให้มากกว่านี้ ค่ะ ถ้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครูผู้ช่วยโดยตรง ควรให้ครูผู้ช่วยทุกคนไปเข้าร่วมค่ะ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2555)

“เราเป็นครูพลศึกษา ไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรม จึงอยากให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ ตรงกับสาขาวิชาของตัวเอง”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

“อยากให้มีสิ่งสำหรับครูทุกคนอะคะ อย่างเช่นครูสายชั้นมีทั้งหมดแปดคน ก็อยากให้ไปทั้งหมดแปดคนเลย เพื่ออยากให้ความรู้เท่าๆกัน แล้วก็เกิดความเข้าใจเหมือนกัน ไปในแนวเดียวกัน ไม่ใช่ว่ามีครูแปดคน ให้ไปอบรมสองคน หรือหนึ่งคน มันก็น้อยไป เพราะว่าครูคนนี้ย้ายละ ความรู้มันก็หายไปกับครูเลย แล้วถ้าเกิดเอาน้องอัตราจ้างไป แล้วน้องอัตราจ้างสอบได้ที่อื่น ความรู้มันก็หายไปเลย งบประมาณก็จัดสรรให้เพียงพอกับความต้องการ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

นอกจากนั้นในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 พบว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ปฏิบัติการสอน ไม่ได้ดูแลเรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการโดยตรง ครูผู้ช่วยมีหน้าที่แค่การจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการกิจกรรมเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภายนอกเท่านั้น ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก็ถ้าถามในส่วนที่โรงเรียนจัดก็นิดหน่อย ก็ได้บ้าง หน้าที่หลักโรงเรียนคือสอนเด็ก เพราะไม่รู้จะเอาช่วงไหนที่จะมาอบรมครู คิดว่านะ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

“เท่าที่ครูรู้แหละ ถ้าเป็นการไปอบรมหรือการไปพัฒนา โรงเรียนจะไม่ใช่คนจัด จะเป็นต้นสังกัด จะเป็นสำนักงานเขต เพราะโรงเรียนเป็นคนจัดการเรียนการสอน แต่การพัฒนาตัวครูเนี่ย ส่วนใหญ่น่าจะเป็นสำนักงาน”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องภารกิจกรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ได้แก่ การเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้อง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กิจกรรมที่อยากทำ ก็เกี่ยวกับการเขียนงานวิจัยที่ถูกต้องเลยอะคะ เราก็ไม่อยากทำแบบผิดๆ เพราะว่างานวิจัยยาก ยากมากเลย การเก็บข้อมูล มันจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลใช้นุ่นไอน์นี่ มันไม่แม่น”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยโรงเรียนประถมศึกษา สามารถสรุปสถานการณ์แยกเป็นหน่วยการวิเคราะห์ในครูผู้ช่วยแต่ละท่าน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ครูผู้ช่วย คนที่	หน่วยการวิเคราะห์ (ตัวครู – ตัวกระทำส่งผ่าน - การพัฒนาวิชาชีพ)				
	ภายในตัวครู	งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่ง การเรียนรู้และ อื่นๆ	ระเบียบของ โรงเรียน มาตรฐานและ เกณฑ์วิชาชีพ ครู	โรงเรียนและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ
1			- ไม่ได้รับผล สะท้อนกลับจาก การประเมิน - ไม่ทราบเนื้อหา และวิธีการ ประเมิน	เข้าใจว่าโรงเรียน เป็นเพียงสถานที่ ทำงาน ไม่ได้เป็น สถานที่พัฒนา วิชาชีพ	
2			- ไม่ได้รับผล สะท้อนกลับจาก การประเมิน	- การดำเนินการ จัดส่งครูผู้ช่วย เข้าร่วมกิจกรรม	
3	- กังวลในการทำ กิจกรรมทาง วิชาการ	- สื่อและ เทคโนโลยี ไม่ เพียงพอ - หนังสือและ เอกสารทาง วิชาการใน ห้องสมุดไม่ เพียงพอ - ขาดแคลน งบประมาณใน การจัดกิจกรรม	- ไม่ได้รับผล สะท้อนกลับจาก การประเมิน		

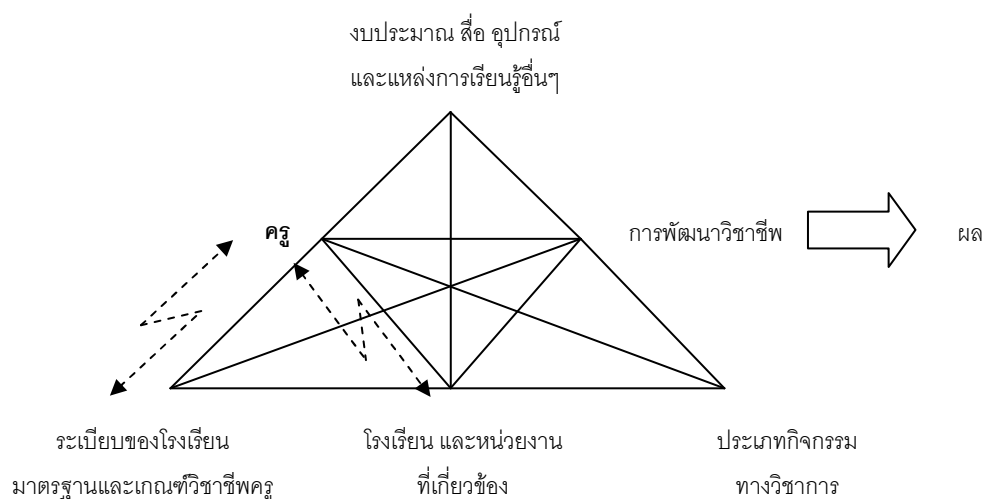
ตารางที่ 4.8 สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของ
ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ต่อ)

ครูผู้ช่วย คนที่	หน่วยการวิเคราะห์ (ตัวครู – ตัวกระทำส่งผ่าน - การพัฒนาวิชาชีพ)				
	ภายในตัวครู	งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่ง การเรียนรู้และ อื่นๆ	ระเบียบของ โรงเรียน มาตรฐานและ เกณฑ์วิชาชีพ ครู	โรงเรียนและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	ประเภท กิจกรรมทาง วิชาการ
4	- กังวลในการทำ กิจกรรมทาง วิชาการ	- สื่อและ เทคโนโลยี ประเภท คอมพิวเตอร์ไม่ เพียงพอ - ขาดแคลน งบประมาณใน การจัดกิจกรรม		- การดำเนินการ จัดส่งครูผู้ช่วย เข้าร่วมกิจกรรม	- ต้องการเนื้อหา สาระที่เป็น ประโยชน์ต่อการ พัฒนาวิชาชีพ
5	- กังวลในการทำ กิจกรรมทาง วิชาการ	- หนังสือและ เอกสารทาง วิชาการใน ห้องสมุดไม่ เพียงพอ		- การดำเนินการ จัดส่งครูผู้ช่วย เข้าร่วมกิจกรรม	

สรุปครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 ที่สอนในระดับชั้นอนุบาล พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการมากที่สุด ได้แก่ ด้านภายในตัวครู ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ รองลงมาเป็นครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งทั้ง 3 ด้าน

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย เขียนเป็นโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งทั้ง 5 ด้านในแต่ละบุคคล และสามารถหาผลของความขัดแย้งภายในที่มีต่อการทำกิจกรรม เขียนเป็นโมเดลผลของความขัดแย้ง ได้ดังนี้

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งสองด้าน ได้แก่ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 ดังภาพที่ 4.21

ภาพที่ 4.21 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ครูผู้ช่วยไม่ทราบเนื้อหาและวิธีการประเมินความพร้อมฯ โดยเฉพาะรายละเอียดตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งได้เตรียมแฟ้มสะสมผลงานไว้ประเมินเท่านั้น และครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน จึงไม่ทราบข้อดีและข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน ส่งผลให้การทำกิจกรรมทางวิชาการไม่มีทิศทาง เพราะครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางการทำกิจกรรม รวมทั้งแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ซึ่งส่งผลทางลบกับตัวครูและภาระงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก็ไม่ได้รู้อะไร ก็เตรียมๆแฟ้มไว้ แต่ก็ไม่รู้ว่า เค้าจะยังไง แค่นั้น. ถ้ารู้ก็ยิ่งดี จะทำให้เราเตรียมพร้อมได้ตรงจุด พัฒนาได้ถูกทาง”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1 สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

“ข้อเสนอแนะกลับมายังไม่มี ประเมินผ่านๆไป เราก็ไม่รู้จะปรับปรุงด้านไหน ก็ไม่รู้ จะทำอย่างไรต่อไป แต่เดี๋ยวอีกหน่อยก็ประเมินหมดแล้ว”

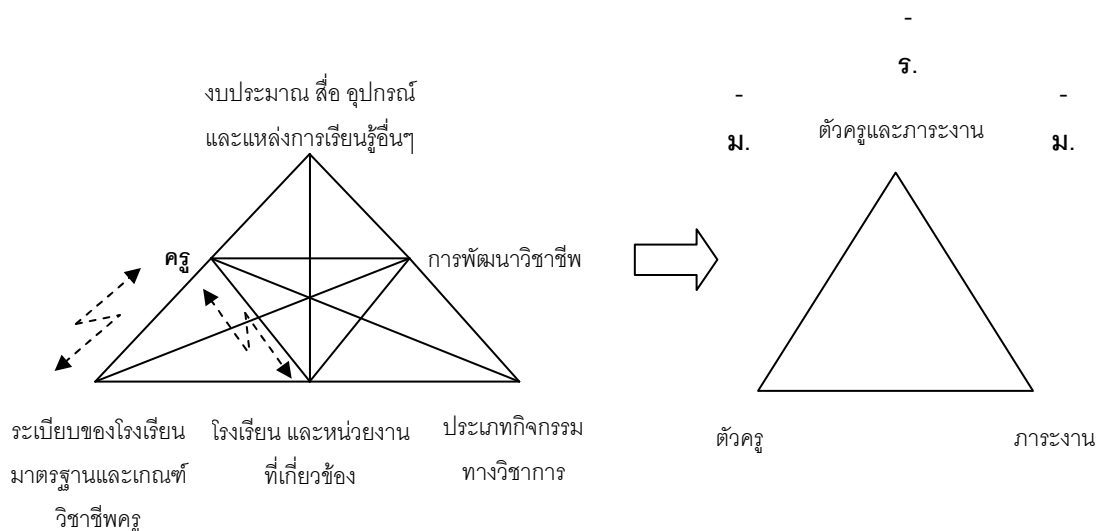
(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1 สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

สถานการณ์ในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูผู้ช่วยเข้าใจว่าโรงเรียนเป็น สถานที่ปฏิบัติงานสอน ไม่ได้ดูแลเรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยจึงมีหน้าที่จัดการ เรียนรู้ สำหรับการจัดการกิจกรรมทางวิชาการ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภายนอก ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครู ผู้ช่วยไม่สนใจกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยจะมองว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นภาระ งานที่โรงเรียนมอบหมายให้เข้าร่วมหรือให้ปฏิบัติ ซึ่งทำให้ไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทำ กิจกรรมทางวิชาการนั้น ส่งผลทางลบทั้งตัวครูและภาระงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก็ถ้าถามในส่วนที่โรงเรียนจัดก็นิดหน่อย ก็ได้บ้างไง หน้าที่หลักโรงเรียนคือสอน เด็ก เพราะไม่รู้จะเอาช่วงไหนที่จะมาอบรมครู คิดว่านะ เท่าที่ครูรู้แน่ ถ้าเป็นการไปอบรมหรือ การไปพัฒนา โรงเรียนจะไม่ใช่คนจัด จะเป็นต้นสังกัด จะเป็นสำนักงานเขต เพราะโรงเรียน เป็นคนที่จัดการเรียนการสอน แต่การ พัฒนาตัวครูเนี่ย ส่วนใหญ่น่าจะเป็นสำนักงาน”

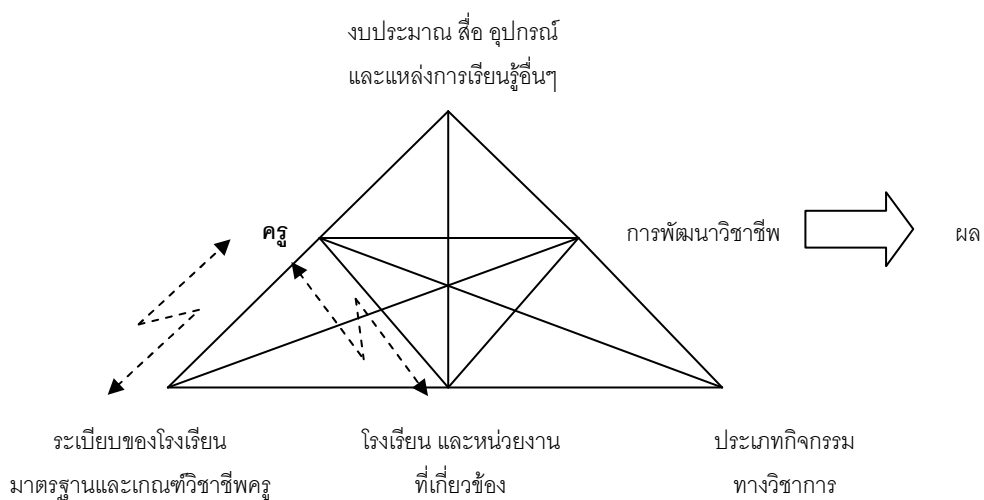
(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้ง ภายใน โดยเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ม. และ ร. หมายถึงด้านระเบียบ ของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังภาพที่ 4.22

ภาพที่ 4.22 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2 ดังภาพที่ 4.23

ภาพที่ 4.23 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2

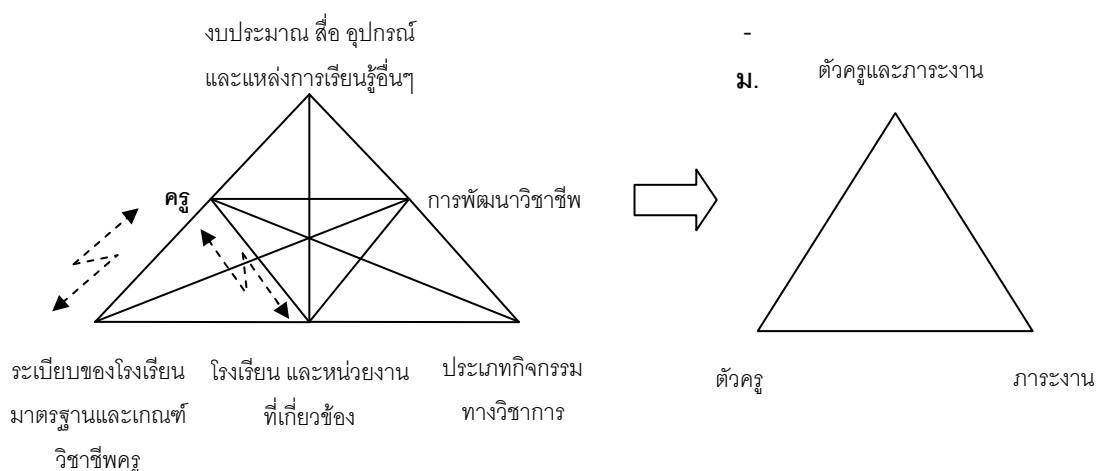
ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน เช่นเดียวกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่ทราบข้อดีและข้อบกพร่อง โดยเฉพาะรายการประเมินการทำกิจกรรมทางวิชาการ ทำให้เกิดความล่าช้า เพราะครูผู้ช่วยสับสนว่ากิจกรรมที่ทำสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพหรือไม่ ซึ่งส่งผลทางลบต่อครูผู้ช่วยและภาระงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ไม่มีข้อเสนอแนะกลับมาเหมือนกัน ก็สับสนเหมือนกัน ว่าที่ทำไปแล้ว ใช้ได้มั๊ย ดีมั๊ย ก็ได้แต่ทำต่อไป ถ้าไม่ดีหรือไม่ถูกต้องจริงๆ เค้คงมาบอกเอง แต่ถ้ามีข้อเสนอแนะมาหน่อย ก็จะทำให้เราปรับปรุงตัวได้”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2555)

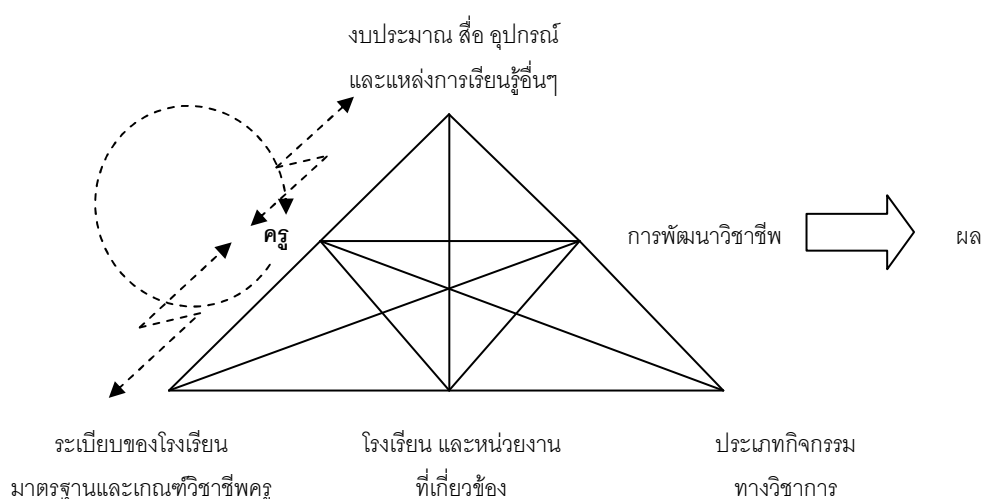
ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ เพราะครูผู้ช่วยต้องการให้ครูทุกท่านเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกัน จึงจะเกิดประโยชน์ด้านการพัฒนาวิชาชีพกับตัวครูสูงสุด ดังนั้นสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลของความขัดแย้ง เป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ม. หมายถึงด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ดังภาพที่ 4.24

ภาพที่ 4.24 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภายในตัวครู ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ และด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู และด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 ดังภาพที่ 4.25

ภาพที่ 4.25 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภายในตัวครู ครูผู้ช่วยรู้สึกกังวลกับกิจกรรม เพราะภาระงานที่ได้รับมอบหมายมา รวมทั้งต้องทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ทำให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถจัดสรรเวลาได้ จึงต้องเลือกที่จะทำหน้าที่หลักก่อน นั่นคือ การจัดการเรียนรู้ จึงต้องละกิจกรรมทางวิชาการ ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพตามแนวทางที่กำหนดไว้ จึงมีความรู้ความสามารถไม่เท่ากับครูผู้ช่วยท่านอื่นๆ และส่งผลต่อการประเมินความพร้อมฯ ซึ่งมีผลทางลบกับตัวครูและภาระงานอย่างชัดเจน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พอหลายหน้าที่ไม่สามารถแบ่งเวลาได้ เพราะมีเวลาจำกัด ก็ต้องเลือกงานสอนก่อน ที่ไม่ได้ ส่วนกิจกรรมก็ไม่ค่อยได้ทำ มีแค่อบรมบ้าง หาความรู้จากอินเทอร์เน็ต ก็กลัวไม่มีความรู้ กลัวประเมินไม่ผ่านเหมือนกัน แต่ผ่านมาสองครั้งก็ไม่มีอะไร”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3 สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบสถานการณ์ในเรื่องของสื่อและเทคโนโลยีประเภทคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ แต่ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแก้ปัญหาโดยนำคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมาใช้ จึงทำให้สถานการณ์ดังกล่าวไม่มีผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่ก็จะไม่ใช่ของโรงเรียน ก็จะนำมาเอง นั่งทำงานในห้อง ช่วงเวลาพัก”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3 สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

สถานการณ์ในเรื่องหนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 มีวิธีแก้ปัญหาคือ สอบถามเพื่อนครูก่อน ถ้าไม่มีจะพยายามไปหาที่ห้องสมุดก่อน ถ้าไม่มีจริงๆครูผู้ช่วยถึงจะซื้อหนังสือเก็บไว้ ซึ่งส่งผลทางบวกต่อตัวครูผู้ช่วยเอง ทำให้ค้นคว้าหาความรู้ต่อไปได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สอบถามเพื่อนครู มีหนังสือเล่มนี้มั้ย ถ้าไม่มีก็จะไปห้องสมุดรวมที่ที่กำลังเรียน หรือไม่ก็ไปซื้อตามศูนย์หนังสือ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3 สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

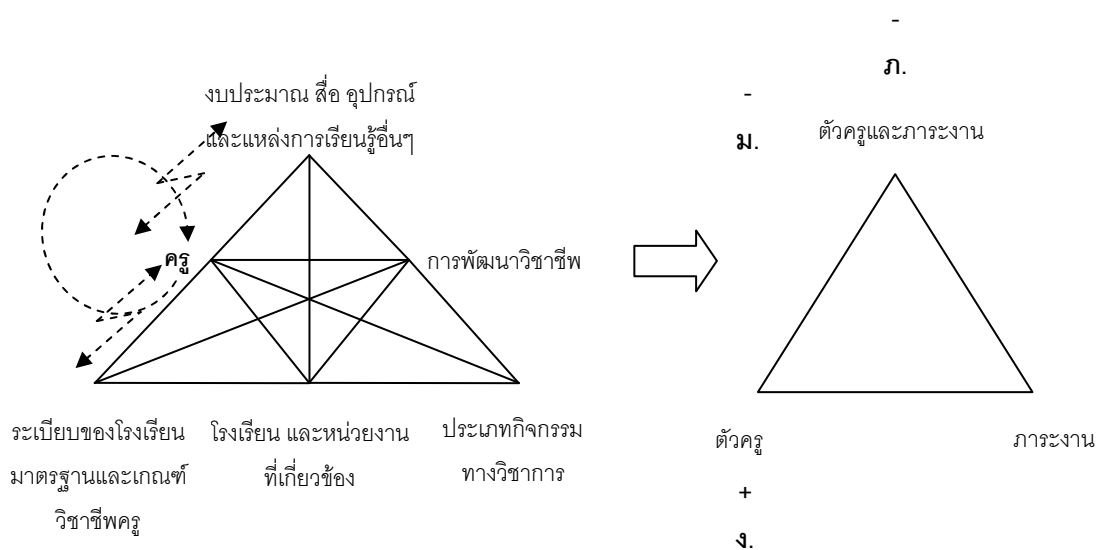
ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 พบว่า โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรมทางวิชาการค่อนข้างจำกัด และการบริหารงาน รวมทั้งการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ แตกต่างกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สามารถพัฒนาวิชาชีพและทำกิจกรรมทางวิชาการได้ตรงมากกว่า ดังนั้นสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลของความขัดแย้งเป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมินความพร้อมฯ เช่นเดียวกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 และคนที่ 2 ส่งผลทางลบกับตัวครูและภาระงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พอไม่ได้ข้อเสนอแนะ ก็ไม่รู้จะทำยังไงต่อไป ที่ทำถูกเปล่า ก็ทำแบบเดิมไปเรื่อยๆ ยังดีที่มีไปอบรม เข้าร่วมกิจกรรมบ้าง ถ้าได้ข้อเสนอแนะ จะทำให้เรามีทิศทางมากกว่านี้”

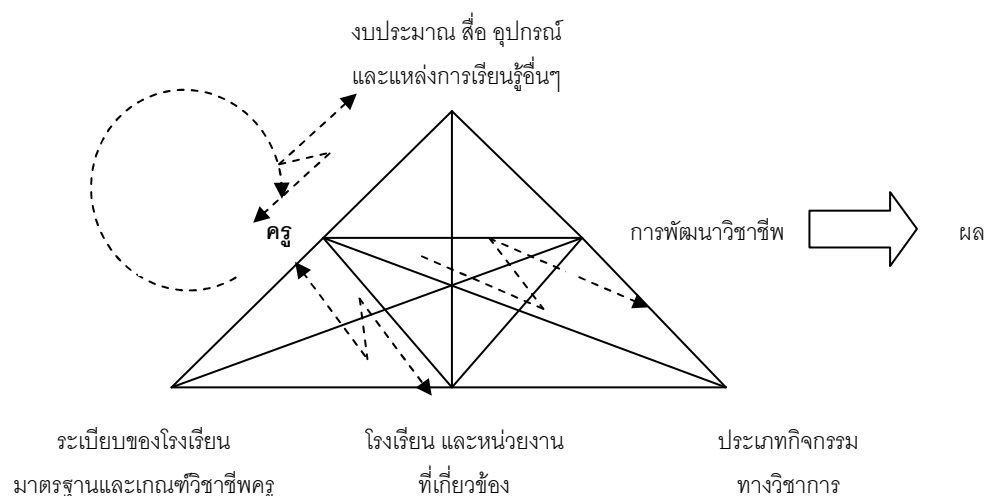
(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3 สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยเครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ก., ง. และ ม. หมายถึงด้านภายในตัวครู ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ และด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครูตามลำดับ ดังภาพที่ 4.26

ภาพที่ 4.26 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภายในตัวครู ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งในระบบกิจกรรมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 ดังภาพที่ 4.27

ภาพที่ 4.27 โมเดลวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งของครูโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ด้านภายในตัวครู เพราะครูผู้ช่วยมีความกังวลว่าจะทำกิจกรรมได้หรือไม่ เพราะมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติเพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น แต่มีการประเมินความพร้อมฯ ทำให้ครูผู้ช่วยต้องทำกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งส่งผลต่อตัวครูผู้ช่วย เพราะขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ความเต็มใจ 50 50 คือส่วนใหญ่อยากทำด้วย อาจจะมีมากกว่า คืออยากทำ 60 70 แต่การที่บอกต้องทำนะ มันก็มี ต้องทำให้เห็นภาพ ถ้าเราไม่ทำ ถ้าเราไม่ยอม มันก็ไม่เกิด เพราะเราต้องถูกประเมินด้วย”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4 สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบสถานการณ์ในเรื่องของสื่อและเทคโนโลยีประเภทคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ แต่ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแก้ปัญหาโดยนำคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมาใช้ ซึ่งส่งผลต่อครูผู้ช่วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แก้ปัญหา ก็เอาคอมพิวเตอร์มาใช้เอง คำนึงงานตอนช่วงนักเรียนหลับ”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4 สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

สถานการณ์ในเรื่องหนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 มีวิธีแก้ปัญหาคือ สอบถามหนังสือจากเพื่อนครู หรือระดับชั้นอนุบาลจะมีหนังสือกองกลางสามารถยืมใช้ได้ จึงสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งส่งผลทางบอกต่อตัวครูผู้ช่วยเอง ทำให้ค้นคว้าหาความรู้ต่อไปได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สอบถามเพื่อนครูก่อน มีหนังสือเล่นนี้มัย หัวหน้ามีหนังสือเล่มนี้เก็บไว้มัย ทำให้เราค้นคว้าได้รวดเร็วจึ้น ไม่ต้องไปซื้อหนังสือให้เปลืองเงิน”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4 สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูผู้ช่วยพบสถานการณ์เดียวกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2 กล่าวคือครูผู้ช่วยต้องการให้ครูทุกท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกพร้อมกัน จะทำให้ครูทุกท่านมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน และสามารถพัฒนาความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับวิชาชีพได้ ดังนั้นสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลของความขัดแย้งเป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป

ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ พบว่าครูโรงเรียนขยายทางการศึกษาคนที่ 5 ต้องการเนื้อหาสาระจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทั้งโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น ซึ่งส่งผลทางบวกกับตัวครูผู้ช่วย เพราะครูผู้ช่วยสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนได้เต็มตามศักยภาพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อยากได้เนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถพัฒนาตนเองได้นะ แต่ต้องมาถูกเวลา”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4 สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยเครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ก., ง. และ ป. หมายถึงด้านภายในตัวครู ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.28

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านภายในตัวครู เช่นเดียวกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 4 รู้สึกกังวลในการทำกิจกรรม เพราะครูผู้ช่วยไม่ได้สอนในรายวิชาและระดับชั้นที่ถนัด รวมทั้งเวลาและสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยในการทำกิจกรรม ทำให้ครูผู้ช่วยกังวลในการทำกิจกรรม ขาดแรงจูงใจส่งผลทางลบกับครูผู้ช่วยและภาระงานที่ต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีกังวลบ้าง เพราะเราไม่ได้สอนในวิชาที่ถนัด จบผลมา ก็ต้องมาสอบสุขะ ด้วยเวลาด้วย ภาระงานก็เยอะ ต้องมาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องเข้า ก็จึงไม่ค่อยมีเวลามาก แต่ก็พยายาม กลัวเสียงาน”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5 สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 5 พบว่า หนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย ส่งผลให้ครูต้องหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ซึ่งครูผู้ช่วยใช้แหล่งการเรียนรู้นี้เป็นหลักแทนการการใช้ห้องสมุด ส่งผลทางบวกแก่ตัวครู ทำให้ศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พอรู้ว่า ห้องสมุดไม่มี ก็จะใช้อินเทอร์เน็ตแทน”

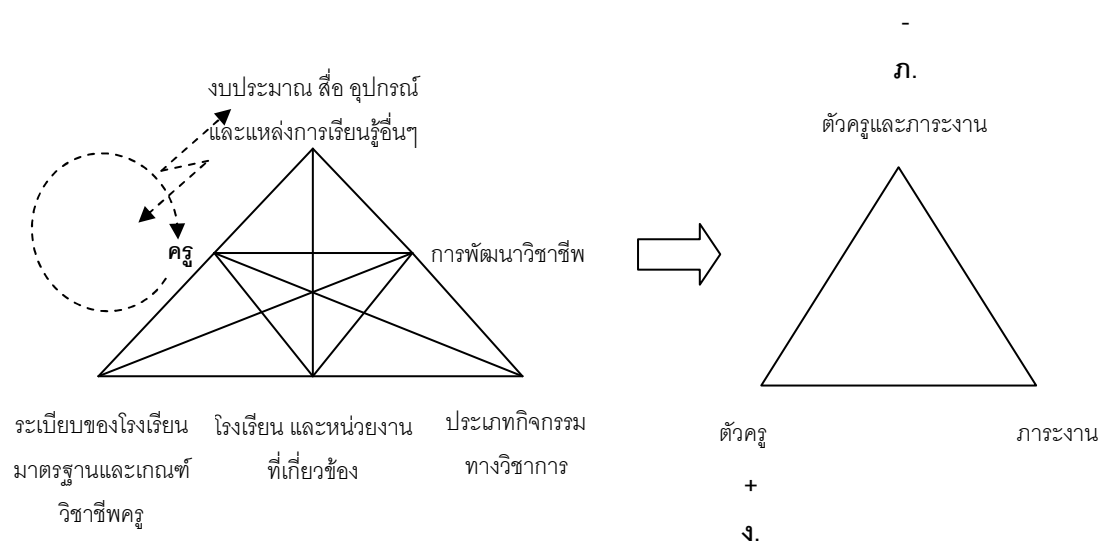
(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5 สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 5 พบสถานการณ์เช่นเดียวกับครูโรงเรียนขยายโอกาสคนที่ 2 และคนที่ 4 กล่าวคือ ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยเฉพาะด้านพลศึกษา ดังนั้นสถานการณ์นี้จึงไม่มีผลของความขัดแย้งเป็นเพียงข้อเสนอแนะให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เราเป็นครูพลศึกษา ไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรม จึงอยากให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ตรงกับสาขาวิชาของตัวเอง”

(ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5 สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2555)

จากผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 5 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ สามารถเขียนเป็นโมเดลความขัดแย้งภายใน โดยเครื่องหมาย + หมายถึงผลที่เกิดทางบวก และเครื่องหมาย - หมายถึงผลที่เกิดทางลบ และตัวอักษร ภ., และ ง. หมายถึงด้านภายในตัวครู และด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ครูตามลำดับ ดังภาพที่ 4.30

ภาพที่ 4.30 โมเดลความขัดแย้งภายในของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 5

จากความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปสถานการณ์และผลที่เกิดขึ้นตามหน่วยการวิเคราะห์ทั้ง 5 ด้าน ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

หน่วยการ วิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ภายในตัวครู	สถานการณ์	-	-	1. กังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ	1. กังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ	1. กังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ
	ผล	-	-	1. ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพตามแนวทางที่กำหนดไว้ มีความรู้ไม่เท่าเทียมกับครูผู้ช่วยท่านอื่นๆ (-)	1. ขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม (-)	1. ขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม (-)
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และ อื่นๆ	สถานการณ์	-	-	1. สื่อและเทคโนโลยีประเภทคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ 2. หนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดไม่เพียงพอ 3. ขาดแคลนงบประมาณในการจัดกิจกรรม	1. สื่อและเทคโนโลยีประเภทคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ 2. หนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดไม่เพียงพอ	1. หนังสือและเอกสารทางวิชาการในห้องสมุดไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.9 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ต่อ)

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และ อื่นๆ	ผล	-	-	1. ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัว (+) 2. ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น (+) 3. ไม่มีผลความขัดแย้ง	1. ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัว (+) 2. ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น (+)	1. ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น (+)
ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์ วิชาชีพครู	สถานการณ์	1. ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน 2. ไม่ทราบเนื้อหาและวิธีการประเมิน	1. ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน	1. ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน	-	-
	ผล	1. ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ (-) 2. สับสนว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางการประเมินหรือไม่ (-)	1. ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ (-)	1. ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้ (-)	-	-

ตารางที่ 4.9 ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ต่อ)

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์และผล	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สถานการณ์	1. เข้าใจว่าโรงเรียนเป็นเพียงสถานที่ทำงาน ไม่ได้เป็นสถานที่พัฒนาวิชาชีพ	1. การดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม	-	1. การดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม	1. การดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม
	ผล	1. ไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทำกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนจัด (-)	1. ไม่มีผลความขัดแย้ง	-	1. ไม่มีผลความขัดแย้ง	1. ไม่มีผลความขัดแย้ง
ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ	สถานการณ์	-		-	1. ต้องการเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ	-
	ผล	-		-	1. พัฒนาวิชาชีพของตนได้เต็มตามศักยภาพ (+)	-

สถานการณ์ด้านความขัดแย้งภายในตัวครู ได้แก่ ครูผู้ช่วยรู้สึกกังวลและเบื่อหน่ายกับการทำกิจกรรมทางวิชาการ ผลที่เกิดขึ้นทำให้การทำกิจกรรมทางวิชาการลดลงหรือถึงขั้นปฏิบัติการทำกิจกรรม เหตุเพราะครูผู้ช่วยมีภาระงานที่ไม่ตรงกับสาขาที่ตนเองถนัด จึงจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพของตนเองอยู่ตลอด ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน ทำให้ครูผู้ช่วยเกิดความกังวลใจในการทำกิจกรรมทางวิชาการทั้ง 3 ประเภท และความรู้สึกเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรมทางวิชาการ เหตุผลเพราะภาระงานที่มากมายและกิจกรรมทางวิชาการที่ต้องปฏิบัติด้วย ทำให้ครูผู้ช่วยเลือกที่จะทำงานที่รับผิดชอบก่อน จึงละเว้นการทำกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งทำจนถึงกับปฏิเสธการทำกิจกรรมทางวิชาการ เพราะมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการทำงาน

เรื่องแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน งบประมาณในการจัดทำโครงการและงบประมาณในการส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม จะมีผลที่เกิดขึ้นแบบเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งสถานการณ์ที่เกี่ยวกับระเบียบโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ ในเรื่องครูผู้ช่วยไม่เข้าใจแนวทางการประเมินและไม่มีผลสะท้อนกลับจากการประเมิน ผลที่เกิดขึ้นก็แบบเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาเช่นกัน

สถานการณ์ที่ครูผู้ช่วยเข้าใจว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ปฏิบัติงานสอน ไม่ได้ดูแลเรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยจึงมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดกิจกรรมทางวิชาการเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภายนอก ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครูผู้ช่วยไม่สนใจกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยจะมองว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นภาระงานที่โรงเรียนมอบหมายให้เข้าร่วมหรือให้ปฏิบัติ ซึ่งทำให้ครูผู้ช่วยไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทำกิจกรรมทางวิชาการนั้น ทั้งๆ ที่กิจกรรมดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครู

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ต้องการวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ รวมทั้งผลของความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาระดับ 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 3 แห่งเป็นกรณีศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ช่วย ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และเจ้าหน้าที่ที่จัดกิจกรรมทางวิชาการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการสัมภาษณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้การลงภาคสนาม เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 ใช้เวลาเก็บข้อมูล โรงเรียนละประมาณ 4 สัปดาห์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล การตีความข้อมูล ร่วมกับการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

โรงเรียนทั้ง 3 แห่งมีสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน จะนำเสนอเป็นรายโรงเรียนดังนี้

1.1 โรงเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัยพบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาลำดับคลึงกัน ได้แก่ ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งมีสถานการณ์มากที่สุดคือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 1, 3 และคนที่ 5 ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ครบและครอบคลุมทุกกิจกรรมในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย นอกจากนั้นครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 1, 2 และคนที่ 5 พบว่า ตนเองไม่ได้นำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการประชุม อบรม สัมมนา กลับมาใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพ เหตุเพราะโรงเรียนส่งรายชื่อเข้าร่วมกิจกรรมเท่านั้น และสถานการณ์ที่พบรองลงคือ เมื่อครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 5 เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ พบว่าเนื้อหาในการประชุม อบรม สัมมนาซ้ำซ้อน เนื่องจากครูผู้ช่วยเคยเข้าร่วมกิจกรรมมาก่อนรับการบรรจุ หรือมีความรู้ความสามารถในเนื้อหานั้นอยู่แล้ว และครูโรงเรียนประถมศึกษา

คนที่ 5 ยังต้องการเนื้อหาสาระต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพ

ด้านงบประมาณ สื่อ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งกับครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2, 4 และคนที่ 5 เป็นเรื่องของหนังสือ เอกสาร สื่อและเทคโนโลยีที่ช่วยในการค้นคว้าหาความรู้และใช้ในการผลิตผลงานไม่เพียงพอ รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของครูผู้ช่วย

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2, 4 และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องการจัดวางบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม ทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 4 ต้องปฏิบัติงานสอนในหลายวิชาและต้องสอนในหลายระดับชั้น ครูผู้ช่วยต้องรับภาระงานสอน เตรียมการสอน และศึกษาหาความรู้เพิ่มในรายวิชาที่ไม่ถนัด จึงไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้เฉพาะเจาะจง เช่นเดียวกับครูประถมศึกษาคนที่ 2 ที่สอนวิชาภาษาไทยและแนวทางการสนับสนุนการเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 ต้องขาดโอกาสการเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากการจัดสรรเวลาและภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่ลงตัว

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการประเมินความพร้อมๆ รวมถึงการประเมินจากภายนอกสถานศึกษา ครูผู้ช่วยโดยปีบบังคับให้ทำผลงานทางวิชาการหรือพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ภายในตัวครู	-					
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ	หนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ		/			/
	สื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย		/			/
ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู	การประเมินความพร้อมๆและภายนอกปีบบังคับ		/			

ตารางที่ 5.1 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การจัดวางบุคลากรไม่เหมาะสม		/		/	/
ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ	ปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย	/		/		/
	ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์	/	/			
	เนื้อหาในการประชุม อบรม สัมมนาซ้ำซ้อน			/		/
	ต้องการเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์					/
รวม		2	5	2	1	6

จากตารางที่ 5.1 ผู้วิจัยพบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 6 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งมากที่สุดถึง 6 สถานการณ์ จากข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูผู้ช่วยท่านนี้เป็นเพศหญิง เคยปฏิบัติงานสอนมาก่อน สอนในวิชาศิลปะ และเข้ารับการบรรจุเป็นครูผู้ช่วยได้ 9 เดือน สถานการณ์ที่พบส่วนใหญ่จะเป็นด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยพบว่าเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการมาแล้ว จึงต้องการเนื้อหาใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ และพบว่าหนังสือและเอกสารที่ทางโรงเรียนจัดให้ ยังไม่ตอบสนองกับความต้องการของตนเอง เพราะครูผู้ช่วยอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เอง จึงทำให้มีหนังสือและเอกสารค่อนข้างน้อย รองลงมา เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 5 สถานการณ์ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่า ครูผู้ช่วยเป็นเพศหญิง เคยปฏิบัติงานสอนมาก่อน สอนในรายวิชาภาษาไทย และบรรจุเป็นครูผู้ช่วยได้ประมาณ 1 ปีเศษ สถานการณ์ที่พบเป็นด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ พบว่าหนังสือและเอกสารที่ทางโรงเรียนจัดให้ ไม่ตอบสนองกับความต้องการของตนเอง

1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยพบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการที่คล้ายคลึงกันของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 และคนที่ 2 พบว่าแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เป็นส่วนรวม เช่น ห้องสมุด มีหนังสือและเอกสารทางวิชาการใช้ศึกษาค้นคว้าไม่สอดคล้องกับความต้องการ แต่แหล่งการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

ครูผู้ช่วยสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง อย่างเช่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ยังต้องการแหล่งแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่โรงเรียนอื่นๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ลักษณะคล้ายๆ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ นอกจากนั้นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 พบสถานการณ์ในเรื่องของสื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย จึงเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาค้นคว้าสำหรับจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน นอกจากนั้นผู้วิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ครูผู้ช่วยใช้แต่อินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาวิชาชีพเท่านั้น

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3, 4 และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ เพราะบางกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้กับครูผู้ช่วย เป็นเพียงการชี้แจงและมอบหมายภาระงานเท่านั้น นอกจากนั้นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังดูแลติดตามการทำกิจกรรมของครูผู้ช่วยไม่ทั่วถึงและไม่เป็นระบบ และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาก จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้

ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมมาถ่ายทอดให้เพื่อนครูหรือประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2, 4 และคนที่ 5 และด้วยกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย ทำให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 4 ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ครอบคลุมในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย นอกจากนั้นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ต้องการสาระเนื้อหาด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพจากการทำกิจกรรมอีก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 พบว่า ระยะเวลาในการประชุม อบรม สัมมนาไม่เพียงพอกับเนื้อหาที่ควรจะได้รับจากการเข้ากิจกรรมแต่ละครั้ง

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ซึ่งเกิดจากครูผู้ช่วยไม่ทราบเนื้อหาและรายละเอียดที่ต้องถูกประเมินความพร้อมเพื่อการพัฒนาอย่างเข้ม โดยเฉพาะรายการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบว่าหลังจากการประเมินความพร้อมฯ ในแต่ละครั้ง ครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน ทำให้ครูผู้ช่วยไม่ทราบแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติตน

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ภายในตัวครู	-					
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ	หนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ	/				/
	สื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย			/		
	ต้องการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				/	
ระเบียบของโรงเรียนมาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู	ไม่ทราบเนื้อหาการประเมินความพร้อมฯ		/	/		
	ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน				/	
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการ			/	/	/
	การดูแลติดตามการทำกิจกรรมไม่ทั่วถึงและไม่เป็นระบบ				/	
	การจัดวางบุคลากรไม่เหมาะสม	/				
ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ	ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์		/		/	/
	ปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย		/			/
	ต้องการเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์				/	
	ระยะเวลาในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ					/
	รวม	2	3	3	6	5

จากตารางที่ 5.2 ผู้วิจัยพบว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งมากที่สุดถึง 6 สถานการณ์ จากข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูผู้ช่วยท่านนี้เป็นเพศหญิง เพิ่งสำเร็จการศึกษา สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ และเข้ารับการบรรจุเป็นครูผู้ช่วยได้ 10 เดือน สถานการณ์ที่พบส่วนใหญ่จะเป็นด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องการเนื้อหาใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ แต่ก็มีบ้างกิจกรรมที่ไม่ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ และพบว่ากิจกรรมทางวิชาการที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นเพียงการมอบหมายและทวงงานเท่านั้น ไม่ได้จัดเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างจริงจัง รองลงมาเป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่

6 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง 5 สถานการณ์ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่า ครูผู้ช่วยเป็นเพศหญิง เพียงสำเร็จการศึกษา สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ และเข้ารับการบรรจุเป็นครูผู้ช่วยได้ 10 เดือน สถานการณ์ที่พบส่วนใหญ่เป็นด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่สามารถทำกิจกรรมได้ครบในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย และเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1.3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัยพบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ด้านภายในตัวครู ซึ่งเกิดจากภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาก และสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการ เช่น ครูผู้ช่วยต้องปฏิบัติงานสอนในระดับชั้นที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ทำให้ต้องพัฒนาความสามารถของตนเองทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างเร่งด่วน เป็นต้น จึงทำให้ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3, 4 และคนที่ 5 มีความกังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ที่ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 4 พบว่า คอมพิวเตอร์ส่วนรวมที่จัดให้สำหรับครู รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานสอนและกิจกรรมทางวิชาการ มีจำนวนน้อยไม่พอเพียงต่อความต้องการ รวมทั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายในการประชุม อบรม สัมมนา จัดโดยหน่วยงานภายนอก บางครั้งครูผู้ช่วยจะต้องจ่ายเอง หรือในบางกรณีโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเลือกตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ครูผู้ช่วยทุกคนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการได้ นอกจากนั้นครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 5 พบว่าแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนประเภทห้องสมุด มีหนังสือและเอกสารสำหรับนักเรียนมากกว่าหนังสือและเอกสารทางวิชาการสำหรับครู จึงเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ

ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1, 2 และคนที่ 3 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ กล่าวคือ ครูผู้ช่วยไม่ได้รับผลตอบแทนกลับจากการประเมินความพร้อมฯ และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 ไม่ทราบแนวทางการประเมินความพร้อมฯ โดยเฉพาะรายการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 2, 4 และคนที่ 5 เป็นเรื่องของการดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก กล่าวคือ ครูผู้ช่วยต้องการการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหารให้ส่งตนเองเข้าร่วมกิจกรรมภายนอก นอกจากนั้นครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 แสดงความคิดเห็นว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ปฏิบัติงานสอน ไม่ได้ดูแลเรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยจึงมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการกิจกรรมทางวิชาการเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภายนอก ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นความขัดแย้ง เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้ความเข้าใจและพัฒนาวิชาชีพกับครูผู้ช่วย และมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ครูผู้ช่วย สำหรับด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ พบเพียงสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 เกิดจากครูผู้ช่วยต้องการเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

ตารางที่ 5.3 สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

หน่วยการวิเคราะห์	สถานการณ์	ครูผู้ช่วยคนที่				
		1	2	3	4	5
ภายในตัวครู	กังวลเรื่องการทำกิจกรรม			/	/	/
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ	หนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ			/	/	/
	สื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย			/	/	
ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู	ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน	/	/	/		
	ไม่ทราบเนื้อหาการประเมินความพร้อมฯ	/				
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม		/		/	/
	เข้าใจว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ทำงานเท่านั้น	/				
ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ	ต้องการเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์				/	
รวม		3	2	3	3	3

จากตารางที่ 5.3 ผู้วิจัยพบว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1, 3, 4 และคนที่ 5 พบสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งมากที่สุด 3 สถานการณ์ จากข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 4 และคนที่ 5 เคยปฏิบัติงานสอนมาแล้ว นอกจากนั้นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายกัน กล่าวคือ ครูผู้ช่วยรู้สึกกังวลในการทำกิจกรรมทางวิชาการ เพราะมีภาระงานที่ได้รับมอบหมายมากและไม่ตรงกับความสามารถ รวมทั้งหนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทำให้ครูผู้ช่วยต้องแสวงหาแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 ซึ่งเป็นเพศหญิง เคยปฏิบัติงานสอนมาแล้ว สอนรายวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และรับการบรรจุเป็นครูผู้ช่วยมาแล้ว 1 ปีเศษ เข้าใจโรงเรียนเป็นสถานที่ปฏิบัติงานสอน ไม่ได้ดูแลเรื่องการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ถือว่าเป็นความขัดแย้ง เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่พัฒนาวิชาชีพ และมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ครูผู้ช่วยโดยตรง

2. ผลความขัดแย้งภายในต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

จากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งทั้ง 5 ด้าน ทำให้เกิดผลของความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ จะนำเสนอเป็นรายโรงเรียนดังนี้

2.1 โรงเรียนประถมศึกษา

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือและเอกสารไม่สอดคล้องกับความต้องการ ผลที่เกิดขึ้น คือครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 หันไปใช้แหล่งการเรียนรู้อื่นแทน เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ในเรื่องของสื่อและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ นั้น ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 และ 5 ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้อย่าง

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ซึ่งพบสถานการณ์การประเมินที่บีบบังคับ จึงส่งผลให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2 ต้องทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดวางบุคลากรไม่เหมาะสม ทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 2, 4 ต้องปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับความสามารถและความถนัด ส่งผลให้ต้องเตรียมพร้อมปฏิบัติงานอยู่เสมอ และครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 5 มีภาระงานที่ได้มอบหมายมาก ส่งผลให้ขาดโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

ในด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ ครูโรงเรียนประถมศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 5 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบทุกกิจกรรมในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย ทำให้ครูผู้ช่วยขาดทักษะในการถ่ายทอด

ความรู้ เพราะไม่ได้เป็นผู้นำเสนอรายงานหรือผลงานทางวิชาการตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ในเรื่องของครูผู้ช่วยไม่ได้ นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลับมาใช้ประโยชน์นั้น ครูโรงเรียนประถมศึกษาคคนที่ 1 จะศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพราะคิดว่าจะได้นำมาใช้วิชาชีพ แต่ครูโรงเรียนประถมศึกษาคคนที่ 2 ไม่สนใจต่อยอดความรู้หรือนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพ และเนื้อหาในการประชุม อบรม สัมมนาเข้าช้ช้กับความรู้เดิมหรือกิจกรรมที่เคยปฏิบัติมาแล้ว ครูโรงเรียนประถมศึกษาคคนที่ 3 และคนที่ 5 รู้สึกเบื่อหน่ายและไม่สนใจทำกิจกรรมนั้น

2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เกี่ยวกับหนังสือและเอกสารไม่สอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 หันไปใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น แต่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ต้องซื้อหนังสือสำหรับใช้จัดการเรียนรู้ ในเรื่องสื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย ส่งผลให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3 ต้องใช้สื่อและอุปกรณ์ของตนเอง

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู พบสถานการณ์ที่ครูผู้ช่วยไม่ทราบเนื้อหาการประเมินความพร้อมฯ ในด้านการทำกิจกรรมทางวิชาการ ส่งผลให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 3 รู้สึกสับสนว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางการประเมินหรือไม่ และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการทำกิจกรรมทางวิชาการได้

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทำให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 3, 4 และคนที่ 5 ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้เต็มประสิทธิภาพ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 1 พบว่าการจัดวงบุคลากรไม่เหมาะสม ส่งผลให้ครูผู้ช่วยต้องจัดเรียงความสำคัญของภาระงาน และหาเวลาว่างในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ พบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับครูผู้ช่วยไม่ได้ นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลับมาใช้ประโยชน์ ส่งผลให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 4 และคนที่ 5 ถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนครู แต่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 กลับละทิ้งความรู้ที่ได้รับ การทำกิจกรรมทางวิชาการ ในเรื่องของกรปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย ส่งผลให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 2 และคนที่ 5 ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพได้ครบ นอกจากนั้น

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคนที่ 5 พบว่าระยะเวลาในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ ส่งผลให้ครูผู้ช่วยต้องศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง และยังรู้สึกกังวลว่าความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าถูกต้องหรือไม่

2.3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวครู ส่งผลให้ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 และคนที่ 5 ขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ทำให้ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 ไม่สามารถพัฒนาวิชาชีพตามแนวทางที่กำหนด และมีความรู้ความสามารถไม่เท่ากับครูผู้ช่วยท่านอื่น

ในด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ พบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับหนังสือและเอกสารไม่สอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลให้ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3, 4 และคนที่ 5 หันไปใช้แหล่งการเรียนรู้อื่นแทน เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย อินเทอร์เน็ต ศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น ในเรื่องของสื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย ส่งผลให้ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 3 และคนที่ 4 ใช้สื่อและอุปกรณ์ของตนเอง

ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู พบสถานการณ์ที่ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1, 2 และคนที่ 3 ไม่ได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมิน ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการทำกิจกรรมทางวิชาการได้ และเรื่องของคุณครูผู้ช่วยไม่ทราบเนื้อหาการประเมินความพร้อมฯ ในด้านการทำกิจกรรมทางวิชาการ ส่งผลให้ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 รู้สึกสับสนว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางการประเมินหรือไม่ และ

ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบสถานการณ์การดำเนินการจัดส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรม แต่สถานการณ์ดังกล่าวไม่ส่งผลต่อความขัดแย้งภายใน และสถานการณ์ที่เกี่ยวกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 1 เข้าใจว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ทำงานเท่านั้น ไม่เป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางวิชาการ ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทำกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ พบว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคนที่ 4 ต้องการเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ส่งผลให้ครูผู้ช่วยสามารถพัฒนาวิชาชีพของตนเต็มตามศักยภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การทำกิจกรรมทางวิชาการมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพของคุณ เป็นความสำคัญในสองลักษณะ คือ สำคัญต่อการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ คุณครูต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูในทุกๆ 5 ปี ซึ่งการต่อใบอนุญาตฯ มีเกณฑ์การประเมินด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยทางคุรุสภาจะพิจารณาจากผลงานและเอกสารที่แสดงให้เห็นว่าคุณมีการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอยู่ตลอด ในรูปแบบของการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการตามมาตรฐานการปฏิบัติงานหรือไม่ สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ตามแนวทางของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) และสำคัญต่อตนเอง กล่าวคือ ครูเป็นอาชีพที่ต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอด ไม่สามารถอยู่กับที่หรือปฏิบัติงานสอนไปเรื่อยๆ ครูต้องพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และพร้อมแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพอยู่เสมอ โดยใช้การทำกิจกรรมทางวิชาการทั้ง 3 ประเภทที่มีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการประกอบวิชาชีพเป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง สำหรับครูผู้ช่วยที่เพิ่งได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ จะไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานราชการ ประกอบกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายและการปรับตัวสภาพที่แวดล้อมใหม่ อาจส่งผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ กล่าวคือ มีอุปสรรคต่างๆ ที่ขัดขวางการทำกิจกรรม จึงไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมทางวิชาการได้ตามที่ต้องการและเต็มตามศักยภาพที่ที่เป็นอยู่ รวมทั้งระยะเวลาในการเป็นครูผู้ช่วยตลอด 2 ปี ไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการในทุกด้าน

จากผลการวิจัยเรื่องความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ได้ข้อสังเกตสำหรับการอภิปรายผลดังนี้

1. การทำกิจกรรมทางวิชาการ

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพเป็นหนึ่งในมาตรฐานด้านการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ซึ่งหมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงาน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ครูผู้ช่วยมีการทำกิจกรรมทางวิชาการต่อเนื่องตามแต่เวลาและโอกาสที่ครูผู้ช่วยได้รับ ซึ่งกิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติมาก ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ทางโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น ครูผู้ช่วยจะอยู่ในฐานะผู้เข้าร่วมกิจกรรม ยังไม่ถึงขั้นที่เป็นวิทยากร การเป็นผู้นำเสนอ หรือกรรมการในสมาคมที่พัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งในระยะเวลาที่เป็นครูผู้ช่วย การเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมก็ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพตามศักยภาพที่ของครูผู้ช่วยแล้ว กิจกรรมทางวิชาการที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นจะมุ่งเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางการเพื่อเสริมศักยภาพที่ด้านการปฏิบัติงานของครู เช่น อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน สัมมนาจัดทำโครงการ

อบรมเรื่องเทคนิคการสร้างสื่อการเรียนรู้ ศึกษาดูงาน เป็นต้น รวมทั้งจัดกิจกรรมที่เป็นทักษะพื้นฐานของความเป็นครู เช่น คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ความรู้ทั่วไปของการประกอบวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่จัดตามแผนงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และถ้าเป็นหน่วยงานภายนอกจะเน้นไปเรื่องเฉพาะจุด ซึ่งทางหน่วยงานนั้นๆ จะมีความรู้ความสามารถ และต้องการให้ครูได้รับความรู้เพื่อไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพต่อไป นอกจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการแล้ว การศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาตนเอง ก็เป็นกิจกรรมที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติมากด้วยเช่นกัน เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำได้ตลอด ไม่จำเป็นต้องรอเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น ครูผู้ช่วยใช้การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การไปศึกษาต่อในระดับสูง การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็นกับผู้อื่น รวมทั้งการแสวงหาความรู้จากการใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็เป็นกิจกรรมที่ครูผู้ช่วยปฏิบัติบ่อยที่สุด แต่สำหรับด้านการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการยังไม่ค่อยได้ปฏิบัติเท่าไรนัก มีเพียงแต่การทำผลงานทางวิชาการอย่างวิจัยในชั้นเรียน เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเท่านั้น แต่บางสถานศึกษาก็จัดให้มีการประกวดสื่อและงานวิจัยขึ้นภายในโรงเรียน ก็ถือเป็นการเผยแพร่ผลงานวิชาการอีกรูปแบบหนึ่ง ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในระดับอื่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี หาญกล้า (2550) ที่ระบุว่าระดับการปฏิบัติด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของครูอยู่ในระดับมาก

2. ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ

ความขัดแย้งภายในเกิดจากสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภายในตัวครู ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู ด้านโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ เมื่อเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งจะส่งผลกระทบต่อทั้งตัวครูผู้ช่วย ภาระงาน หรือทั้งครูผู้ช่วยและภาระงาน ผลที่เกิดขึ้นมีทั้งทางบวกและลบ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้ง 3 แห่งมีลักษณะคล้ายกัน โดยหลักๆ สถานการณ์ที่ครูผู้ช่วยพบเกิดจากงบประมาณ โรงเรียน หน่วยงานที่ดูแลกิจกรรมทางวิชาการและตัวครู กล่าวคือ หนังสือและเอกสารทางวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย ซึ่งเกิดงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับมีจำกัด จึงไม่สามารถพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้ ครูผู้ช่วยจึงแสวงหาวิธีการอื่นๆ แทนการพึ่งพาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และงบประมาณ

จำกัดส่งผลให้การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกพบอุปสรรค โรงเรียนไม่สามารถส่งครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกคน และหน่วยงานภายนอกไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ ครูผู้ช่วยจึงต้องการเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ นอกจากนั้นกิจกรรมที่จัดขึ้นซ้ำซ้อนและครูผู้ช่วยไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพ ครูผู้ช่วยจึงไม่สนใจทำกิจกรรม การจัดวางบุคลากรที่ไม่เหมาะสมก็เป็นสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งได้ เพราะทางโรงเรียนมอบหมายภาระงานที่มาก และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความสามารถและความถนัด ส่งผลต่อการทำกิจกรรมของครูผู้ช่วย เพราะครูผู้ช่วยไม่มีเวลาและสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ทำให้ครูรู้สึกกังวลหรือเบื่อหน่ายที่จะทำกิจกรรม จึงเลือกปฏิบัติงานอื่นที่สำคัญกว่า หน่วยงานที่ดูแลเรื่องการประเมินความพร้อมเพื่อพัฒนาอย่างเข้มไม่ให้เกิดผลสะท้อนกลับจากการประเมิน ส่งผลให้ครูผู้ช่วยไม่สามารถพัฒนาและปรับปรุงการทำกิจกรรมได้ และยังไม่เข้าใจแนวทางการประเมินความพร้อมฯ โดยเฉพาะในเรื่องของการทำกิจกรรมทางวิชาการ ครูผู้ช่วยไม่แน่ใจว่า กิจกรรมที่ทำอยู่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพหรือไม่

สถานการณ์และผลที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ถึงแม้ว่าระยะเวลาการเป็นครูผู้ช่วยเพียง 2 ปีเท่านั้น หากครูผู้ช่วยได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของตนเองก็จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีกับตัวครูผู้ช่วย ภาระงาน และนักเรียนที่จะได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยโดยตรง

3. การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุง

จากการประยุกต์การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมทำให้ได้ข้อมูลความขัดแย้งในการทำกิจกรรมครอบคลุมและชัดเจนในทุกด้าน เพราะผู้วิจัยนำโมเดลวิเคราะห์ระบบกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว มาปรับปรุงให้เป็นบริบทของการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย แล้วใช้โมเดลวิเคราะห์นั้น สร้างข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับครูกับองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความขัดแย้งภายใน จึงทำให้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมมีประสิทธิภาพกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทั่วไป ไม่ต้องนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นที่สำคัญ เพราะมีประเด็นอยู่แล้ว โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวครูกับองค์ประกอบ ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีทิศทางและเป็นระบบมากขึ้น รวมทั้งในแง่ของการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม ทำให้ได้สารสนเทศเชิงลึกที่เป็นประโยชน์มากกว่า การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมสามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในแง่อื่นๆได้ ไม่ใช่เฉพาะด้านการศึกษา ด้านสังคมศาสตร์อื่นๆ เช่น การอยู่ร่วมกันของชุมชน ด้านการตลาด เช่น การศึกษาความพึงพอใจในการบริการ ก็สามารถ

ประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมได้ งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้ความรู้พื้นฐานของการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมเท่านั้น ยังไม่ได้ลงรายละเอียดในระบบกิจกรรมอื่นๆ เช่น ทฤษฎีกิจกรรมรุ่นที่ 3 ที่กล่าวถึงผู้กระทำ 2 กลุ่ม ที่มีองค์ประกอบต่างๆ ภายในโมเดลแตกต่างกันออกไป แต่มีเป้าหมายของกิจกรรมร่วมกัน (shared object) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอื่นด้วย

การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมในงานวิจัยนี้ ยังมีข้อจำกัดในการวิจัยอื่นๆอีก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมในงานวิจัยนี้ไม่ตรงกับงานวิจัยของ Cole และ Engeström กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ปรับความหมายขององค์ประกอบในโมเดลวิเคราะห์ให้เหมาะกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ object ตามความหมายเดิมคือ เป้าหมาย เหตุจูงใจหรือเหตุผลที่ผู้กระทำเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการทำกิจกรรมทางวิชาการมีเป้าหมายหรือเหตุจูงใจอยู่หลายประการ แต่ผู้วิจัยได้ตีความคำว่า object เป็นจุดมุ่งหมายของกิจกรรมทางวิชาการ นั่นคือการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานข้อที่ 1 ข้อกำหนดของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) และผลลัพธ์ (outcome) ที่ได้จากการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู ก็คือสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพนั่นเอง องค์ประกอบด้าน division of labor ตามความหมายเดิมคือ การมอบหมายภาระงานจากชุมชนหรือสังคม (community) ให้กับผู้กระทำ (subject) แต่ผู้วิจัยได้ตีความให้เหมาะกับบริบทของกิจกรรมทางวิชาการ ว่าเป็นประเภทกิจกรรมทางวิชาการที่ครู (subject) ต้องปฏิบัติ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงาน การเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน ในสภาพความเป็นจริงแล้ว การมอบหมายภาระงานไม่มีเพียงการมอบหมายกิจกรรมทางวิชาการที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านวิชาชีพเท่านั้น ยังมีภาระงานอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมอบหมายให้กับครู อาทิเช่น ด้านการเงิน การปกครอง กิจกรรมนักเรียน เป็นต้น ช่วยส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาชีพอีกทางหนึ่งด้วย และหากวิเคราะห์ภาระงานเหล่านั้น อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในในองค์ประกอบด้านนี้ได้ ดังนั้นควรเพิ่มภาระงานอื่นของครู เข้าไปในโมเดลการวิเคราะห์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วยด้วย

3.2 สถานการณ์ความขัดแย้งภายในตามงานวิจัยในต่างประเทศ จะเกิดขึ้นกับผู้กระทำ (subject) กับองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ tool, rule, community, division of labor และ object และเกิดกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ รวมทั้งภายในแต่ละองค์ประกอบด้วย ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Yamagata-Lynch (2007) ที่พบความขัดแย้งภายในที่เกิดขึ้นในองค์ประกอบด้านกฎ (rule) และความขัดแย้งภายในองค์ประกอบด้านเครื่อง (tool) กับเป้าหมาย

ของกิจกรรม (object) แต่ในงานวิจัยนี้สนใจศึกษาเฉพาะความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวครูกับองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ (tool) ด้านระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพ (rule) ด้านโรงเรียนและหน่วยที่เกี่ยวข้อง (community) และด้านประเภทกิจกรรมทางวิชาการ (division of labor) ซึ่งองค์ประกอบทั้งสี่ด้านเป็นตัวกระทำที่ส่งผ่าน (mediated action) ไปยังจุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรม นั่นคือการพัฒนาวิชาชีพครู เหตุผลที่เลือกศึกษาเฉพาะความขัดแย้งภายในตัวครูและปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวครูกับองค์ประกอบต่างๆ ผู้วิจัยมองว่าสถานการณ์ความขัดแย้งภายในกิจกรรมจะเกิดจากตัวครูเป็นหลัก เพราะครูเป็นผู้ทำกิจกรรมทางวิชาการทั้งสามประเภท และครูเกิดความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการจากองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ความคิด ความต้องการหรือการกระทำของครูที่ไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบส่งผลต่อการทำกิจกรรม ตามความเป็นจริงแล้ว ความขัดแย้งภายในอาจเกิดขึ้นระหว่างองค์ประกอบอื่นๆ นอกเหนือจากตัวครู เช่น งานวิจัยของ Oliveros และคณะ (2010) ที่ศึกษาความขัดแย้งภายในด้านชุมชนหรือสังคม (community) โดยมีเครื่องมือ (tool) เป็นตัวกระทำส่งผ่าน ไปยังเป้าหมาย (object) เป็นต้น ซึ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบในทุกด้าน จะทำให้ทราบความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.3 การตีความสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการและผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งนั้น ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูผู้ช่วยเป็นหลัก และใช้การตรวจสอบและเปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลการสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์เอกสาร รวมทั้งข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากการตีความสถานการณ์และผลของความขัดแย้งไม่มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมารองรับ ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้วิจัยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัยการทบทวนและการตีความซ้ำ ผลการวิเคราะห์ที่ได้อาจไม่ครอบคลุมสถานการณ์และผลที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมทางวิชาการทั้งหมด งานวิจัยประเภทนี้จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ทั้งครูที่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการทั้งสามประเภท ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนและจัดกิจกรรมทางวิชาการ ร่วมกันตีความและสรุปสถานการณ์และผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ จึงจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลวิจัยทำให้ทราบถึงสถานการณ์ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการที่ครูผู้ช่วย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้ช่วย ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ครูผู้ช่วยที่ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ อาจจะพบอุปสรรคในการทำกิจกรรม ทั้งที่เกิดจากตัวครู บุคคลภายในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก ครูผู้ช่วยต้องหาแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อลดความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรม ถ้าเป็นเรื่องแหล่งการเรียนรู้ ต้องค้นหาแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ นอกเหนือภายในสถานศึกษา โดยการแสวงหาจากการสอบถามบุคคลอื่นหรือการค้นหาทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่ต้องการและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรม เรื่องการประเมินความพร้อมๆ ครูผู้ช่วยต้องศึกษารายละเอียดและแนวทางการประเมินให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินได้อย่างถูกต้อง ในเรื่องของการไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ครูผู้ช่วยต้องหาวิธีการประยุกต์ใช้ความรู้กับวิชาชีพของตน อาจจะปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้หรือการดำเนินชีวิต หากไม่ได้ใช้ประโยชน์จริงก็ควรนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่น รวมทั้งหมั่นทบทวนความรู้ที่ได้รับอย่างสม่ำเสมอ เพื่อในอนาคตได้นำความรู้ความสามารถมาใช้กับวิชาชีพของตนเอง

2. สำหรับผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก ควรจะลดเนื้อหาสาระความรู้จากกิจกรรมทางวิชาการที่มีความซ้ำซ้อนกัน โดยการประชุมเพื่อจัดโครงการพัฒนาวิชาชีพครูที่เกิดจากความร่วมมือของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับแนวทางการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพที่แวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคต และปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้ช่วยอีกด้วย สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย โดยการจัดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้ช่วย ติดตามและดูแลการทำกิจกรรมต่างๆ โดยให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพที่ในด้านวิชาชีพของครูผู้ช่วย และเรื่องงบประมาณควรให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาบุคลากร โดยเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อครู โดยยึดสภาพที่แวดล้อมทางสังคมและความต้องการของครูผู้ช่วย หากงบประมาณไม่เพียงพอ ควรใช้การระดมทุนจากแหล่งทรัพยากรอื่นๆ เช่น จากผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากสมาคม ชมรม หรือองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้ผลวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรเลือกกรณีศึกษาที่มีความคล้ายกันในเรื่องของขนาด ประเภทสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและตรงประเด็น ทำให้มองเห็นสภาพที่ความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการได้ครอบคลุมและครบถ้วน

2. ควรนำเทคนิคการวิเคราะห์ระบบกิจกรรมไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือกิจกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีมนุษย์เป็นผู้กระทำและมีบริบทสภาพที่แวดล้อมทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือกิจกรรมของมนุษย์ การศึกษาจะทำให้ทราบถึงความไม่สมดุลของพฤติกรรมหรือกิจกรรมกับบริบทสภาพที่แวดล้อมทางสังคม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพฤติกรรมหรือกิจกรรมของมนุษย์ได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัญญารัตน์ ขอบคุณ. การศึกษาการทำงานของครูที่ได้รับรางวัลในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เจริญ บางเสน. เอกสารประกอบการอบรมตามโครงการพัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษาก่อนแต่งตั้ง
ให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา, 2549. (อัดสำเนา)
- ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์. การพัฒนาตัวบ่งชี้คัดสรรการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- เบ็ญจวรรณ ศิริพรชัยกุล. การศึกษาการทำงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พิรุณเทพ เพชรบุรี. การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้เทียบเคียงการ
ปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- พัชรিকা ปั่นลั่น. การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา และแผนกลยุทธ์องค์กร
วิชาชีพครูของประเทศไทย โดยใช้เทคนิค อี ดี เอฟ อาร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- วรรณิ์ แกมเกต. วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- วิลาบ ดีเสมอ. การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์และคณะวิชาช่วง
โลหะสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1. สารนิพนธ์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

วันชัย วัฒนศัพท์. *ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี:

สถาบันพระปกเกล้า, 2547.

โรจนรินทร์ โกมลหิรัญ. *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเครียดในการทำงานของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

สาวิตรี ธรรมรัตน์ชัย. *ความขัดแย้งและความรุนแรงในบุคคล*. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา:

<http://www.gotoknow.org/blog/sawitri/33255532> [23 สิงหาคม 2554]

สุทธาทิพย์ พิศฉลาด. *การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำ
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

สุภาวงศ์ จันทวานิช. *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ 9*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

สุวรรณณี หาญกล้า. *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการทำกิจกรรมทาง
วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู* สำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

เสาวลักษณ์ กรโกวิท. *ความต้องการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่*. สารนิพนธ์,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. *อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของ ก.ค.ศ.* [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<http://203.146.15.33/webtcs/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=6> [13 กรกฎาคม 2554]

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *โครงการเครือข่ายห้องสมุดประเทศไทย (ThaiLIS)*.

[ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: http://dcms.thailis.or.th/tdc//search_result.php

[14 กันยายน 2554]

สำนักเลขาธิการคุรุสภา. *คู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538.

สำนักเลขาธิการคุรุสภา. *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

เลขาธิการคุรุสภา, 2548.

สำนักเลขาธิการคุรุสภา. รายงานสรุปลักษณะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548. (อัดสำเนา)

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคม

ที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551.

(อัดสำเนา)

อาริชัย ทศนัพนันท์. ความขัดแย้งในการปฏิบัติงานระหว่างงานภาครัฐ: กรณีศึกษากรมสอบสวนคดี

พิเศษ กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

ภาษาอังกฤษ

Anthony, G., Haigh M., and Kane R. The power of the 'object' to influence teacher induction outcomes. *Teaching and Teacher Education* 27 (2011) : 861-870

Avis, J. Transformation or transformism: Engeström's version of activity theory?.

Educational Review 61(4) (2009) : 151-165.

Beauchamp, C. Jazvac-Martek, M., and Mcalpine, L. Studying doctoral education: using

activity theory to shape methodological tools. *Innovations in Education and*

Teaching International 46(3) (2009) : 265-277.

Center for activity theory and developmental work research. *The activity system*

[Online]. 2010. Available from :

<http://www.edu.helsinki.fi/activity/pages/chatanddwr/activitysystem/>

[2011, July 13]

Chorzempa, B.F. Don't get left behind! improve your experiences as a new teacher.

KAPPA DELTA PI winter (2011) : 72-75.

Early, J.S. and Shagoury, R. Learning from the lived experiences of new language arts

teachers working in diverse urban schools. *Teaching and Teacher Education* 26

(2009) : 1049-1058

Engeström, Y. Expansive learning at work: Toward an activity theoretical

reconceptualization. *Journal of Education and Work* 14(1) (2001) : 133-156.

Engstrom, Y. *From Teams to Knots: Activity-theoretical Studies of Collaboration and*

Learning at Work. Cambridge : Cambridge University Press, 2008

- Engeström, Y. and Sannino, A. Discursive manifestations of contradictions in organizational change efforts: a methodological framework. *Journal of Organizational Change Management* 24(3) (2011) : 368-387.
- Feldman, A. and Weiss, T. Understanding change in teachers' ways of being through collaborative action research: a cultural-historical activity theory analysis. *Educational Action Research* 18(1) (2010) : 29-55.
- Karasavvidis, I. Activity theory as a conceptual framework for understanding teacher approaches to information and communication technologies. *Computer & Education* 53 (2009) : 436-444.
- Oliveros, M.E.G. and others. Contradictions and power play in service encounter: an activity theory approach. *Cadernos EBAPE.BR* 8(2) (2010) : 358-369.
- Pearson, S. Using activity theory to understand prospective teachers' attitudes to and construction of special educational needs and/or disabilities. *Teaching and Teacher Education* 25 (2009) : 559-568
- Ratnam, T. A self study of teacher education practices in terms of an activity system. *The Eighth International Conference on S-SEP* (2011) : 211-214.
- Roth W.M. and Lee Y.J. Cultural-historical activity theory and pedagogy: an introduction. *Pedagogies: An International Journal* 5(1) (2009) : 1-5
- Yamagata-Lynch, L.C. Confronting analytical dilemmas for understanding complex human interactions in design-based research from a cultural-historical activity theory (CHAT) framework. *The Journal of the Learning Sciences* 16(4) (2007) : 451-484.
- Yamagata-Lynch, L.C. and Haudenschild, M. T. Using activity systems analysis to identify inner contradictions in teacher professional development. *Teaching and Teacher Education* 25 (2009) : 507-517.
- Yamagata-Lynch, L.C. *Activity systems analysis methods: Understanding complex learning environments*. New York, NY : Springer, 2010.

Warmington, P. *From activity to labour: commodification, labour-power and contradiction in activity theory*. [Online]. 2011. Available from :
http://www.education2.bham.ac.uk/documents/research/liw/Warmington_ISCAR_05.doc [2011, August 10]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/54-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

ธันวาคม 22554

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายภานุพงษ์ วิยะบุญ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงเพื่อระบุนความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ของครู” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร กับครูผู้ช่วยและผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/2555-

มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

มกราคม 22555

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายภานุพงษ์ วียะบุญ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้การวิเคราะห์ระบบกิจกรรมแบบปรับปรุงเพื่อระบุความขัดแย้งภายในในการทำกิจกรรมทางวิชาการ ของครู” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้นิสิตมีความ จำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบวิเคราะห์เอกสาร กับผู้มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมทางวิชาการให้กับครูผู้ช่วย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัย ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย

1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
บุคคล

1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

1.4 แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่จัดกิจกรรมทางวิชาการ

2. แบบสังเกต

2.1 แบบสังเกตสภาพที่โรงเรียน

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

3. แบบวิเคราะห์เอกสาร

3.1 แบบวิเคราะห์เนื้อหากิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน

3.2 แบบวิเคราะห์เนื้อหากิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

แบบสัมภาษณ์ครูผู้ช่วย

ข้อมูลพื้นฐาน

สัมภาษณ์วัน/เดือน/ปี..... เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....น. ถึงเวลา.....น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... นามสกุล .....

สำเร็จการศึกษาจาก..... สาขาวิชาที่จบ.....

เพศ ชาย หญิง โรงเรียน..... สอนวิชา .....

ระดับชั้นที่สอน ..... ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน.....ปี

แนวคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมทางวิชาการ

1. ท่านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการอะไรบ้าง (บอกรายละเอียดคร่าวๆ ว่าทำอะไร ระยะเวลาเท่าไร ใครเป็นคนจัดกิจกรรม หรือใช้การพัฒนาด้วยตนเอง ทำเมื่อไร เป็นต้น)

2. กิจกรรมทางวิชาการที่ท่านสนใจและชอบปฏิบัติมากที่สุด คือด้านไหน เพราะเหตุใด

3. ท่านคิดว่าการทำกิจกรรมทางวิชาการของครู มีความจำเป็นกับท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

4. ท่านคิดว่าการทำกิจกรรมทางวิชาการมีประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นอย่างไร

5. ท่านนำสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมทางวิชาการไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพของตนเองอย่างไร
จงยกตัวอย่างประกอบ

6. ระหว่างที่ท่านทำกิจกรรมทางวิชาการ พบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ (ด้านความขัดแย้งภายในตัวครู)

7. ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางวิชาการอย่างไร (ด้านความขัดแย้งภายในตัวครู)

8. งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เกี่ยวต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของท่านหรือไม่ อย่างไร (ด้านตัวครู – งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ – การพัฒนาวิชาชีพ)

9. ท่านคิดว่ากฎระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมทางวิชาการทั้ง 3 ประเภท (การศึกษา ค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ) เป็นอย่างไร และมีผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของท่านหรือไม่ อย่างไร (ด้านตัวครู – ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู – การพัฒนาวิชาชีพ)

10. ท่านคิดว่าประเภทกิจกรรมทางวิชาการครอบคลุมและเพียงพอในการพัฒนาวิชาชีพครูของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)

11. ท่านคิดว่าแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อการทำกิจกรรมทางวิชาการของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

12. กิจกรรมทางวิชาการที่มากมายในแต่ละปีการศึกษา ส่งผลต่อการทำงานของท่านอย่างไร

13. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูด้านใดบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารบุคคล

ข้อมูลพื้นฐาน

สัมภาษณ์วัน/เดือน/ปี..... เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....น. ถึงเวลา.....น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... นามสกุล .....

เพศ ชาย หญิง โรงเรียน.....

ตำแหน่ง ..... ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

แนวคำถามเกี่ยวกับการวางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการ

1. ท่านวางแผนการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูและครูผู้ช่วยอะไรบ้าง อย่างไร (ด้านตัวครู – ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู – การพัฒนาวิชาชีพ)

2. ท่านจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างไร (ด้านตัวครู – งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้และอื่นๆ – การพัฒนาวิชาชีพ)

3. ท่านได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการที่ครูและครูผู้ช่วยต้องการหรือไม่ อย่างไร (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)

4. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูผู้ช่วยอย่างไร (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)

5. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิชาการของครูผู้ช่วยอย่างไร

(ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)

6. ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้ช่วยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้นอย่างไร (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)

7. ท่านได้ติดต่อประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ด้านความร่วมมือในการจัดกิจกรรมวิชาการบ้างหรือไม่ ถ้ามี มีความร่วมมือในลักษณะใดบ้าง (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

8. จากการดำเนินการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูและครูผู้ช่วยประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง และท่านมีแนวทางแก้ไขอย่างไร (ดูเงื่อนไขความสำเร็จ ผลลัพธ์และผลกระทบ) (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

9. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูด้านใดบ้าง
จงยกตัวอย่างประกอบ

แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

ข้อมูลพื้นฐาน

สัมภาษณ์วัน/เดือน/ปี..... เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....น. ถึงเวลา.....น.
 สถานที่สัมภาษณ์.....
 ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... นามสกุล .....

เพศ ชาย หญิง โรงเรียน.....
 ตำแหน่ง .....ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน.....ปี
 บทบาท/หน้าที่ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ.....
 .....

แนวคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

1. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการและวางแผนกิจกรรมทางวิชาการของครูและครูผู้ช่วยอย่างไร (ด้านตัวครู – ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู – การพัฒนาวิชาชีพ)
2. ลักษณะกิจกรรมทางวิชาการที่ท่านเคยจัดให้กับครูและครูผู้ช่วยมีอะไรบ้าง (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)
3. ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการแต่ละครั้ง ท่านคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล (ประสบการณ์การสอน อายุ ความถนัด เป็นต้น) ของครูและครูผู้ช่วยหรือไม่ เพราะเหตุใด (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)
4. ท่านได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก องค์กรหรือสมาคมอื่นๆ ด้านความร่วมมือในการจัดกิจกรรมวิชาการบ้างหรือไม่ ถ้ามี มีความร่วมมือในลักษณะใดบ้าง (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)
5. ท่านได้ทำรายงานสรุปผลโครงการกิจกรรมทางวิชาการที่ท่านจัดขึ้นให้กับผู้บริหารโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)
6. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวครูและครูผู้ช่วยในการทำกิจกรรมทางวิชาการมีอะไรบ้าง และท่านแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นด้วยวิธีการใด ยกตัวอย่างประกอบ (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)
7. จากการจัดกิจกรรมวิชาการให้กับครูและครูผู้ช่วย มีกิจกรรมใดบ้างที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือมีผลการประเมินกิจกรรมต่ำกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ เพราะเหตุใด (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

8. ท่านได้แก้ไขและปรับปรุงกิจกรรมทางวิชาการที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างไร (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)
9. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูด้านใดบ้าง

แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

ข้อมูลพื้นฐาน

สัมภาษณ์วัน/เดือน/ปี..... เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....น. ถึงเวลา.....น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... นามสกุล .....

เพศ ชาย หญิง โรงเรียน.....

ตำแหน่ง .....ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน.....ปี

บทบาท/หน้าที่ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ.....

.....

แนวคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

1. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการและวางแผนกิจกรรมทางวิชาการของคุณและครูผู้ช่วยอย่างไร (ด้านตัวครู – ระเบียบของโรงเรียน มาตรฐานและเกณฑ์วิชาชีพครู – การพัฒนาวิชาชีพ)
2. ลักษณะกิจกรรมทางวิชาการที่ท่านเคยจัดให้กับครูและครูผู้ช่วยมีอะไรบ้าง (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)
3. ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการแต่ละครั้ง ท่านคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล (ประสบการณ์การสอน อายุ ความถนัด เป็นต้น) ของครูและครูผู้ช่วยหรือไม่ เพราะเหตุใด (ด้านตัวครู – ประเภทกิจกรรมทางวิชาการ – การพัฒนาวิชาชีพ)
4. ท่านได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก องค์กรหรือสมาคมอื่นๆ ด้านความร่วมมือในการจัดกิจกรรมวิชาการบ้างหรือไม่ ถ้ามี มีความร่วมมือในลักษณะใดบ้าง (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)
5. ท่านได้ทำรายงานสรุปผลโครงการกิจกรรมทางวิชาการที่ท่านจัดขึ้นให้กับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือไม่ อย่างไร (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)
6. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวครูและครูผู้ช่วยในการทำกิจกรรมทางวิชาการมีอะไรบ้าง และท่านแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นด้วยวิธีการใด ยกตัวอย่างประกอบ (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

7. จากการจัดกิจกรรมวิชาการให้กับครูและครูผู้ช่วย มีกิจกรรมใดบ้างที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือมีผลการประเมินกิจกรรมต่ำกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ เพราะเหตุใด (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

8. ท่านได้แก้ไขและปรับปรุงกิจกรรมทางวิชาการที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างไร (ด้านตัวครู – โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง – การพัฒนาวิชาชีพ)

9. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูด้านใดบ้าง

แบบสังเกตสภาพที่โรงเรียน
โรงเรียน.....

ผู้วิจัยสังเกตสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียน ดังนี้

1. สภาพที่ทั่วไป
2. ห้องคอมพิวเตอร์สำหรับครู
3. ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ
4. ห้องสื่อและโสตทัศน
5. ห้องพักครู
6. ห้องสมุด สำหรับครูได้ศึกษาค้นคว้า
7. ห้องวิชาการสำหรับครู
8. สมาคม องค์กร ชมรมที่เกี่ยวข้องกับครู
9. สถานที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ว/ด/ป	เวลา	สถานที่	สภาพที่ที่สังเกตได้	หมายเหตุ

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

ข้อมูลการสังเกต

สถานที่สังเกต.....ผู้ถูกสังเกต.....
 กิจกรรมทางวิชาการที่เข้าร่วม.....
 บทบาท/หน้าที่ในการทำกิจกรรมทางวิชาการ.....
 ผู้สังเกต.....

พฤติกรรมที่สังเกต

1. ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....ถึง.....

ประเด็นการสังเกต

- การเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมทางวิชาการ (ความพร้อมก่อนทำกิจกรรม วัดได้จากการเตรียมตัวของครูผู้ช่วย เช่น เตรียมเอกสาร ศึกษาเอกสารที่ได้รับ เตรียมสมุดจดบันทึก เป็นต้น)
- การตรงต่อเวลาและการปฏิบัติตัวในสถานที่ทำกิจกรรมทางวิชาการ

2. ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....ถึง.....

ประเด็นการสังเกต

- ความร่วมมือและความตั้งใจในการทำกิจกรรมทางวิชาการ
- การแสดงความคิดเห็น การจดบันทึกและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

3. หลังเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....ถึง.....

ประเด็นการสังเกต

- การพบปะพูดคุย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับบุคคลอื่น
- การเขียนรายงานสรุปผลการทำกิจกรรมทางวิชาการ (ประเด็นนี้ อาจใช้การสัมภาษณ์แทน)

.....
 .....
 .....

4. ข้อสังเกตอื่นๆ วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....ถึง.....

.....
 .....
 .....

แบบวิเคราะห์เนื้อหากิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน

แบบวิเคราะห์ชุดที่.....

โรงเรียน.....

ข้อมูลพื้นฐาน

เอกสารส่งให้ศึกษา

1. แผนปฏิบัติงาน ประจำปี.....
2. รายงานสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียน ประจำปี.....
3. รายงานโครงการ.....
4. รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ.....
5. บันทึกข้อความ/คำสั่ง.....
6. เอกสารอื่นๆ .....

สาระเนื้อหากิจกรรมทางวิชาการ

1. การวางแผนกิจกรรมทางวิชาการ

กิจกรรมทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
1.1 มีการกำหนด โครงสร้างสถานศึกษา โดย การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมา รับผิดชอบการพัฒนา วิชาชีพโดยเฉพาะ		
1.2 มีการกำหนดกลยุทธ์/ เป้าหมาย/วิสัยทัศน์ของ โรงเรียน ในด้านการ พัฒนาวิชาชีพครู		

กิจกรรมทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
1.3 มีการร่างโครงการ กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ		
1.4 มีแผนงานหรือร่าง โครงการกิจกรรมทาง วิชาการเพื่อครูผู้ช่วย โดยเฉพาะ		
1.5 มีการสนับสนุน งบประมาณเพื่อการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ สำหรับครู การศึกษาคูงาน และการศึกษาต่อ		
1.6 มีการสนับสนุนและ ส่งเสริมการทำผลงานทาง วิชาการของครู		
1.7 มีการสนับสนุน ส่งเสริมการทำกิจกรรม ทางวิชาการของครู โดย โดยสร้างความร่วมมือกับ องค์กร สมาคม ชมรมหรือ หน่วยงานอื่นๆ		
1.8 อื่นๆ (ภาพที่รวม ผลลัพธ์และผลกระทบ เงื่อนไขความสำเร็จ)		

2. การดำเนินการกิจกรรมทางวิชาการ

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
2.1 มีการแต่งตั้งบุคลากรเพื่อ รับผิดชอบโครงการหรืองาน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ		
2.2 มีการประชุม เพื่อกำหนด รายละเอียดโครงการกิจกรรม ทางวิชาการ		
2,3 มีการดำเนินโครงการ กิจกรรมทางวิชาการ เพื่อ ตอบสนองความต้องการของ ครูและผู้บริหารโรงเรียน หรือ สนองตามนโยบายทางการ ศึกษา		
2.4 มีการจัดกิจกรรมทาง วิชาการสำหรับครูผู้ช่วย โดยเฉพาะ		
2.5 มีการกระจายภาระงาน หรือความรับผิดชอบการจัด กิจกรรมทางวิชาการในกับครู ผู้ช่วยได้ปฏิบัติ		
2.6 เปิดโอกาสให้ครูผู้ช่วยได้ ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนา ตนเอง		
2.7 มีโครงการที่ส่งเสริมและ สนับสนุนการทำผลงานทาง วิชาการกับครูผู้ช่วย		

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
2.8 มีการจัดโครงการที่เกิด จากความร่วมมือกับองค์กร สมาคม ชมรมและหน่วยงาน อื่นๆ		
2.9 อื่นๆ (ภาพที่รวม ผลลัพธ์ และผลกระทบ เจ็อนไข ความสำเร็จ)		

3. การติดตามผลและประเมินกิจกรรมทางวิชาการ

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
3.1 มีการประเมินและสรุปผล การจัดกิจกรรมทางวิชาการ		
3.2 มีการรายงานสรุปผล โครงการกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งหมดแก่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ จัดกิจกรรม		
3.3 ในรายงานสรุปผลมีการ เขียนรายงานปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงาน และเขียนข้อเสนอแนะในการ แก้ไขไว้		

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
3.4 จัดการประเมินครูผู้ช่วย โดยใช้ผลงานการทำกิจกรรม ทางวิชาการประกอบการ ประเมิน โดยใช้เกณฑ์ของทาง โรงเรียนหรือตามนโยบาย		
3.5 อื่นๆ (ภาพที่รวม ผลลัพธ์ และผลกระทบ เจ็อนไข ความสำเร็จ)		

แบบวิเคราะห์เนื้อหากิจกรรมทางวิชาการของครูผู้ช่วย

แบบวิเคราะห์ชุดที่.....

โรงเรียน.....

ชื่อ-นามสกุลของครูผู้ช่วย.....

ข้อมูลพื้นฐาน

เอกสารส่งให้ศึกษา

7. แฟ้มสะสมผลงาน

8. บันทึก.....

เอกสารอื่นๆ .....

สาระเนื้อหากิจกรรมทางวิชาการ

1. การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
1.1 การศึกษาหาความรู้จาก หนังสือ ตำรา หรือเอกสารทาง วิชาการ		
1.2 การแสวงหาความรู้จากสื่อ และเทคโนโลยีสมัยใหม่		
1.3 การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความ คิดเห็นกับผู้อื่น		
1.4 การติดตามข่าวสารและ เหตุการณ์ปัจจุบัน และความ เคลื่อนไหวในวงการการศึกษา		

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
1.5 การศึกษาดูงาน หรือ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่ง การเรียนรู้ต่างๆ		
1.6 การศึกษาต่อในระดับสูง		
1.7 การเรียนรู้จาก ประสบการณ์ตรงจากการ ปฏิบัติงานจริง		
1.8 อื่นๆ		

2. การเผยแพร่ผลงานวิชาการ

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อการ พัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
2.1 ผลงาน งานแต่งเรียบเรียง งานแปล หนังสือหรือเขียน บทความทางวิชาการ		
2.2 ผลงานวิจัย		
2.3 ผลงานทางวิชาการใน ลักษณะอื่นๆ เช่น สื่อ นวัตกรรม ทางการศึกษา เอกสาร ประกอบ การ ปฏิบัติงานสอน เป็นต้น		
2.4 อื่นๆ (SAR/แผนการสอน/สื่อ การสอน/แบบฝึกหัด)		

3. การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

กิจกรรมทางวิชาการเพื่อการ พัฒนาวิชาชีพ	สาระที่ปรากฏ	ตั้งหมายเลข เอกสาร (หน้า)
3.1 การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู		
3.2 การเป็นสมาชิกขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการ พัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจาก ที่ทางราชการจัดตั้ง		
3.3 การเป็นผู้ดำเนินการหรือมี ส่วนร่วมในการดำเนินการ กิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู		
3.4 การเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงาน ขององค์กร สมาคม ชมรมที่ ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือที่ทางราชการจัดตั้ง		
3.5 การเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทาง วิชาการเกี่ยวกับ การ พั ฒ น า วิชาชีพครู		
3.6 การเป็นผู้จัดทำและเสนอ รายงานทางวิชาการในการ ประชุม อบรม สัมมนา		
3.7 อื่นๆ		

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปานุพงษ์ วิยะบุญ เกิดเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2530 อุดรธานี สำเร็จการศึกษา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต เอกการสอนคณิตศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา จากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2552 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553

การติดต่อ E-mail: panu_pao@hotmail.com